

sehir

TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL 2024

ISSN: 2548-0081

kültür sanat

Zihnî

Karakaya

Kayseri Kale ve Surları

54

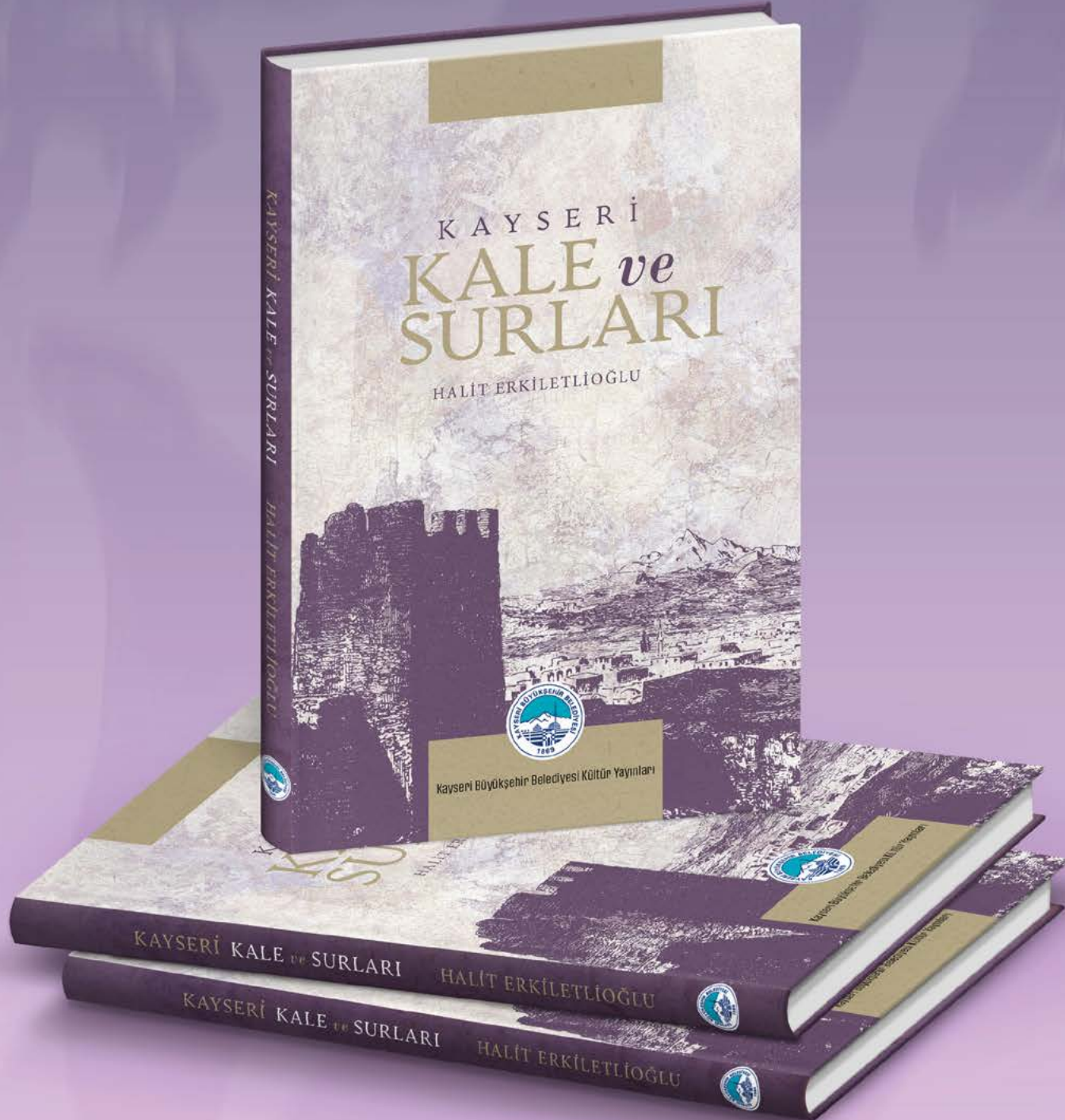
KAYSERİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

www.kayseri.bel.tr

Kayseri Baklavası ile İlgili
Arşiv Belgeleri

Kayseri Kale ve Surları kitabı Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınlarından çıktı

ŞEHİR KÜLTÜR SANAT

2024 SAYI: 54 (TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL)

Ücretsizdir

Yerel Süreli Yayın

ISSN: 2548-0081

E-ISSN: 2564-7113

İMTİYAZ SAHİBİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına
Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
Hüseyin BEYHAN

GENEL YAYIN YÖNETMENİ ve SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Salih ÖZGÖNCÜ

YAYIN KURULU

Salih ÖZGÖNCÜ
Erkan KÜP
Mustafa ERDOĞDU

Gürcan SENEM
Fehmi GÜNDÜZ

FOTOĞRAF KURULU

Ali SARAÇOĞLU
Abdullah KOÇ

Faik ÇİFTÇİ
Fatih S. Mehmet ÇOLAK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

A. Deniz DOĞAN

GÖRSEL YÖNETMEN

Ali SARAÇOĞLU

REDAKSİYON

Rumeysa ERSÖZLÜ

KAPAK FOTOĞRAFI

Cihan ALDIK

İLETİŞİM

Milli Mücadele Müzesi
Tacettin Veli Mah. İnönü Bulvarı No. 72
38050 Melikgazi / KAYSERİ
t: (0352) 220 70 50 - 90
sehir38@kayseri.bel.tr

şehir

kültür sanat

TASARIM

A. Deniz DOĞAN

BASKI

Önder Ofset Matbaa
Yenidoğan Mah., 1. Cad., No: 32, Kocasinan, Kayseri
+90 352 331 44 00

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere çoğaltılma hakları yalnızca Kayseri Büyükşehir Belediyesine aittir. Yazılı izin olmadıkça makul alıntılar dışında bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması yasaktır. Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

↑ F.: Dursun Çiçek

başkandan...

Şehir'imizden Selamlar!

İnsana hizmet etmenin en önemli yolu şehri imar etmektir. Çünkü insan şehirde manasını bulur ve insan olduğunu ancak şehirde daha iyi anlar. Şehirlerin insanı merkeze alması, mekân olarak insani ölçeğe, zaman olarak insanın hayatına ve mefhum olarak da insanın ruhuna ve gönlüne hitap etmesi çok önemlidir. Şehir evleriyle, mahalleleriyle, semtleriyle, cadde ve sokaklarıyla, meydan ve çarşısıyla nasıl şehirse; tarihi, geleneği, kültürü, âdeti, ananesi, sanatı ile de insandır. Dolayısıyla şehir ve insan birbirini besleyen, sürekliliğini sağlayan hatta birbirine can ve ruh olandır. Bir yerde şehir varsa orada insan vardır. Ve insanın mutlu olduğu, huzur bulduğu, nefes aldığı her yer şehirdir.

Bu yanıyla yayımladığımız dergi ve kitapların, açtığımız kütüphanelerin, yaptığımız veya katkıda bulunduğumuz kültürel faaliyetlerin insan olarak bize nefes olduğunun idrakindeyiz. Tarihi bir eseri bugüne taşıırken, geçmişte yaşamış bir âlimimizi veya düşünürümüzü yaptığımız

etkinliklerle diri tutarken tüm derdimiz insan. Çünkü insan, mefhumuyla insandır.

Düşünen insan, okuyan insan, düşündüren ve okutan insan gibi düşünen şehir, okuyan şehir, düşündüren ve okutan şehir de mümkündür ve biz her faaliyetimizde bunu mihenk alıyoruz. Dolayısıyla yaptığımız her kültür ve sanat eylemi insan içindir.

Bu faaliyetlerimizin en önemli göstergesi olan Şehir Kültür Sanat dergimizin 54. sayısı ile yine huzurlarınızdayız. Şehrimizle ilgili yine birbirinden önemli yazı ve yazarlarla karşınızdayız.

Bu sayımıza şehrimizin önemli edebiyat hazinelerinden biri olan Zihni ile başladık. Atabey Kılıç hocamızın kaleminden okuyacaksınız.

Son dönemlerde şehrimizle ilgili önemli belgeleri ortaya çıkaran kıymetli hocamız Muhittin Eliaçık bu sayıda da Kayseri Baklavası ile ilgili arşiv belgelerini yayımlıyor. Kesinlikle kaçırmamanız gereken bir yazı. İsmiyle müsemma, tatlı bir yazı olmuş.

Dursun Çiçek hocam türkülerin izinden Erciyes'i anlatıyor yine. Bir Kırşehir türküsünden Erciyes'e fotoğrafları ile yol yapmış. Türkü gibi bir yazı çıkmış ortaya.

Halit Erkiletlioğlu, M. Akif Coşkun, Mehmet Karaarslan, Durmuş Ceylan, Mehmet Gönen, Mehmet Çayırdağ, Ahmet Sivacı, Osman Özsoy, Mustafa Türkmen, Abdullah Ayata bu sayıdaki diğer yazarlarımız.

Dergimiz Kitabiyat, Tarih, Şehir ve Kültür, Edebiyat, Kaybolan Meslekler, Gezi bölümleri ile dopdolu.

Sizler dergimizi okurken bizler de yeni kültür ve sanat etkinliklerimizin planlarını yapacağız. Bir kitapta, bir dergide, bir sergide, bir kütüphanede buluşmak dileğiyle...

Dr. Memduh Büyükkılıç
KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

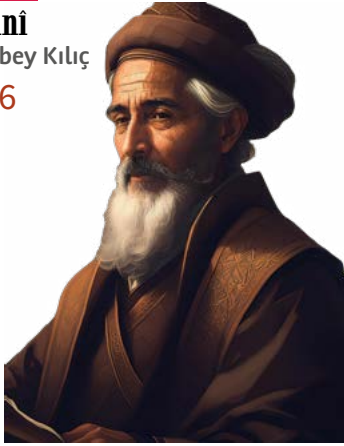
İçindekiler...

PORTRE

Zihnî

Atabey Kılıç

● 6

İNCELEME

Saray Mutfağının Has Ürünü
Kayseri Baklavası ile İlgili
Arşiv Belgeleri

Muhittin Eliaçık

● 10

ARAŞTIRMA

Kayseri'den Kaçırılan Önemli
Eserler

Halit Erkiletlioğlu

● 20

TARİH

Kayseri Yöresinde Dulkadirli
Türkmen İskanları

Durmuş Ceylan

● 26

DENEME

Türkü Yanar Dağ Olur

Dursun Çiçek

● 32

GEZİ

Bu Dağlara İhanet Edilmez

M. Akif Coşkun

● 40

ŞEHİR VE KÜLTÜR

Rabia Sultan ile Hasan-ı Basrı

Mehmet Karaarslan

● 46

ŞEHİR VE MEKÂN

Nahye-i Karakaya

Mehmet Gönen

● 56

ŞEHİR VE SU

Kayseri'de Suyun Serüveni

Mustafa Türkmen

● 62

KAYBOLAN MESLEKLER

El İşçiliği Yorgancılık Bitiyor

Ahmet Sıvacı

● 66

ŞEHİR VE HAFIZA

Kayseride Mitolojik Bir Ermeni
Hikayesi Gregoryan ve Fatih
Döneminde Gregoryanlar

Abdullah Ayata

● 74

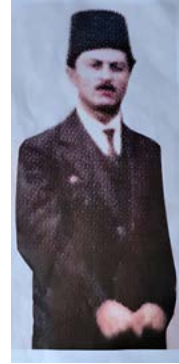
ŞEHİR TARİHİ

Kayseri'de Milli Mücadelenin
Kahramanlarından Mazlum

Rasim Bey

Mehmet Çayırdağ

● 80

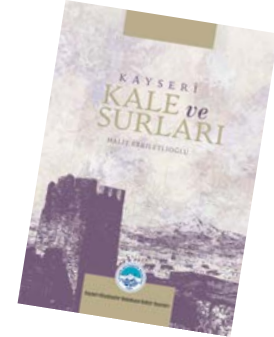

KİTAPİYAT

Kayseri Kale ve Surları Kitabı
Üzerine

Osman Özsoy

● 84

SOFRA

Gül Şerbeti

Şehir Kültür Sanat

● 86

KÜLTÜRDEN

Haberler

Şehir Kültür Sanat

● 88

Zihnî

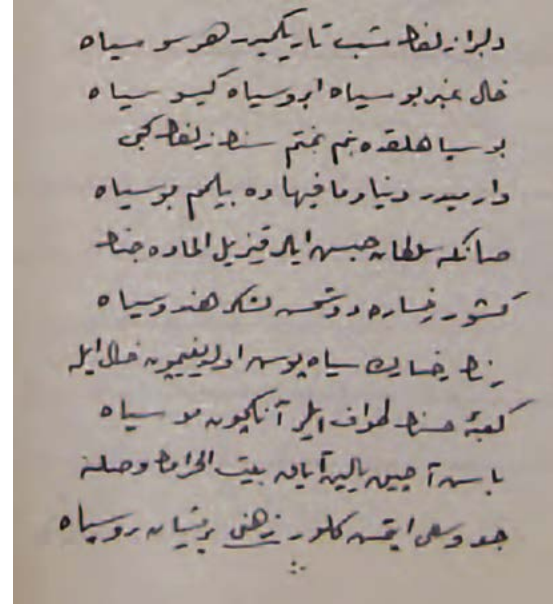
Atabey Kılıç

Divan şairi (XIX. yüzyıl). Hayatı hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan Kayserili Zihnî'nin, elimizde, Ahmet Emin Güven'den tarafımıza intikal eden, babası Başkâtibzâde Râgıb Bey'in Muhtasar Mecmûası'nda 119b varağında kayıtlı, aşağıya aldığımız 5 beyitlik gazeli ile Talas Harman Camii girişinde yer alan tamir kitabesindeki 5 beyitlik tarih manzumesi bulunmaktadır. Mecmûa'da kayıtlı bulunan gazel şu şekildedir:

Dil-berâ zülfiñ şeb-i târik midür her sû siyâh
Hâl-i 'anber-bû siyâh ebrû siyâh gîsû siyâh
Bu siyahlıkta benim bahtım senün zülfün gibi
Var mıdur dünyâ vü mâfihâda bilmem bu siyâh
Sanki Sultân-ı Habeş eyler Kızıl Elma'da ceng
Kişver-i ruhsâra düşmüş leşker-i Hindû siyâh
Reng-i ruhsârun siyeh-pûş oldığıçün hâl ile
Ka'be-yi hüsnün tavâf eyler anunçün mû-siyâh
Baş açık yalın ayak Beytü'l-Harâm'un vaslına
Cidd ü sa'y itmiş gelür Zihnî perîşân rûsiyâh
(Muhtasar Mecmûa, 119b vr.)

↑ Talas Harman Camii'nin tamir kitabesindeki Zihnî'ye ait tarih manzumesi - 2021

↑ Başkâtibzâde Râgıb Bey'in Muhtasar Mecmûası'nın 119b varagında kayıtlı gazel

XVI. yüzyılda yaptırıldığı tahmin edilen Talas Harman Camii'nin tamir kitabesindeki Zihni'ye ait tarih manzumesi ise şöyledir:

Pâdişâh-ı rûh-ı 'âlem Hazret-i Sultân Mecîd
Nâ'ib-i fahr-i cihân zıll-ı cenâb-ı Zü'lminen
Sâyesinde sâkinân-ı Kayserî bu Şâh 'Alî
Câmi'in ta'mîre himmet eylediler kiseden
Şöyle tezyîn oldı kim döndi bihişte her yirin
Reşk iderdi görse tâkın tâvus-ı bâğ-ı 'Aden
Ey cemâat vâcib oldı sizlere itmek du'â
Bâ-husus böyle mu'allâ ma'bed-i hub var iken
Ben de Zihni hâme-i cevherle yazdım târîhin
İt edâ beş vaktini bu câmi'-i vâlâda sen
1277

Noktalı harflerin hesaplanması ile oluşturulan bu tarih metninde gördüğümüz aruz kusurlarından hareketle, Zihni'nin şiirde başarılı bir şair olduğunu söylememiz mümkün değildir. Vezin gereği, Şâh 'Alî şeklinde düzelttiğimiz ibâre, kitabede “Şâh 'âlî” yazılmış olup aruz bakımından çok büyük bir hatayı da işaret eder. Keza, “husus”, “hûb” ve “târîh” kelimelerinde yapılan zihaf da vasat bir şairde bile göremeyeceğimiz kusur sayılan aruz tasarruflarındandır. Tarih manzumesinin 1860/61 yılını göstermesinden hareket edecek olursak Zihni'nin XIX. yüzyıl şairlerimizden olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Başkâtibzâde Râgıb Bey, Muhtasar Mecmûa'sında bulunan beş beyitlik Zihni mahlaslı gazelle yukarıdaki beş beyitlik “kıt'a-i kebîre” nazım şeklindeki tarih manzumesini mukayese ettiğimizde, gazeldeki, nispeten usta tavır, tarz ve söyleyişini, tarihte -başka etkenler de göz önünde bulundurulmak şartıyla- göremediğimizi, bu sebeple her iki metnin aynı şaire ait olup olamayacağı hususunda ihtiyat kaydıyla tereddütlü davranmamız gerektiğini de ifade etmeliyiz.

Kaynakça: Köksal, KDŞ, s. 196; <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zihni>; Atabey Kılıç-Şeyda Göl-lü-Nur Süyrüğe, Başkâtib-zâde Râgıb Bey Muhtasar Mecmûası I (İnceleme Metin-Sözlük), Kayseri 2020, s. 343; Atabey Kılıç-Şeyda Göl-lü-Nur Süyrüğe, Başkâtib-zâde Râgıb Bey Muhtasar Mecmûası II (Tıpkıbasım), Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Kayseri 2020■

Saray Mutfağının Has Ürünü **Kayseri** **Baklavası** ile İlgili Arşiv Belgeleri

Muhittin Eliaçık

Memleketlerin coğrafi, demografik, gıdâî vs. yönlerden özellikli bazı ürünlerle tanınmaları çok görülen bir durumdur. Dünyada her coğrafyanın kendisine mahsus orijinal bir ürünü ve bundan dolayı da farklı bir namı ve avantajı olabilir. Ancak coğrafi işaret taşıyan orijinal bir özelliğin ezelden ebede değin sadece bir yere ait olarak devam etmesi mümkün olmayabilir ve başka bir yer de o özelliği alıp kendisine mal edebilir. Biz elbette bir dağ, gölü, ırmağı başka bir yere nakletmekten bahsetmiyoruz; zaten bunlar destinasyon özelliği taşıdığı için genellikle belli bir yörenin sembolleridir. Bizim asıl üzerinde durmak istediğimiz husus, tıpkı yerini beğenmediği için uygun iklimlere kaçıp giden kuşlara benzeyen ürünlerdir ki bunlar ilgisizlik ve değerbilmezlikten dolayı kaçıp gitmektedirler. Göçler incelendiğinde eşyanın tabiatına uygun biçimde geliştikleri görülür ve hem ürün hem de insan değişimi için bazı gerçeklikleri de gözler önüne sererler. Memleketlerin gerek ekonomik gerek coğrafi avantajlarla kendi bölgelerinde yatırım yapmaları ne denli övülecek bir durum ise kendi coğrafyasının bir ürününü geliştiremeyip elinden kaçırmak da o denli kötü bir durumdur. İnsanın doğup büyüdüğü topraklara vefası öncelikle oranın öz değerlerini korumakla olur. İşte, zamanında adı Kayseri ile birlikte anılan ama bugün esamesi pek okunmayan bir ürün de baklavadır. Bugün Türkiye’de *Kayseri baklavası* diye bir ürün söylene çok fazla bilinmez ama Kayseri pastırması her yerde bilinir. Her ne kadar bugün *Kayseri gül baklavası* bölgesel düzeyde meşhur ise de pastırma kadar her yerde bilinip tanınır durumda değildir.

KAYSERİ BAKLAVASI

Bugün geçmişte Kayseri baklavası diye meşhur olmuş bir üründen bahsedilse hemen Kayseri’nin pastırma ve sucukla tanındığı, baklavanın ise Antep’e ait olduğu söylenerek itiraz edilecektir. Doğrudur, bugün baklava ile birlikte Kayseri’nin adı pek geçmiyor veya baklava Kayseri’ye izafe edilmiyor hatta Türkiye’de bölgelere

göre baklava çeşitleri sayıldığında Kayseri’nin adı bile geçmiyor. Sadece Kayseri gül baklavası diye bilinen yöresel düzeyde bir tatlıdan bahsediliyor. Ama arşiv belgelerinde durumun pek öyle olmadığı hatta incele-nen arşiv belgelerinde baklavanın Kayseri dışında bir ile nispet edilmediği açıkça görülmektedir. İşte biz bu yazı-mızda Kayseri ile ilgili böyle bir kesite dikkat çekmek istiyoruz. Daha önce Kayseri’de pastırma mı sahtiyan mı? diye sormuştuk. Şimdi ise Kayseri’de pastırma mı baklava mı? diye soruyoruz. Bilindiği üzere Kayseri ile anılan ürünlerin başında pastırma, sucuk, sahtiyan, mantı gibi ürünler gelir ama baklavanın Kayseri ile öne çıkması içinde yaşadığımız şu zaman diliminde sanıyoruz ki sürpriz bir durum olacaktır. Oysa Osmanlı arşiv belgelerinin özellikle son dönemlerinde saray mutfağına ait masraf kayıtlarına bakıldığında baklava Kayseri ile birlikte çok sık geçmekte hatta ad aktar-masıyla direkt Kayseri diye geçerek adeta Kayseri’nin baklava ile özdeşleştiği gösterilmektedir. Baklavanın günümüzde Kayseri’ye ait bir ürün olarak devam etme-mesi düşündürücüdür. Günümüzde baklavanın asıl menşeinin Gaziantep olduğu, bu tatlının coğrafi olarak büyük farklılıklar gösterdiği, Güneydoğu Anadolu’da fındık, Karadeniz’de fındık, İç Anadolu’da ceviz, Ege ve Edirne’de badem, Trakya’da susamın iç malzeme olarak kullanıldığı” şeklinde tanım ve tanıtımlar yapıldığı hatta Türkiye’de bölgelere göre baklava çeşitleri tek tek sayıldığı hâlde Kayseri’nin adının bile geçmediği hayretle görülmektedir. Böyle olmakla birlikte bugün Kayseri’ye ait “*güllü baklava*” için Ağustos 2021’de yapı-lan tescil başvurusu Haziran 2022’de sonuçlanıp tescil-lenmiştir ki biz de Matbah-ı Âmire’de Kayseri baklavası ile ilgili arşiv belgelerinin bulunduğunu Ağustos 2021’de Kayseri’de bir konuşmamızda haber vermiştik. Kayseri Gül Baklavası’nın Türkiye’nin en güzel baklavası olarak coğrafi işaret belgesiyle tescillendiği, Kayseri’nin artık baklavanın da merkezi olacağı şeklinde haber ve değér-lendirmelere rastlandığı gibi daha da ileri gidilerek geçmişte baklavanın merkezinin Kayseri olduğu ve Asurlu tüccarlar vasıtası ile diğer illere yayıldığına dair de birtakım rivayetlerin bulunması durumu daha da ilginç hâle getirmektedir. Baklavanın birçok millet ve ülke tarafından sahiplenilen bir ürün olduğu malumdur. Böyleyken saray mutfağında Kayseri Baklavası diye ayırt edici biçimde bir ismin sıkça geçmesi oldukça ilginçtir. Dolayısıyla Kayseri Baklavası tabirinin tarih, şekil, dönem ve yaygınlık açısından önemi ve anlamı da artmaktadır. Bu hususların en iyi ve güvenilir biçimde

anlaşılacağı kaynak ise elbette Osmanlı arşiv belgeleri-dir ve onun da saray mutfağına ait kayıtlarıdır.

MATBAH-ı ÂMİRE’DE BİR HAS ÜRÜN: KAYSERİ BAKLAVASI

Osmanlı’da baklava önemli bir saray tatlısı olup özel günlerde sofralardan eksik edilmediği gibi “*Baklava Alayı*” diye de bir âdet oluşmuş ve bu alay Ramazan ayı ortalarında padişahın askerlerine iltifatı olarak saray-dan yeniçeri ocağına gönderilip orada her 10 askere bir tepsi baklava verilmiş, yeniçeri ağaları padişah adına ilk tepsiyi teslim alıp her bir tepsiyi ikişer askere teslim etmişler ve her bölüğün amiri önde, baklava sinilerini taşıyan askerler ise arkada kışlarına doğru yürümüşlerdir. Bu durumda saray mutfağına ait arşiv belgelerinde çok sık geçen *Kayseri Baklavası* ne anlama gelmekte ve günümüzde neden bilinip tanınmamak-tadır? Matbah-ı Âmire, Osmanlı saray mutfağının adı olup burada hazırlanacak yiyecek ve içecekler için çeşitli levazım ve malzemeler alınmakta ve bunların miktarlarıyla masraflarının kayıtları tutulmaktadır. Osmanlı arşivlerinde bu kayıtlara ait yüzlerce belge ve defter bulunmakta olup her türlü malzemenin adı, miktarı, fiyatı vs. büyük bir itina ile bu belge ve defter-lere kaydedilmiştir. Peynirden zeytine, etten yumur-taya, yoğurttan ıspanağa, pırasadan pastırmaya kadar alınan yüzlerce malzeme tek tek kaydedilmiştir. Bu ürünlerin arasında Kayseri’nin adı en çok pastırma ile birlikte geçmektedir. Ama Kayseri’ye pastırma dışında izafe edilen bir ürün daha vardır ki o da baklavadır. Baklava saray mutfağında pastırma, sucuk, yumurta gibi ayrı bir ürün olarak değil de menülerin adlan-dırılmasında geçmektedir. Osmanlı’da baklava tıpkı aşure gibi önemli bir tatlı ise de 18. yüzyıla kadar çok yaygın olmamış, adı genellikle Ramazan’ın ortalarında yeniçeriler için düzenlenen baklava alayında geçmiştir. Aşağıdaki belgeler de genellikle 1850 sonrası yıllara ait olup Osmanlı saray mutfağında baklavanın ortalama 18. yüzyıl ortalarından sonra yaygınlaştığına işaret sayı-labilir. Aşağıdaki tablolardan anlaşılacağı üzere saray mutfağında haftalık menüler baklava, aşure, nuriye, revani, kadayıf gibi tatlı adlarına göre belirlenmiştir. Menülerin tatlı adlarıyla belirlenmesi sanıyoruz ki tatlının o menüde baskın ve beğenilen bir tür olarak görülmesinden kaynaklanmış olabilir. Günümüzde de menülerde bulunan tatlılar daha çok dikkat çekip iştahı kabartmaktadır. Menülerde geçen baklava adları “Kayseri Baklavası, Kayseri” şeklinde geçtiği gibi sadece “baklava”, birkaç yerde de “yalancı baklava” şeklinde

yazılmıştır ki bu da ilginç bir ayrıntıdır ve o tarihlerde de baklavanın hası ve yalancısı olduğuna işaret eder. Bu ifade acaba has baklava Kayseri baklavası mı? diye bir soruyu da akla getirebilir.

SARAY MUTFAĞI BELGELERİNDE KAYSERİ BAKLAVASI

Aşağıdaki belgeler Topkapı Sarayı Müzesi Arşivin-den Matbah-ı Âmire harcamalarına ait belgelerden harmanlama suretiyle seçilmiştir ve 1874-1876 yıllarına ait kayıtlardır. Biz bu kayıtlardan Kayseri Baklavası ile ilgili ortalama bir durumu göstermek istiyoruz. Bu bel-geler Kayseri Baklavası’nın saray mutfağının has ürünü olacak kadar meşhur olduğunu açıkça göstermektedir. Çoğu yerde sadece “Kayseri” yazılması bile bu bak-lavanın şöhretini anlatmaya yeter sanıyoruz. Zaten incelediğimiz 16 adet belgede en çok geçen tatlı adı Kayseri Baklavası olup bunların da çoğu sadece Kayseri diye yazılmıştır. Ayrıca bazı günlere ait listelerde sadece baklava diye yazılmış olması da önemli bir ayrıntı olup bunun Kayseri Baklavası’nın ayırt ediciliğine bir işaret olması mümkündür. Belgelerde saray mutfağında her ayın günlerine ait masraflar kaydedilmiş ve bazı günler için tatlı adları özel olarak belirlenmiştir ki farklı bir gün ve menü olduğunu belirtmek için olabilir. Belgeler aşağıdadır:

TS_MA_E_00147_001_002				
1 Şubat 1289/13 Şubat 1874 Cuma		Menü adı -		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Yaprak, kahve, sabun, astar, erzak hamaliyesi, sabun hamaliyesi: 708 guruş				
2 Şubat 1289 Cumartesi		Menü adı -		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Pırasa, kereviz, yeşillik, francala, yoğurt, kırmızıbiber, tarçın, biber, buğday: 750 guruş				
3 Şubat 1289 Pazar		Menü adı -		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Pırasa, yeşillik, francala, paça, sirke, nişasta: 629 guruş				
4 Şubat 1289 Pazartesi		Menü adı: FİŞNE		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, yeşillik, francala, yoğurt, limon: 212 guruş				
5 Şubat 1289 Salı		Menü adı -		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Pırasa, kereviz, karnabahar, yeşillik, hasır dibi bamy: 332 guruş				
6 Şubat 1289 Çarşamba		Menü adı: KAYSERİ BAK-LAVASI		

Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Pırasa, yeşillik, yaprak, francala: 102 guruş				
7 Şubat 1289 Perşembe		Menü:		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, yeşillik, yaprak: 116 guruş				
8 Şubat 1289 Cuma		Menü:		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ispanak, kereviz, yeşillik: 104 guruş				
9 Şubat 1289 Cumartesi		Menü adı -		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, yeşillik, yaprak: 125 guruş				
10 Şubat 1289 Pazar		Menü:		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ispanak, şalgam, yeşillik: 106 guruş				
11 Şubat 1289 Pazartesi		Menü: ARPA AŞURESİ		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, süt, frenk arpası, pirinç unu, francala, paça, yumurta: 286 guruş				
12 Şubat 1289 Salı		Menü		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Pırasa, kereviz, karnabahar, yeşillik, fasülye, hammâliye ve kantâriyesi, yaprak: 416 guruş				
13 Şubat 1289 Çarşamba		Menü: YASSI KADAYIFI		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, yeşillik, kadayıf, yumurta: 177 guruş				
14 Şubat 1289 Perşembe		Menü adı -		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ispanak, pırasa, yeşillik: 78 guruş				
15 Şubat 1289 Cuma		Menü: AŞURE		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, şalgam, yeşillik, buğday, fındık, hurma, bakla, fındık, üzüm, badem, ceviz içi, frenk arpası, misk çekirdek, gül suyu, hammâliye: 268 guruş				
16 Şubat 1289 Cumartesi		Menü		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ispanak, kereviz, yeşillik, yaprak, iki aded kuşhane tamiriyesiçün verilen: 104 guruş				
TS_MA_E_00147_003_001				
19 Kânûn-ı Evvel 1289/31 Aralık 1873 Cuma		Menü: FİŞNE		
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.

Ebegümeci, pırasa, lahana, yeşillik, Amasya bamyası, hasır dibi bamy, hamaliyesi, sirke, francala, limon, iskemne tamiriyesi: 665 guruş				
20 Kânûn-ı Evvel 1289 Perşembe			Menü adı -	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, yeşillik, yoğurt, tabla: 97 guruş				
21 Kânûn-ı Evvel 1289 Cuma			Menü adı -	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ispanak, pırasa, lahana, yeşillik, kırmızıbiber, yumurta, limon, francala: 160 guruş				
22 Kânûn-ı Evvel 1289 Cumartesi			Menü adı - FİŞNE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, kereviz, pırasa, yeşillik: 82 guruş				
23 Kânûn-ı Evvel 1289 Pazar			Menü adı -	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Pırasa, lahana, yeşillik: 98 guruş				
24 Kânûn-ı Evvel 1289 Pazartesi			Menü: KAYSERİ BAKLA-VASI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, kereviz, pırasa, yeşillik, buğday: 95 guruş				
25 Kânûn-ı Evvel 1289 Salı			Menü adı -	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Pırasa, şalgam, yeşillik, francala, paça: 165 guruş				
26 Kânûn-ı Evvel 1289 Çarşamba			Menü: LOKMA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, lahana, yeşillik, francala, sirke, yumurta: 143 guruş				
27 Kânûn-ı Evvel 1289 Perşembe			Menü adı -	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, yeşillik: 82 guruş				
28 Kânûn-ı Evvel 1289 Cuma			Menü adı -	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Pırasa, kereviz, yeşillik, francala: 112 guruş				
29 Kânûn-ı Evvel 1289 Cumartesi			Menü adı -	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Lahana, pırasa, yeşillik: 116 guruş				
30 Kânûn-ı Evvel 1289 Pazar			Menü adı - FİŞNE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Ebegümeci, pırasa, lahana, şalgam, yeşillik, sirke: 119 guruş				
31 Kânûn-ı Evvel 1289 Pazartesi			Menü: TEL KADAYIFI	

Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.
Kereviz, pırasa, yeşillik, tel kadayıfı, turşu kevgiri: 206 guruş				
TS_MA_E_00147_0016_004_002				
1 Teşrîn-i Sâni 1290/13 Kasım 1874 Cuma			Menü adı -	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan -
Ebegümeci, lahana, kereviz, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik, sabun, kahve, francala, tarçın, biber, limon, astar, erzâk hammâliyesi, sabun hammâliyesi: 889 guruş				
2 Teşrîn-i Sâni 1290 Cumartesi			Menü adı -	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan -
Pırasa, yeşillik, francala, paça, sirke, nişasta: 629 guruş				
3 Teşrîn-i Sâni 1290 Pazar			Menü: KAYSERİ BAK-LAVASI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan -
Lahana, ispanak, fasulye, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik: 174 guruş				
4 Teşrîn-i Sâni 1290 Pazartesi			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan -
Ebegümeci, fasulye, kabak, yeşil domates, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik, francala, paça, irmik: 204 guruş				
5 Teşrîn-i Sâni 1290 Salı			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan -
Kereviz, lahana, ispanak, yeşil domates, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik: 174 guruş				
6 Teşrîn-i Sâni 1290 Çarşamba			Menü. NURİYE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan -
Ebegümeci, fasulye, kabak, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik, pirinç unu: 139 guruş				
7 Teşrîn-i Sâni 1290 Perşembe			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan -
Lahana, fasulye, kabak, yeşil domates, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik: 119 guruş				
8 Teşrîn-i Sâni 1290 Cuma			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan -
Kereviz, lahana, ispanak, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik, limon: 177 guruş				
9 Teşrîn-i Sâni 1290 Cumartesi			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,50 ky.
Ebegümeci, yeşil domates, fasulye, kabak, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik: 119 guruş				
10 Teşrîn-i Sâni 1290 Pazar			Menü: LOKMA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,50 ky.
Lahana, ispanak, fasulye, kabak, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik: 143 guruş				
11 Teşrîn-i Sâni 1290 Pazartesi			Menü:	

Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,50 ky.
Yeşil domates, ebegümeci, fasulye, kabak, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik, francala, paça: 210 guruş				
12 Teşrîn-i Sâni 1290 Salı			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,50 ky.
Ispanak, lahana, kabak, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik, sirke: 173 guruş				
13 Teşrîn-i Sâni 1290 Çarşamba			Menü. AYVA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,50 ky.
Ebegümeci, kereviz, patlıcan, yeşillik, ayva, Amasya bamyası, ayva ve bamy hammâliyesi: 1238 guruş				
14 Teşrîn-i Sâni 1290 Perşembe			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8 ky.
Ispanak, yeşil domates, kabak, fasulye, patlıcan, yeşillik: 122 guruş				
15 Teşrîn-i Sâni 1290 Cuma			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8 ky.
Lahana, ebegümeci, patlıcan, yeşillik: 94 guruş				
16 Teşrîn-i Sâni 1290 Cumartesi			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8 ky.
Bal kabağı, yeşil domates, ispanak, fasulye, kabak, yeşillik: 100 guruş				
17 Teşrîn-i Sâni 1290 Pazar			Menü. BAKLAVA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8 ky.
Kereviz, lahana, bal kabağı, ebegümeci, fasulye, yeşillik, nişasta, yumurta: 208 guruş				

Buraya kadar bütün günlerin kayıtları verildi. Bundan sonra sadece menü adları bulunan kayıtlar verilmektedir.

TS_MA_E_00147_0016_005_001				
17 Kânûn-ı Evvel 1290/29 Aralık 1874 Salı			Menü:	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,100 ky.
Pırasa, lahana, ebegümeci, yeşillik, yumurta: 151 guruş				
18 Kânûn-ı Evvel 1290 Çarşamba			Menü: KAYSERİ BAK-LAVASI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,100 ky.
Pırasa, ispanak, kereviz, yeşillik: 90 guruş				
22 Kânûn-ı Evvel 1290 Pazar			Menü: TEL KADAYIFI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,100 ky.
Pırasa, kereviz, ispanak, yeşillik, kadayıf, sirke: 177 guruş				
25 Kânûn-ı Evvel 1290 Çarşamba			Menü: AŞURE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,190 ky.

Pırasa, ebegümeci, yeşillik, buğday, sirke, fındık, fıstık üzüm, limon, iki aded balta, kimyon: 241 guruş				
29 Kânûn-ı Evvel 1290 Pazar			Menü: BAKLAVA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,100 ky.
Pırasa, lahana, yeşillik, nişasta, yumurta: 195 guruş				
TS_MA_E_00147_0016_001_002				
19 Şubat 1290/3 Mart 1875 Çarşamba			Menü: AŞURE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pırasa, ebegümeci, yeşillik, buğday, fındık, fıstık üzüm, bakla, üzüm, yumurta: 201 guruş				
23 Şubat 1290 Pazar			Menü: REVÂNİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pırasa, yeşillik, yoğurt, francala, irmik, yumurta, küre: 278 guruş				
26 Şubat 1290 Çarşamba			Menü: KAYSERİ BAKLAVASI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pırasa, ispanak, şalgam, yeşillik, yumurta, limon: 257 guruş				
TS_MA_E_00147_0017_013_001				
16 Nisan 1291 Çarşamba/28 Nisan 1875			Menü: MUHALLEBİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pırasa, ispanak, ebegümeci, yeşillik, bakla, yoğurt, francala, süt, pirinç unu, yumurta: 387 guruş				
20 Nisan 1291 Pazar			Menü: REVÂNİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Ebegümeci, yeşillik, yaprak, irmik, francala, yumurta: 93 guruş				
23 Nisan 1291 Çarşamba			Menü: SÜTLAÇ-I RÛZ-I HIZR	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Ispanak, ebegümeci, yeşillik, darçın, biber, fıstık üzüm, süt, yumurta, limon, karanfil, kakule, taze soğan: 390 guruş				
27 Nisan 1291 Pazar			Menü: KAYSERİ BAKLAVASI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Ispanak, ebegümeci, yeşillik, bakla, enginar, masarılıları: 688 guruş				
30 Nisan 1291 Çarşamba			Menü: TAVUK GÖÇSÜ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Ispanak, ebegümeci, yeşillik, bakla, nakliyesi, süt, tavuk, baş, şeker, pirinç unu: 492 guruş				
TS_MA_E_00147_0017_009_001				
2 Temmuz 1291/14 Temmuz 1875Çarşamba			Menü: KAYSERİ BAK-LAVASI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakîk 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Fasulye, mehliye kabak, soğan, koruk, yeşillik: 50 guruş				
6 Temmuz 1291 Pazar			Menü: FİŞNE	

Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Fasulye, mehliye, yeşil domates, kırmızı domates, soğan, bamy a, patlıcan, yeşillik, francala: 141 gurus				
9 Temmuz 1291 Çarşamba			Menü: TAVUK GÖĞSÜ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Yeşil domates, kırmızı domates, mehliye, bamy a, soğan, patlıcan, koruk, yeşillik, süt, pirinç unu, tavuk: 260 gurus				
13 Temmuz 1291 Pazar			Menü: BAKLAVA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Yeşil domates, kırmızı domates, soğan, bamy a, patlıcan, yeşillik, fasulye, nişasta, sirke, yumurta: 171 gurus				
20 Temmuz 1291 Pazar			M e n ü : İ R M İ K HELVASI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Mehliye, kırmızı domates, soğan, koruk, bamy a, patlıcan, yeşillik, fasulye, irmik, badem, peynir, çeki masrafı, yoğurt: 249 gurus				
TS_MA_E_00147_0017_008_002				
3 Ağustos 1291/15 Ağustos 1875 Pazar			Menü: REVÂNÎ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Kırmızı domates, yeşil domates, kabak, koruk, bamy a, patlıcan, yeşillik, fasulye, irmik, yumurta: 124 gurus				
6 Ağustos 1291 Çarşamba			Menü: TAVUK GÖĞSÜ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Mehliye, kırmızı domates, koruk, bamy a, patlıcan, yeşillik, fasulye, süt, pirinç unu, yoğurt, peynir, tavuk: 250 gurus				
10 Ağustos 1291 Pazar			Menü: NURİYE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Yeşil domates, mehliye, koruk, bamy a, patlıcan, yeşillik, pirinç unu, yumurta: 167 gurus				
13 Ağustos 1291 Çarşamba			Menü: KAYSERİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Yeşil domates, kabak, koruk, bamy a, patlıcan, yeşillik, domates, kantâr ve hammâliyesi, yumurta, tuz: 165 gurus				
17 Ağustos 1291 Pazar			Menü: BAKLAVA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Fasulye, yeşil domates, kabak, koruk, bamy a, patlıcan, yeşillik, nişasta, yumurta, yoğurt: 173 gurus				
20 Ağustos 1291 Çarşamba			Menü: MUHALLEBİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Mehliye, yeşil domates, fasulye, kırmızı domates, bamy a, patlıcan, yeşillik, süt, pirinç unu: 168 gurus				
TS_MA_E_00147_0017_007_002				

26 Eylül 1291/8 Ekim 1875 Cuma				Menü: EKMEK KADAYIFI - ZERDE
Erz 32 kıyye	Sade (yağ) 20 kıyye	Şeker 36 ky.	Dakik 11 - ky.	Soğan 13 ky.
Kırmızı domates, yeşil domates, bakla, kabak, patlıcan, yeşillik, fasulye, kadayıf ekmeği: 282 gurus				
27 Eylül 1291 Cumartesi			Menü: MANTAR - AYVA	
Erz 32 kıyye	Sade (yağ) 20 kıyye	Şeker 36 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 13,308 ky.
Fasulye, ebeğümeci, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik, francala, ayva, kantâr ve hammâliyesi: 172 gurus				
28 Eylül 1291 Pazar			Menü: KAYSERİ	
Erz 32 kıyye	Sade (yağ) 27 kıyye	Şeker 25 ky.	Dakik 17 - ky.	Soğan 13,308 ky.
Lahana, yeşil domates, fasulye, kırmızı domates, patlıcan, yeşillik, süt, pirinç unu, tavuk: 297 gurus				
29 Eylül 1291 Pazartesi			Menü: TEL KADAYIFI - AŞURE	
Erz 32 kıyye	Sade (yağ) 23- kıyye	Şeker 31 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 13,308 ky.
Fasulye, ebeğümeci, kırmızı ve yeşil domates, kabak, patlıcan, yeşillik, tel kadayıfı, buğday, yumurta hammâliyesi: 224 gurus				
30 Eylül 1291 Salı			Menü: GÜLLAÇ – Katmerli gözleme	
Erz 32 kıyye	Sade (yağ) 23 kıyye	Şeker 27 ky.	Dakik 16 - ky.	Soğan 13, 308 ky.
Yeşil domates, fasulye, kırmızı domates, kabak, patlıcan, yeşillik, güllaç, badem, baş: 399 gurus				
TS_MA_E_00147_0017_005_001				
2 Teşrin-i Sâni 1291/14 Kasım 1875 Pazar			Menü: REVÂNÎ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Lahana, ispanak, ebeğümeci, fasulye, kırmızı domates, yeşillik, irmik, yumurta: 180 gurus				
5 Teşrin-i Sâni 1291 Çarşamba			Menü: BAKLAVA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Kereviz, bal kabağı, fasulye, kırmızı domates, yeşillik, ispanak, nişasta, yumurta: 220 gurus				
9 Teşrin-i Sâni 1291 Pazar			Menü: AŞURE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Kereviz, lahana, ispanak, fasulye, yeşillik, buğday, fıstık üzüm, fındık, yumurta, limon: 198 gurus				
12 Teşrin-i Sâni 1291 Çarşamba			Menü: KAYSERİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, lahana, ispanak, yumurta: 110 gurus				
16 Teşrin-i Sâni 1291 Pazar			Menü: TEL KADAYIFI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, fasulye, ebeğümeci, yeşillik, tel kadayıfı: 160 gurus				
TS_MA_E_00147_0017_003_001				
17 Kânûn-ı Evvel 1291/29 Aralık 1875 Çarşamba			Menü: KAYSERİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, kereviz, lahana, şalgam, yeşillik, yumurta, limon: 153 gurus				

24 Kânûn-ı Evvel 1291 Çarşamba			Menü: FİŞNE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, lahana, şalgam, yeşillik, francala: 122 gurus				
27 Kânûn-ı Evvel 1291 Cumartesi			Menü: ZERDE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Lahana, şalgam, yeşillik, pırasa, ebeğümeci, nişasta, fıstık üzüm, zaferân: 230 gurus				
28 Kânûn-ı Evvel 1291 Pazar			Menü: İRMİK HELVASI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Lahana, ebeğümeci, yeşillik, irmik, badem: 103 gurus				
31 Kânûn-ı Evvel 1291 Çarşamba			Menü: AŞURE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Ispanak, lahana, yeşillik, buğday, fındık, fıstık üzüm, baş, şeker: 420 gurus				
21 Kânûn-ı Evvel 1291 Pazar			Menü: YASSI KADAYIFI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, kereviz, lahana, yeşillik, kadayıf, yumurta: 342 gurus				
TS_MA_E_00147_0017_002_001				
18 Kânûn-ı Sâni 1291/30 Ocak 1876 Pazar			Menü: BAKLAVA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, yeşillik, nişasta, yumurta: 164 gurus				
21 Kânûn-ı Sâni 1291 Çarşamba			Menü: YASSI KADAYIFI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, ebeğümeci, yeşillik, kadayıf, yumurta: 281 gurus				
25 Kânûn-ı Sâni 1291 Pazar			Menü: AŞURE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, ispanak, yeşillik, buğday, bakla, hurma, fındık, badem, ceviz içi, fıstık üzüm, Frenk arpası, gül suyu, misk: 294 gurus				
28 Kânûn-ı Sâni 1291 Çarşamba			Menü: KAYSERİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 3 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, kereviz, ebeğümeci, yeşillik, pirinç unu, yumurta, Amasya bamyası: 291 gurus				
TS_MA_E_00147_0018_011_001				
3 Mart 1292/15 Mart 1876 Çarşamba			Menü: KAYSERİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, bakla, yeşillik, pirinç unu, yumurta, ebeğümeci: 123 gurus				
8 Mart 1292 Pazar			Menü: EKMEK KADAYIFI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, karnabahar, yeşillik, kaymak, kadayıf, ebeğümeci, francala: 264 gurus				
10 Mart 1292 Çarşamba			Menü: TULUMBA	

Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, bakla, yeşillik, pirinç unu, yumurta, ebeğümeci: 123 gurus				
14 Mart 1292 Pazar			Menü: TEL KADAYIFI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, yeşillik, kadayıf: 126 gurus				
17 Mart 1292 Çarşamba			Menü: AŞURE	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, yeşillik, buğday, fındık, fıstık üzüm, üzüm, ebeğümeci: 107 gurus				
21 Mart 1292 Pazar			Menü: İRMİK HELVASI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, ebeğümeci, yeşillik, irmik, badem, francala: 111 gurus				
24 Mart 1292 Çarşamba			Menü: KAYSERİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, yeşillik, yumurta, nişasta: 78 gurus				
28 Mart 1292 Pazar			Menü: LOKMA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, ebeğümeci, yeşillik: 39 gurus				
31 Mart 1292 Pazar			Menü: BAKLAVA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, yeşillik, ispanak, nişasta, yumurta, baş, şeker: 368 gurus				
TS_MA_E_00147_0018_009_001				
4 Nisan 1292/16 Nisan 1876 Pazar			Menü: MANTAR	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, ispanak, yeşillik, francala, yumurta: 136 gurus				
7 Nisan 1292 Çarşamba			Menü: MUHALLEBİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, yeşillik, ispanak, süt, pirinç unu: 144 gurus				
11 Nisan 1292 Pazar			Menü: REVANI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, bakla, yeşillik, ispanak, irmik, yumurta: 173 gurus				
14 Nisan 1292 Çarşamba			Menü: KAYSERİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Bakla, yaprak, yeşillik, ispanak, pirinç unu, yumurta: 139 gurus				
TS_MA_E_00147_0018_003_001				
19 Kânûn-ı Evvel 1292/31 Aralık 1876 Pazar			Menü: KAYSERİ	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakik 2 - ky.	Soğan 8,40 ky.
Pirasa, lahana, yeşillik, pirinç unu, küfe tamiriyesi: 62 gurus				
22 Kânûn-ı Evvel 1292 Çarşamba			Menü: BAKLAVA	

Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakık 2 - ky.	Soğan 7,240 ky.
Pırasa, lahana, yeşillik, nişasta, yumurta: 121 guruş				
26 Kânûn-ı Evvel 1292 Pazar			Menü: REVANI	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakık 4 - ky.	Soğan 7,240 ky.
Pırasa, lahana, yeşillik, irmik: 93 guruş				
29 Kânûn-ı Evvel 1292 Çarşamba			Menü: LOKMA	
Erz 34 kıyye	Sade (yağ) 13 kıyye	Şeker 1,335 ky.	Dakık 2 - ky.	Soğan 7,240 ky.
Pırasa, lahana, şalgam, yeşillik, francala: 111 guruş				
TS_MA_E_00147_0019_002_001				
Ramazân-ı şerîfde sâfi olarak verilen erzâk				
Sade yağ (kıyye)	Ş e k e r (kıyye)	D a k î k (kıyye)		
..	22 kıyye	..	Ekmek kadayıfı 31 çift	
8	9 - kıyye	10 kıyye	Gözleme	
4	17	..	Nuriye	
..	11 -	..	Ayva	
5	10 -	10 -	Kayseri	
..	9	..	Tavuk göğsü	
..	10	..	Aşure	
7	17	..	Tel kadayıfı	
..	13	..	Güllaç	
7	20	..	Yassı kadayıfı	
6 -	12 -	7	Baklava	
5	9	9	Zerde	
8	12	11	Lokma	
5	9	9	Yalancı baklava	
9	11	5	Tulumba	
5	9 -	..	Revani	
4 -	19	..	Mantar	
8	13	6	Hanım parmağı	

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kayseri geçmişte ve günümüzde gastronomi kültürü çok zengin bölgelerden olup coğrafi işaret belgesiyle tescillenmiş çok sayıda ürüne sahip bulunmaktadır. Ancak Kayseri’nin pastırma, sucuk, mantı ile tanınması yanında baklava gibi bir ürünün Kayseri ile anılmaması, merkezinin Antep olarak bilinmesi yukarıda ortaya konulan belgeler muvacehesinde neyi göstermekte ve neyi ifade etmektedir? Bu soruya verilecek en basit cevap herhâlde “üzücü bir durum” olacaktır. Kayseri Gül Baklavası yukarıdaki belgelerde geçen baklava mıdır ki bugün Kayseri ve civarı dışında fazla bilinip tanınmamaktadır? Yukarıdaki arşiv belgeleri yaklaşık 150 yıl önce Kayseri Baklavası’nın sarayın mutfağında has bir ürün olduğunu açıkça göstermektedir. Kayseri

Baklavası’nın onca tatlı arasında menülere en çok konulan tatlı olması elbette sıradan bir durum olamaz. İşte bu yazımızda Kayseri ile ilgili böyle bir kesite dikkat çekmek istedik. Bu belgeler baklavanın Kayseri ile özel bir anlam ifade ettiğini, hatta isim tamlaması bile yapılmadan direkt *Kayseri* diye kaydedildiğini ve Kayseri’nin baklava ile adeta özdeşleştiğini açıkça gözler önüne sermektedir. Dolayısıyla “Kayseri Baklavası”nın arşiv belgelerine böylesine güçlü biçimde kazınmış olması çok önemli, aslâ silinmeyecek, unutulmayacak ve sonraki nesillerce sürekli öğrenilip sürdürülecek bir durumdur. Sözün uçuğu ama yazının kaldığı bilinmektedir. Arşiv belgelerinde bu denli güçlü ve yoğun biçimde geçen Kayseri Baklavası hak ettiği yeri nasıl bulabilir? Sanıyoruz bu konuda bilimsel programlarla sempozyum ve kongrelerin daha çok yapılmasında fayda vardır.

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı:

TS_MA_E_00147_001_002

TS_MA_E_00147_003_001

TS_MA_E_00147_0016_004_002

TS_MA_E_00147_0016_005_001

TS_MA_E_00147_0016_001_002

TS_MA_E_00147_0017_013_001

TS_MA_E_00147_0017_009_001

TS_MA_E_00147_0017_008_002

TS_MA_E_00147_0017_007_002

TS_MA_E_00147_0017_005_001

TS_MA_E_00147_0017_003_001

TS_MA_E_00147_0017_002_001

TS_MA_E_00147_0018_011_001

TS_MA_E_00147_0018_009_001

TS_MA_E_00147_0018_003_001

TS_MA_E_00147_0019_002_001■

Kayseri'den Kaçırılan Onemli Eserler

Halit Erkiletlioğlu

- 1- **Kültepe Eserleri ve Aşka Şipa Tabletleri:** Yurtdışı ve Ankara Anadolu Med. Müzesi
- 2- **Anisa Tabletleri:** Berlin Müzesi
- 3- **Zeus Heykelciği:** Boston Müzesi
- 4- **Commodus Madalyonu:** Özel Koleksiyon
- 5- **Septimius Severus Sikkeleri:** Özel Koleksiyon

KÜLTEPE PİŞMİŞ TOPRAK TABLETLERİ VE AŞKA ŞİPA TABLETİ

1893-1894 yıllarından itibaren Karahöyük köyünde yabancı ve yerli arkeologlar tarafından yapılan kazılarda çıkarılan obje ve tabletler, Kayseri tarihinin en eski ve ana belgeleridir. Sayıları 23.500 civarında olan bu çok değerli parçaların bir kısmı 1893 yılında ilk araştırmayı yapan Ernst Chantre'den itibaren birçok yabancı tarafından ya kazı yapılarak ya da köylülerden satın alınarak yurt dışına kaçırılmıştır, büyük bölümü de Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde teşhir edilmekte veya depoları doldurmaktadır. Kayseri topraklarının ayrılmaz parçaları olan bu eserler arasında biri Ankara "Anadolu Medeniyetleri Müzesi"nde bulunan, diğeri de yurt dışına kaçırılmış olan, Erciyes Dağı'nın bilinen ilk adımı ihtiva eden iki adet AŞKA ŞİPA tableti de bulunmaktadır.

Yurt dışında ve Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde bulunan Kültepe eserlerinin çıktığı topraklara kavuşturulması ve Kültepe Müzesi'nde teşhir edilmesi şu anda kadim Kayseri şehrinin vazgeçilmez hakkıdır.

↑ Aşka Şipa Tableti (Fotoğraf, Kültepe Kazı Başkanı Sn. Fikri Kulakoğlu tarafından gönderilmiştir.)

ANİSA BRONZ TABLETİ - HELENİSTİK DÖNEM (BERLIN MUSEUM)

Anisa, Kayseri'ye 22 km uzaklıktaki Kültepe-Karahöyük mevkiinde bulunan eski bir Kappadokya kentiydi. MÖ 19. yüzyıla ait Asur metinlerinde bahsedilen Hitit kenti Kaniş'in Helenistik dönemdeki adıdır. MÖ 3. yüzyıla ait bir şehir parasında adı geçen Anisa ismine dayanarak bu tabletin de Helenistik döneme ait olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Kültepe-Karahöyük'te keşfedilen, çevre kabartma dekorla çevrelenmiş bu bronz levha üzerine Grekçe oyulmuş $\epsilon\upsilon\alpha\iota\sigma\iota\varsigma$ (eşitsiz) yazısı da bu bilgiyi kanıtlamaktadır. Anisa kentinin MÖ 2. yüzyılın sonu veya 1. yüzyılın başlarında Kappadokya Kralı V. Ariarathes (MÖ 163-131) dönemine tarihlenen ferman olduğu kesinleşmiştir (MÖ 160-150?).

Kültepe Kazı Başkanı Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu; Anisa Levhası'ndaki ferman ile Anisa yöneticisi Abba-soğlu Apollonios'un Anisa'daki belediye meclisi ve halk meclisi tarafından "hayırsever" unvanıyla ödüllendirildiğini, kararın yazıldığı bu tabletin kentteki "Astarte Tapınağı"na asılmasına da karar verildiğini, yapılan kazı ve incelemelerde Kültepe'de yapılar, heykel eserler ve seramiklerin de yerde depolandığı yoğun bir Helenistik Dönem yerleşiminin ortaya çıktığını, böylece alanın en ilgi çekici bölümünün "Helenistik Dönem" yani MÖ 300'lü yıllar sonrası dönemde olduğunu kaydetmektedir.

↑ Anisa Bronz Tableti

Anisa Tabletinin Önemi

Bu tablet; Kaniş'in Mazaka ve Eusebeia yanında Kappadokya Krallığı'nın önemli bir şehri olarak Milât yıllarına kadar varlığını sürdürdüğünü, Kappadokya kralı Ariarathes'in (MÖ 163-131) ülkenin diğer şehirlerinde olduğu gibi Anisa'da da yeni bir anayasa uyguladığını ve resmî yazışmalarda Grekçe kullanıldığını kanıtlayan belge özelliğini taşımakta ve şehirde Astarte¹ isimli bir tapınakta saklandığı bildirilmektedir.

Antik Anadolu'nun tarihine ışık tutan bu değerli eser, o dönem metal işçiliği ve yazı teknikleri bakımından önemli ipucu sunmaktadır. Bu türlü yazıtların, antik dillerin çözülmesine, tarihî olayların ve kişilerin anlaşılmasına yardımcı olduğu muhakkaktır.

Kayseri tarihi bakımından bu kadar önem taşıyan tabletin ana yurduna iadesi için Turizm Bakanlığının gereken çalışmaları yapması, bu gerçekleştirmediği takdirde hiç olmazsa plakanın bir kopyasının temin edilerek Kültepe Müzesinde sergilenmesinin sağlanması çok önemlidir.

¹ Astarte: Batı Samilerde yer alan bereket ve verimlilik tanrıçası. Astarte'nin köken ve fonksiyon olarak İştar'dan geldiği düşünülmektedir. Babil mitolojisinde Srambo olarak anılır. Astarte genel olarak bereket, cinsellik ve savaşla bağdaştırılırdı. Sembol-leri arasında aslan, at, sfenks, güvercin, ceylan, kaplumbağa ve içerisinde yıldız (Venüs) olan bir halka sayılabilir. Astarte'nin Ay'ın hareketlerini, bütün bitki ve hayvanların yaşamını ve büyümelerini denetlediğine inanılırdı. İnsanlar onun, yeni ekinlerin yetişmesine, insanların ve hayvanların doğumlarına yardım ettiğini düşünürlerdi.

BOSTON ART MUSEUM'A KAÇIRILAN, ELİNDE ERCİYES BULUNAN TANRI ZEUS HEYKELİ (ROMA İMPARATORLUĞU DÖNEMİ)

Kayseri'de bulunup bir defineci tarafından önce İstanbul'da bir eski eser kaçakçısına satılan ve ondan da Amerika'ya satılan bu muhteşem eser, şu anda Boston Art Museum'da sergilenmektedir.

Oturan tanrı Zeus heykelciği: Zeus, sırtını ve sol omzunu örten, kalçalarının, bacaklarının ve sandaletlerinin etrafına gevşek bir şekilde düşen bir himation² giymektedir. Sol el, eksik bir nesneyi (muhtemelen bir asa?) tutmak için parmaklar bükülmüş şekilde kaldırılmıştır ve sağ el, dört ucunda küreler bulunan dört yüzlü bir özellik sunacak şekilde uzatılmıştır. Piramit ise Erciyes (Argaios) Dağı'nı temsil etmektedir.

Roma Dönemi'ne ait bu nadir heykelin de uluslararası hukukî yollarla muhakkak ana yurdu olan Kayseri'ye dönmesi sağlanmalıdır.

↑ Elinde Erciyes Dağı bulunan Zeus heykeli

² Himation: Arkaik dönemden başlayarak Helenistik Dönem boyunca Yunan kadın ve erkeklerin bedenlerine sardıkları bol, uzun giysi. Çok büyük dikdörtgen bir kumaş biçiminde olan himation; çeşitli dönemlerde şal, pelerin ya da türban gibi değişik biçimlerde kullanılmıştır.

COMMODOS MADALYONU

↑ Commodus Madalyonu

Commodus, MS 177-192. Madalyon, AE, 60x9 mm, 206 gr. Roma. Yüzünde: Commodus'un çıplak üstü, elinde üzerinde Nike olan bir küre, altta ise Jüpiter'in atribüsü olan yıldırım şeklinde ok bulunmaktadır.

Diğer yüzünde: Üstte; TSOF yazısı vardır. “Üçüncü Roma Atölyesinde basıldı (?)” veya “Her şeyin mutlu geçtiği zamanlar anısına” diye tefsir edilebilecek “Tempus Saeculorum Felicia Omnia” ibaresindeki kelimelerin baş harfleridir (?).

Argaios (Erciyes) Dağı'nın tabanında büyük kayalar (solda ve sağda); dağın sırtları ve zirvede daha küçük

kayalar; merkezde kutsal mağara; en üstte, çıplak beline bir pelerin sarmış ve dizginleri tutan bir erkek savaşçı (Commodus?) tarafından yönlendirilerek koşan dört at; soldaki yamaçta, iki ağaç arasında bir süvari (Phosphoros/Lucifer, Sabah Yıldızı?) yukarı sola doğru koşuyor, uzanmış sol elinde uzun bir meşale tutuyor; sağdaki yamaçta, yine iki ağaç arasında bir süvari (Hesperos, Akşam Yıldızı?) aşağı doğru koşarak sağ elinde bir fener tutuyor. Mağaradan sola doğru dökülen bir yolakta sağa doğru koşmakta olan iki köpek (?), en altta ortada ise **omphalos**³ kayası (Dünya'nın merkezi sayılan ve Apollon'un kutsal taşı sayılan kaya) Bu kayalar arasında yukarı doğru uzanan ve kutsal taşı koruyan iki timsah, iki kenarda sağa ve sola doğru 7 adet altı köşeli yıldız bulunmaktadır.

(Kayseri'de bir temel kazısında bulunduğu söylenen bu nadir madalyon, ikinci yüzyılda Roma toprağı olan Kayseri ve Erciyes'in dinî inanç sistemindeki özel yerini belirtmektedir. 2000 yılında yurt dışına kaçırılmış ve 2019 yılında yapılan bir açık artırma sonucunda astronomik bir meblağa bir koleksiyonere satılmıştır.) Bu nadir parça da muhakkak Kayseri Müzesine kazandırılmalıdır.

³ Genellikle Apollon tapınaklarında bulunan ve evrenin tam merkezini gösterdiğine inanılan omphalos (göbek) adlı kutsal taştır. Titan Kronos tarafından yutulan taş olduğu söylenir, Zeus'u simgelediği düşünülür.

SEPTIMIUS SEVERUS SIKKESİ

Roma İmparatoru Septimius Severus'un (MS 193-211) Kayseri darphanesinde bastırılan nadir gümüş sikkesi Kayseri tarihi bakımından önem taşımaktadır. Zira bu sikkenin arka yüzünde dört katlı bir tapınak görülmektedir.

↑ Septimius Severus sikkesi

Caesarea-Eusebia. Septimius Severus, 193-211. Drahmi (Gümüş, 18 mm 3,23 g.)

Yüzü: 16 = yıl: 207/8. AY K Λ CEIT CEOYHPOC Septimius Severus'un sağa bakan çelenkli başı

Diğer yüzü: Ortada dört katlı bir tapınak. Etrafında; MHTPO KAICAP NEΩK / ET IC

Merkezî dikdörtgen girişi ve üstünde yarım daire biçimli penceresi olan dört katmanlı konik taş bina, solda ve sağda kürelerle kaplı sütunlar görülmektedir.

Bu son derece sıra dışı paranın arka yüzündeki anıtı Baitylos⁴ olarak tanımlayan yazarlar olsa da bu geçerli olamaz. Zira baetiller (kutsal taşlar), madenî paramızın üzerinde tasvir edilen girişi ve penceresi olan karmaşık dört katmanlı taş yapı gibi yapılar olmayıp daha basit taş kütleleridir. Ne yazık ki yapının kesin amacını bilmiyoruz ancak standartlar veya sütunlar üzerindeki yan küreler bir kült binasını işaret ediyor. Her halükârda, bu konu, Caesarea-Eusebia darphanesinde basılan sikkeler arasında en nadir olanlardan biridir.

Septimius Severus'un başka bir sikkesinde de bu tapınağı Erciyes'in zirvesinde ya bir bulut halkası içinde ya da çatılı olarak görmekteyiz.

⁴ Baitylos: Eski Grek dininde, kutsal taş ya da sütun. Sözcük Sami kökenlidir (Arapça beyt: “ev”). İlk çağda sayısız kutsal taş (ya da put) vardı. Bunlar genellikle belli bir tanrının bulunduğu yer olarak görülür, o tanrının simgesi olan kutsal taş tapınılırdı. En ünlü baitylos örneği, Delphoi'deki Apollon Tapınağı'nda bulunan ve evrenin tam merkezini gösterdiğine inanılan omphalos (göbek) adlı kutsal taşı. Delphoi'de bulunan ikinci bir taşın, Titan Kronos tarafından yutulan taş olduğu söylenir, Zeus'u simgelediği düşünülürdü.

↑ Septimius Severus sikkesi

Bu tapınak, 1890'lı yıllarda Kayseri'ye gelmiş olan Batılı müsteşriklerin de ilgisini çekmiş ve yaptıkları gravürlerde Erciyes eteklerinde bu tapınak olarak yorumlanabilecek binaya yer vermişlerdir.

Bu Tapınağı (?) Gösteren Bazı Gravürler

VIEW OF KAPPADOKIA: MOUNT ARGAIOS.¹

↑ Kapadokya manzarası: Erciyes Dağı. Victor Duruy'un “History of Greece” (Boston, 1890) kitabından bir illüstrasyon.

Bu gravürlerde sağ tarafta gösterilen yapının adı geçen tapınak mı olduğunu bilemiyoruz.

Kadim Kayseri'de 1830 yıl önceki bir tapınağın mimarisini gösteren bu önemli Roma sikkesinin de kimlerde olduğu tespit edilip Kayseri'ye kazandırılması gerekir.■

Kayseri Yöresinde Dulkadirli Türkmen İskânları

Durmuş Ceylan

Kayseri Anadolu coğrafyası tarihin her safhasında siyasi ve sosyal açıdan hareketli bir coğrafya oldu. Moğolların 1220 yılında baskısı nedeniyle Türkistan, Maverâünnehir, Harezm ve Horasan'dan Anadolu'ya Türkmen göçü yaşandı. Türkistan'dan gelen Türkmenler, Azerbaycan, İran ve Anadolu'nun muhtelif bölgelerine dağıldı. Moğol bölüklerinin Anadolu'ya girişi; 12. yüzyılda Sivas, Tokat, Amasya, Çorum, Kayseri, Yozgat, Kırşehir, Çankırı ve Eskişehir'i içine alan Orta Anadolu'da yurt tutmuş Türkmenleri yerlerinden terk ettirdi. Moğol yıkımları sebebiyle Anadolu Selçuklu hâkimiyetindeki Batı Anadolu'ya ilerlediler. Lakin Selçuklu sultanları tarafından engellendiler. Anadolu'nun güneyine ve kuzey Suriye'ye yöneldiler. Memlûklerden kendilerinin himaye edilmesi için ricacı oldular. Memlûk Sultanı Baybars, Türkmen aşiretlerine sınırlarını açtı ve onlara Gazze ve Antakya'dan Sis hudutlarına kadar Akdeniz sahilini yurtluk verdi. Memlûkler, Moğollara karşı savunma hattı teşkil ederlerken Türkmenler güvenli yurt sahibi oldu. Türkmenler Antep, Halep, Trablus'u ve Erzurum, Bingöl, Kars yaylaları ile Diyarbakır, Mardin, Urfa ve Halep bölgesindeki kışlakları ele geçirip yurtlarını genişlettiler.

Memlûk topraklarında Çukurova ve Maraş bölgelerine akınlar düzenleyerek yurdunu genişleten Türkmen beyliklerinden Dulkadir Beyliği'nin bânisi Karaca Bey'dir. Karaca Bey'in İlhanlı idaresindeki Maraş-Elbistan çevresine hâkim olması, Türkmen aşiretleri arasındaki şöhretini ve Memlûk sultanının kendisine itimadını sağladı. Memlûk Sultanı Nâsır'ın Karaca Bey'i, fetihlerinin mükâfatı olarak Türkmen emiri nâspettiği 1337 yılı, aynı zamanda Dulkadir Beyliği'nin inkişaf tarihi olarak kabul edilir. Dulkadir Beyliği, 1515'te Alaüddevle Bey'in halliyle fiilen Osmanlı hâkimiyetine girdi. Dulkadir Beyi Şehsüvaroğlu Ali Bey'in oğullarıyla katlinden sonra 1522 yılında beylik bütünüyle tarih sahnesinden çekildi. Beylikten intikal eden topraklar eski maliklerine izafeten Dulkadir adıyla eyalet hâline getirilip Osmanlı taşra teşkilatında yerini aldı. Beyliğin konar-göçer ahalisi Dulkadirli Türkmenleri ismiyle anıldı.

1243 yılında Köseadağ'da Moğollar Selçukluları mağlup edince Türkmenler Doğu Anadolu'yu terk ederek İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'ya göç etti. 1308 yılında Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılması ve 1335 yılında İlhanlı hükümdarı Ebu Said Bahadır Han'ın vefat etmesiyle

Anadolu’daki Türkmen beyleri rahatladı. Anadolu’nun güneyinde Halep’in kuzeyi ile Sivas’ın güneyi arasına yerleşen Üçok - Bozok Bayat, Salur, Eymür, Bayındır, Beydili ve Avşar boylarına mensup Türkmenler Zeyneddin Karaca Bey etrafında birleşerek Dulkadir Beyliği’nin temellerini attılar.

Dulkadiroğlu Zeyneddin Karaca Bey Türkmenler üzerinde nüfuzunu artırarak Türkmenleri etrafında topladı. Memlûk Sultanı Nasır Muhammed, Karaca Bey’i 1317 yılında “Türkmenlerin Emiri” ilan etti. 1337 yılında Elbistan ve Maraş çevresinde Memlûk himayesinde Dulkadir Beyliği bir menşur ile kuruldu ve 185 yıl hüküm sürdü.

Dulkadir Beyliği’nin sınırlarını günümüz Kahramanmaraş ili ve Elbistan merkez olmak üzere doğuda Harput, Urfa; batıda Kayseri, Kırşehir, Ankara; kuzeyde Yozgat, Gemerek, Şarkışla, Gürün ve güneyde Hassa olarak çizmek mümkündür. Ankara, Antep, Antakya, Ayas, Çermik, Darende, Diyarbakır, Gerger, Harput, Adıyaman, Kayseri, Kırşehir, Kâhta, Kozan, Kadirli, Malatya, Urfa, Rumkale, Tufanbeyli, Zamantı gibi şehirler Dulkadirli idaresine girmiştir.

Dulkadirli en güçlü dönemlerinde topraklarını yüz bin km’ye kadar genişletti. 1522 yılında, Şehsuvarzade Ali Bey’in öldürülmesi ile birlikte Devlet-i Aliyye’ye ilhak oldu. Dulkadirli Eyaleti veya Dulkadir Sancağı adı ile tarihî yolculuğuna devam etti. Dulkadirli devleti sırası ile aşağıdaki Dulkadir Bey’in evlatları tarafından yönetildi. Dulkadirli beylerinin bir kısmı bazı kitabelerinde kendilerini “zulkadir es-sasani” olarak gösterir, hutbelerinde böyle okuturlardı. Alâüddevle Bey Maraş’taki Câmî-i Kebîr’in kapısı üzerindeki kitâbeye “... Emîru’l-mü’minîn Alâüddevle b. Süleyman Zülkadir es-Sâsânî” cümlesini yazdırmıştır. Dulkadirli beyleri her ne kadar kendilerini Sasanî soyuna atfetse de Sasanî soyundan gelmedikleri ve Türkmen oldukları aşikârdır.

Zeyneddin Karaca Bey (1337-1353)
Halil Bey (1353-1386)
Sevli Bey (1386-1398)
Nasreddin Mehmed Bey (1398-1443)
Süleyman Bey (1443-1454)
Melik Arslan Bey (1454-1465)
Şah Budak Bey (1465-1467)
Şehsuvar Bey (1467-1472)
Alauddevle Bozkurt Bey (1472-1515)
Şehsuvarzade Ali Bey (1515-1522)

Memlûkler kendisine itaat etmeyen Dulkadir beylerini öldürmekten çekinmedi. Nitekim Dulkadirli ilk üç emiri olan Zeyneddin Karaca Bey (1337-1353), Halil Bey (1355-1386) ve Sevli Bey (1386-1398) öldürüldü. Sonraları ise Melik Arslan Bey (1454-1465) ve Şehsuvar Bey (1466-1472) öldürüldüler. Memlûkler; Zeyneddin Karaca ve Şehsuvar Bey’in hal edilmesi için büyük bir Memlûk ordusunu Dulkadirli üzerine gönderdi. Halil Bey, Sevli Bey ve Melik Arslan Bey’in hal edilmesi için ise suikast düzenlendi.

Dulkadir Beyliği, konumu itibarıyla Anadolu ile Suriye’yi birbirine bağlayan kavşaktır. Dulkadirli Devleti’nin başta Memlûklü ve Osmanlı olmak üzere, Karakoyunlu, Akkoyunlu, Karamanlı, Ramazanoğlu, Alaattin Eratna, Kadı Burhanettin, Safevi devletleri ve diğer tüm irili ufaklı beylikler ile ekonomik, ticari, siyasi temasları olmuştur. Siyasi sebepler daha çok devletin coğrafyasından dolayı öne çıkmıştır. Dulkadirli Osmanlı, Akkoyunlu, Memlûklü ve Memluk beylerine sultan gelin vermişlerdir. Bu sultanlar tarihsel görevlerde bulundular. Osmanlı, Akkoyunluları ağır bir mağlubiyete uğrattınca Dulkadir toprakları Osmanlılar ile Memlûkler arasında üstünlük kurma sahası hâline geldi. 16. yüzyılda ise bu mücadeleye Safevî Devleti de katıldı. Osmanlılar 1514 Çaldıran Savaşı’yla Safevîleri mağlup ettikten sonra Dulkadir Beyliği’nin üzerine yürüdü. 1515 Turnadağ Savaşı’yla Dulkadir Beyliği’nin beyi Alaüddevle öldürüldü. Osmanlılar Alaüddevle’nin yerine Şehsuvaroğlu Ali Bey’i getirerek Dulkadir Beyliği’ni Osmanlılara bağladı. 1522 yılında Şehsuvaroğlu Ali Bey’in öldürülmesiyle Dulkadir Beyliği son buldu.

Dulkadirli Türkmen bölükleri arasında Anamaslı (n.d Karacalı), Dokuz, Küreciler, Cerid, Peçenek, Kavurgalı, Elçi, Döngelü, Küşne, Yuvalı, Tekelü, Varsak, Ağca Koyunlu, Eymir, Çimelü, Kızıllı, İmarlı-Afşarı, Çağırkanlı, Avcı, Gündeşlü, Tacirlü cemaatlerini görmektedir. Kars-ı Maraş sancağında Demircilü, Karamanlı, Selmanlı, Zakirlü, Kavurgalı, Eşkinici, Savcı Hacılı, Eğlenoğlu, Ayrı Damlı, Kavurgalı ve Afşar teşekküllerini görürüz. Dulkadirli coğrafyasına iskân olan bu Türkmen bölükleri beyliğin Osmanlıya ilhakı ile birlikte zorunlu iskân yolu ve göç sebeplerinin oluşması ile birlikte tüm Anadolu’ya dağıldılar ve iskân oldular.

KAYSERİ İDARİ TAKSİMAT

Aşağıda listesini verdiğimiz Türkmen bölükleri ve aşiretleri Kayseri livasına bağlı aşağıdaki nahiyelere iskân oldular.

KAYSERİ LİVASI
Nâhiye-i Kayseriyye
Nâhiye-i Cebel-i Âlî
Nâhiye-i Sahrâ
Nâhiye-i Koramaz
Nâhiye-i Malya
Nâhiye-i Karakaya
Nâhiye-i Hınzırı
Nâhiye-i Kenâr-ı Irmak
Nâhiye-i İslâmlu
Nâhiye-i Karataş
Nâhiye-i Karahisâr
Nâhiye-i Develü
Nâhiye-i Göstere
Nâhiye-i Çörümşek
Nâhiye-i Zamantu
Nâhiye-i Pınarbaşı

Dulkadirli aşiretlerinin Orta Anadolu’da yayıldıkları bir diğer saha Kayseri, Bozok, Sivas ve Nevşehir arasındaki bölgeydi. Kayseri’yi ilk olarak 1411 yılında Karaman’dan alan Dulkadirli Nasırüddin Bey, bölgeyi oğlu Hüsamî Hasan’a verdi, o da Kızılkocalı Türkmenlerinin desteği ile Karamanoğullarına ait olan Develi, Ortaköy ve Ürgüp’ü ele geçirdi. Kayseri havalisi, zaman zaman kesintiye uğrasa da 1435 yılına kadar Dulkadir Beyliği hâkimiyetinde kalmıştır.

Dulkadirli aşiretlerinin bölgeye gelişi ve buradan Kırşehir ve Yozgat çevresine yayılmaları muhtemelen aynı dönemdir. 16. yüzyılda Kayseri sancağı Koramaz, Cebel-i Âli, Cebel-i Erciyes ve Köstere nahiyelerinden oluşuyordu. Dulkadirli Türkmenlerinin yaylaqlarından dı. 16. yüzyılda Develi-Karahisar bölgesi Dulkadirli aşiretleri tarafından meskûn hâle geldi (Yinanç & Elibüyük). Dulkadirli eyaletine tâbî olan Zamantı kazası Dulkadirli aşiretlerinin en yoğun bulundukları yerdir (KKA.TD/108). Kaza; sancağın kuzeybatısında Kızılırmak, Seyhan, Ceyhan ve Fırat ile Tahtalı Dağları üzerindeki Soğanlı ve Gövdeli ile batıda Koramaz Dağı, kuzey ve kuzeydoğuda Uzunyayla arasındaki bölümüdür. Dulkadirli ilk tahririnde Zamantı kazası Hınzırı ve Gömülgün, Pınarbaşı, Çörmüşek ve Zamantı nahiyelerinden oluşuyordu. Bugün Kayseri iline bağlı olan Pınarbaşı, Sarioğlu, Tomarza, Sarız, Develi ve Akkışla, 16. yüzyılda Zamantı kazasının sınırları içerisinde kalıyordu.

Kayseri-Sivas havalisinde konar-göçerlerden teşekkül etmiş olan Danişmendli Türkmenleri arasında mühim miktarda Dulkadirli cemaati vardı. 16.

yüzyılın sonlarında Orta Anadolu’da konar-göçerlik eden Gündeşli, Herikli, Ceceli, Cerid, Çöplü Avşarı, Çomdan, Davud Hacılı, Karahacılı, Kızılkocalı, Kulfallı, Küşne, Sarsallı, Selmanlı, Yeğen Alili Dulkadir Türkmenlerine mensup oymakların bulunduğu aşiretlerden Danişmendli adıyla yeni bir kaza oluşturulmuş, anılan aşiretler bundan sonra Danişmendli Türkmeni diye isimlendirilmiştir (KKA.TD/136).

Alaaddinli, Alemlî, Beşirli, Boynu Yoğunlu, Deliler, Davud Hacılı, Gökkaşlı, Karalı, Kaşıkçı, Maraşlı, Müminli, Saraycıklı, Sarsal, Tacirli, Tur Ali Hacılı aşiretleri Dulkadirli’den ayrılarak Danişmendliye katılmışlardı. Maraş tahrirlerinden, anılan aşiretlerin yaylaqlarının büyük oranda Niğde ve Kayseri arasında bulunduğu tespit olunmaktadır. Bu aşiretlerin bir kısmının yaylaqları Bozok’un Akdağ kazası ile Keskin havalisindeydi. 16. yüzyılda Hınzırı, Gömülgün, Aziziye, Bünyan, Köstere, Zamantı ve Develi çevresinde kurulan birçok köyde Dulkadirli obaları mevcuttur. Dulkadirli (BOA.TD/998); Ağcakoyunlu, Elci, Anamaslı (Karacalı), Avcı, Bertiz, Bostancıyan, Varsak, Cerid, Çağırkan, Çimeli, Demrek, Dışarıcıyan, Dokuz (Bişanlı), Döngelî, Eymir, Gurbet, Gündeşli, Karacalı, Kavurgalı, Kızıllı ve Ali Beyli, Koyuncuyan, Küreciyan, Küşne, Osmanlı, Peçenek, Demircili, Karamanlı, Kavurgalı, Selmanlı, Zâkirli, Karı Kışlalı, Mesudlu bunlara misal verilebilir.

KAYSERİ YÖRESİNDE İSKÂN OLAN OĞUZ BÖLÜKLERİ

Alayuntlu boyu (2 c.* 35 h.*)
Avşar boyu (547 c. 13.858 h.)
Barak boyu (14 c. 395 h.)
Bayat boyu (21 c. 314 h.)
Bayındır boyu (51 c. 1274 h.)
Beğdili boyu (49 c. 1067 h.)
Çavundur boyu (1 c. 22 h.)
Çepni boyu (5 c. 72 h.)
Çunkar boyu (2 c. 27 h.)
Dodurga boyu (2 c. 64 h.)
Döğer boyu (8 c. 139 h.)
Eymür boyu (64 c. 2600 h.)
İğdir boyu (2 c. 10 h.)
Karkın boyu (6 c. 81 h.)
Kayı boyu (13 c. 385 h.)
Kınık boyu (74 c. 2264 h.)
Kıpçak boyu (9 c. 582 h.)
Peçenek boyu (7 c. 423 h.)
Salur boyu (28 c. 1212 h.)

Varsak boyu (39 c. 871 h.)
Yazır boyu (5 c. 136 h.)
Yıva boyu (109 c. 2655 h.)
Yüreğir boyu (7 c. 203 h.)
Boyu farklı olanlar (87 c. 1941 h.)

Not: (c.*: cemaat, h.*: hane)
Dulkadirli ulusunun 1526 yılında 784 olan cemaat sayısının 1580'e gelindiğinde %60 azalma ile 459'a düştüğü görülmektedir. Nedeni ise 1563 yılında Dulkadirli ulusuna bağlı cemaatlerin çoğunun Kayseri ve yöresinde bulunan köylerde yerleşik hayata geçmeleridir. Bununla beraber cemaatlerin birlikte yazılmaları ve başka sancaklara gitmeleri de etkili olmuştur.
Bu Türkmen aşiretlerinin iskânları yerleşim birimlerine göre şöyledir.

KAYSERİ AŞİRETLERİ, CEMAATLERİ, OYMAKLARI (1488-1650)

1. Ağcalı: Kayseri, Bünyan
2. Ardıç: Kayseri, Bünyan
3. Boyacılı: Kayseri, Talas, Tomarza
4. Bozatlı: Kayseri
5. Bozdoğan: Kayseri, Erciyes
6. Bozulus: Kayseri ve doğusu, Aziziye
7. Cemallü: Kayseri
8. Çağa: Kayseri
9. Çakırlı: Kayseri, İncesu, Kızılırmak
10. Çiçekli: Kayseri, Boğazlıyan
11. Çöplü: Kayseri ve İncesu
12. Danişmentli: Kayseri, Bünyan Karakaya, Talas, Tomarza, İncesu
13. Develi: Kırk oymak Develi yöresi
14. Döğer: Kayseri
15. Dulkadirli: Kayseri, Pınarbaşı, Develi, Tomarza, Bünyan, İncesu
16. Duraçlı: Kayseri, Talas, Tomarza
17. Elaldı: Develi
18. Eylük Fakihli: Kayseri, Kızılırmak Boyları, Talas, Tomarza
19. Garipşah: Kayseri, İncesu, Kızılırmak
20. Gedesli: Kayseri, Kızılırmak
21. Hacı Beyli: Develi
22. İçel Yörükleri: Develi
23. İslamlı: Kayseri, İslamlı, Talas, Tomarza
24. İvaz Hacı: Kayseri, İncesu, Develi
25. Kara Çavdar: Kayseri, Kızılırmak boyları
26. Karasu: Kayseri, Talas, Tomarza
27. Karataş: Kayseri, İncesu

28. Kars-ı Maraş: Pınarbaşı
 29. Kavurgalı: Kayseri
 30. Köstere: Kayseri, Tomarza, Pınarbaşı, İncesu, Talas, Kızılırmak
 31. Malya: Kayseri, İncesu
 32. Maraş: Pınarbaşı, Kızılırmak
 33. Salmanlı: Kayseri, Pınarbaşı
 34. Sarı İbrahim: Kayseri, İncesu
 35. Sendiremeke: Develi, İncesu
 36. Süksün: Kayseri, Kızılırmak
 37. Süleymanlı: Pınarbaşı
 38. Şamlu: Pınarbaşı
 39. Şeyh Omuzu Güçlü: Kayseri, İncesu
 40. Toylu: Develi
 41. Turhanlı: Kayseri, Tomarza
 42. Ulu Yörük: Kayseri ve doğusu
 43. Yahyalı: Kayseri, Kızılırmak, Develi, İslamlı, İncesu, Yeşilhisar, Yahyalı, Sarioğlan, Özvatan
 44. Yıvalı: Kayseri Bozatlı, Erciyes, Kızılırmak, Karakaya, Talas, Tomarza
 45. Yörükler: Kayseri, İncesu, Bozatlı, Kızılırmak boyları
 46. Yüzdeci: Kayseri, Develi
 47. Yüzdepare: Talas, Tomarza
 48. Zakirli: Kayseri, Bünyan
 49. Zamantı: Bünyan, Pınarbaşı
 50. Zekeriyalı: Erciyes yaylaları
- Bu Türkmen aşiret ve obaları bin oymağa ve 27,4 bin hane sayısına ulaşmaktadır (Yusuf Halaçoğlu Kayseri Aşiretleri, Cemaatleri, Oymakları 1488-1650).
- Türkmen iskânları aşiretlerin yaşam tarzından ve sosyolojik hadiselerden dolayı değişken bir yapıya sahiptir. Kovgunluk ve kaçgunluk dönemlerinde bu hareketlilik daha da artmıştır.
18. yüzyılda Kayseri yöresinde iskân olan bazı Türkmen bölükleri şöyledir.
- Afşar Aşireti
Afşar Mir Aşireti
Harameyn Aşireti
Rışvan Ekraç Aşireti
Yeniil Aşireti
Kuzu Güdenli Aşireti
Tacirli Aşireti
Karabekirli Kabilesi
Lek Aşireti
Türkanlı Aşireti
Bozdoğanlı Kabilesi
Pehlivanlı Aşireti

- Karakoyunlu Aşireti
Kozaklı Aşireti
- 1500-1584 tarihlerinde merkez ve Kayseri kırsalı nüfusu arttı, iskân açısından gelişti. 1500-1520 tarihlerinde Kayseri'nin Sahra, Koramaz, Cebel-i Ali, Cebel-i Erciyes, Karakaya, Malya, Karataş, Bozatlı, Kenar-ı Irmak isimli nahiyeleri bulunmaktaydı. Daha sonra İslamlı ve Köstere (Tomarza) nahiyeleri kuruldu. Yeşilhisar, Develi ve Yahyalı bu dönemlerde Niğde sancağına; Pınarbaşı, Akkışla, Sarız Maraş sancağına; Özvatan, Felahiye ise Bozok sancağına tabidir. 1500 tarihinde Kayseri'ye tabi 74 köy, 90 mezra vardı. Bu köylerde toplam 3.872 vergi neferi yaşamaktaydı. Kayseri'ye bağlı köylerde 12 bin civarında bir nüfus yaşamaktaydı. 1520 tarihinde köy sayısı 77'ye ulaşırken nüfusta fazla bir değişiklik olmamıştı. 1500-1520 tarihlerinde iskân düştü. İskânların azalması asayiş bozulmalarına bağlıdır.
- Kayseri yöresinde zaman zaman iskân azalsa bile sükûnetin olduğu dönemlerde hızla Türkmen aşiretleri yöreye gelerek iskân olup bölgeyi abad etmişlerdir.
- Bu Türkmen bölüklerinin listesi ise şöyledir.
- Safevi taifesi
Ali Hacı cemaati
Araplı taifesi
Avşar cemaati
Bozdoğan
Bozuluş bölükleri
Civanşir
Danişmendli taifesi
Dulkadirli bölükleri
Ekraç - Kürt taifesi
Etrak - Türk taifesi
Emirli cemaati
Gündeşli cemaati
Hacılar cemaati
İlbeyli taifesi
İsa Hacı cemaati
Kafırkıran cemaati
Kızılkoyunlu cemaati
Likvan - Lekvanik
Kürt Mihmadlu cemaati
Lekvanik cemaati
Mamalu Türkmeni
Recebli Afşarı cemaati
Rumiyan- Rumlu cemaati
Salarlı - Salur cemaati
Saricalu aşireti

- Danişmentli taifesi
Sultan Selçuklu cemaati
Tatar Şeyhli
Uluyörük bölükleri
Tur Hasanlı (Tuğlu)
Abdullah
Abdallu cemaati
Şeyhlü - Şıhlı cemaati
Barak cemaati
Tabanlı cemaati
Varsak bölükleri
Yahyalulu cemaati
Yeniil Türkmenleri
- Dulkadirli yurtları tabiri, yörük ve Türkmen aşiretlerinin yaylak ve kışlak hayatı sürdürdükleri sahayı ifade eder. Hayvan sürülerine otlat bulabilmek amacıyla mevsimsel olarak hayatlarını idame ettirirlerdi. Türkmenlerin, hayvancılığın gereği sürdürdükleri göçler, yaylak ve kışlaklar arasında, beylerin bilgisi, denetimi altındadır. Onlar hakkında göçebe, göçer, göçer evli, haymâne, haymenişin gibi tabirler kullanılsa da esasen bu yaşam biçimini konar-göçer tabiri daha iyi tarif eder. Türkmenler iskândan uzak olmadıkları gibi tarım ve ticaret benzeri faaliyetlere katılırlardı. Anadolu'da konar-göçerlerin ihtiyaçlarını karşılayacak tarım yapımları ve mezralarını zamanla köye dönüştürmeleri yaygın iskân biçimidir. Türkmenlerin yurt sınırları yaylak-kışlakları ve meskûn oldukları mahallerdir.
- Dulkadirli Türkmenlerinin teferruatlı bilgileri beyliğin Osmanlı hâkimiyetine girmesinden sonra yapılan tahrir kayıtlarında yer alır. Bu tahrirler beyliğin ortadan kalkmadan önce hüküm sürdüğü Maraş ile Bozok sancakları olmak üzere iki bölgeyi havidir. 1522 yılında Dulkadir Beyliği'ne son verilmesinden hemen sonra başlayan bu ilk tahririn Maraş sancağı için olanı 1525 yılında, Bozok sancağı için olanı ise 1529 yılında tamamlandı. İki sancak, Dulkadirli eyaletini meydana getirmekte olup Dulkadirli aşiretlerinin yurtları bu eyaletin sınırları içerisinde yer alır. Kayseri Sancağı da Dulkadirli aşiretleri sınırları içinde kalmaktadır. Dulkadirli Beyliği'nin yaklaşık iki yüz yıllık idari sahası ve 16. yüzyılda Osmanlı idaresindeki diğer konar-göçer teşekküllere katılmış Dulkadirli aşiretlerinin yaylak-kışlak alanları da eklendiğinde Dulkadirli yurtlarının geniş bir saha teşkil ettiği görülür.■

Türkü Yanar Dağ Olur

Dursun Çiçek

Biz en yanık türkülerimizi dağda dağa söyleriz. Biliriz ki dağ bir dağının, dağlanmanın mücessem hâlidir. Dağılmadan dağlanmanın yurdudur dağ... Yolumuz dağa uzanır. Gözlerimiz dağa bakar. Bakışlarımız dağdan bakar. Türkü türkü dağlanır, türkü türkü dağlaşırız. Yâr dağdır, can dağ, canan dağ.

Yazları bozkır yanık ve uzun bir bozlak gibidir. Toprak kavrulur, ağaç kavrulur, ot kavrulur, taş kavrulur, karşıda dağ kavrulur... Ekinleri biçilmiş tarlaların hüznüne benzer insanın bakışları. Suları azalmış pınarların sessizliğine benzer. Dağlara bakar. Dağlarda bulut arar. Aranır durur lakin bulduğu her daim türküler olur.

Bozkırın ortasında bir türkü gibi havalanan Erciyes; yazları insanı, gurbetiyle, hasretiyle, hüznüyle avutur. Tırpanını savuran dedem tesbih tanelerine benzettiğim alın terini silerken Erciyes’e bakarak soluklanırdı. Dağ ferahlıktı, esen yeldi, buz gibi suydı. Sanki oradan esen rüzgâr ona nefes olur, dedem onu içine çeker ve yeniden bismillah diyerek ekmeğinin derdine düşerdi. Verdiği ferahlığı ben de hissederdim. Alın terini dedemden bildim hep. Şimdikiler akıl teri, beyin teri diyerek biraz ötelediler alın terini. Yığının duldasında bekleyen buz

gibi su testisini bismelenin ardı sıra kurumuş boğazına götürdüğünde sakalından sızan rahmeti seyrederdim damla damla.

Dağa, Erciyes’e o kadar sık bakardı ki sanki her bakış ona soluk verirdi. O, dağa baktığında ben dikkat kesilir gülümserdim. O da benim gülümsememe gülümser, bakışlarından ve dudaklarından güller saçmaya başlardı. Dili türkü kokar, gönlünden türkü akardı. Bir türküye sığdınrırdı koca ömrünü.

Nice görsem seni Everek Dağı
Yüreğimde bir incecik sızı var
Ah ile geçirdim ömrümün çağı
Çoğu gitti bu ömrümün azı var

Güzel keklik gibi koyağına kaydı mı
Güvel kuşu gibi yâr boynunu eğdi mi
Sarı saç boz meşeye değdi mi
Çoğu gitti bu ömrümün azı var

Seyfullah’ım der ki gel insaf eyle
Derd-i hicran ile gezeriz böyle
Sunam nerde dağlar bir de sen söyle
Çoğu gitti bu ömrümün azı var

“Türkü sadece sesi değil dağları da güzelleştiriyor değil mi?” dedi gül kokan kelimeleriyle. “Dağlar türkülerle havalanır, türkülerle yücelir” diye ekledi arkasından da.

Her türkü dağlara uçar, her bozlak dağlara çarpar, her ağıt dağlara ağlar, her maya dağlara konar ve türkü dağlar, dağlaşır; dağ dağlanır, dağlaşır, dağlar...

Dağ da türkü de uzağı yakın kılar. Dağ hem uzaklık hem yakınlık hem yücelik hem derinlik, aynı türküler gibi. Hem yakar hem dondurur hem ağlatır hem güldürür... Bu yanıyla her türkü bir dağ, her dağ bir türkü... Dağ gibi türkü de sızısından belli olur.

Gurbete gideni gelmez derler lakin biz dağlara bakarak hem gurbeti hem garibi bildiğimiz için dağın ardından geleni ve geleceği her an hasretle bekleriz. Dağ umut olur, garibin gurbeti ve yurdu olur aynı zamanda. Sabrı dağdan öğrenir insan. Sabır taşına değer, atılan her nazar. İnsan sabır taşına her baktığında varlığını ve varoluşunu hisseder, tıpkı beklediğinin de var olduğunu ve bir gün geleceğini bildiği gibi. Dağ kapı, dağ eşik, dağ geçiş, dağ öte, dağ beri...

Dağların dağlaşmasında türkülerin dağlamasının olduğu muhakkak. Lakin türkülerin hep dağa konmak için çabalamasını nasıl izah edeceğiz. Türkü bir “dağı”, hele de Orta Anadolu insanı için bundan olsa gerek, yarasını dağlar bozkır insanı. Derdini dağlar... *Yâre gidem* derken yarasını dağlamak için gittiği yol Erciyes’e çıkar. *Yüce dağlar* derken, *Şu dağlar ulu dağlar* derken, *Viran dağlar* derken sadece dildeki değil gönüldeki de Erciyes’tir. Belki de bundan dolayı dağların türküsü ile türkülerin dağı gönülde bir olur ve bir-leşir. Dolayısıyla Orta Anadolu’da

türkü biraz da Erciyes'e uzanan el, Erciyes ile konuşan dil ve Erciyes'e giden yoldur.

Dağ gönüldür, gönül dağ... Gönül sonsuzluk, yücelik, aşkınlık, derinlik... Onun için dağ bekleyişlerle büyür ve yücelir. *Derdimi sizlere diyeyim dağlar* derken de *Yüce dağdan aşan yollar bizimdir* derken de *Yiğit gölgesinde yiğit saklanır* derken de kastedilen hem gönül hem dağdır.

Özlemimizi, hasretimizi, bekleyişimizi, hüznümüzü, gözyaşlarımızı dağlara göndermesek ne yapardık? Bakışlarımızın dağlara tutunduğu gibi, gözyaşlarımız da bekleyişlerimiz de hasretimiz de dağlara tutunur. Tutunan yalnızlığımızı aslında. Kendi yalnızlığımızı dağın yalnızlığına türkü ile tuttururuz ve tutuşuruz. Bekleyerek dağlaşır insan. Bekleyerek insan olur dağ...

Su testisi ikinci sıcakta ayran testisine yol verirken ferahlayan gönül yine türküyle yol alır. Erciyes sırrıyla ve sevdasıyla seyrederek eteğindeki her insanı. Dağ dediğin ne ki yanık bir türküdür. Türkü dediğin ne ki yüce bir dağdır sözünü yeniden hatırlar insan. Bozkırda ikinci güneşi insanı gölge olarak bir dağ gibi yüceltirken yine Erciyes'e bakar gönül gözü...

Dağı en iyi türkü bilir, türkü anlatır, türkü söyler... Derdimizi ve hâlimizi de en iyi dağ bilir. Türküleşmeyen hiçbir hâlimiz dağlaşmıyor... Bunun için dağ imkânsızın mümkün olmasıdır biraz da. Gelmeşişin beklenmesidir.

Erciyes'ten kar istersin
Dost bağından nar istersin
Gönül bilen yâr istersin
Divane gönlüm

Ağustosta kar mı olur
Her bahçede nar mı olur
Gönül bilmez yâr mı olur
Divane gönlüm

Sevgi her şeyden ezeldir
Sevgi her şeyi düzeldir
Sevince her şey güzeldir
Divane gönlüm

Aklın alan bir çift gözdür
Bir tatlı dil güler yüzdür
Garibe dost olan azdır
Divane gönlüm

Dağ garip için yalnız için aidiyet, yurt, mesken, ev, sığınak barınak, derttaş, gönüldaş... Bir insanın hiçbir şeyi yoksa da aidiyeti vardır. Sahiplenme ve sahiplenilme fikrini dağla bilir.

Türkü dolu gönül dağlara sığar ancak. Çünkü irfan da hikmet de dağda tecelli ve tezahür eder. Hz. Musa'dan bir payı vardır tecelli ve tezahürün. Hikmetin ve irfanın

tezahürü olan türkülerin de dağlarda tecelli etmesi, anlamını bulmasıyla ilgili.

Peki niçin Erciyes? Orta Anadolu insanı için Hasan Dağı da Aladağlar da Toroslar da Demirkazık da aynı değil mi? Değil... Onlar da manasını, mefhumunu Erciyes'ten alıyor. Bu yanıyla Erciyes diğer dağları da içine alan bir gönül Orta Anadolu'da. Tıpkı tüm dağların Nur Dağı'ndan, Uhud Dağı'ndan, Tur Dağı'ndan mefhumunu aldığı gibi... Erciyes bu anlamda sadece türkülerin değil dağların da kiblesi ve kaderi...

Bozkırda hangi türkü düşerse yâdınıza, ya da siz hangi türkünün ardına düşerseniz yolunuz dağa yani Erciyes'e düşer. Dağın ötesidir bu hengamede Erciyes. Ana'dır, Kerem'dir, Yunus'tur, Elif'tir, Zeynep'tir, Ferhat'tır, Mecnun'dur, Leyla'dır Dadaloğlu'dur, Karacaoğlan'dır...

Yükseğinde namlı karın görünür
Engininde güzellerin salınır
Kimya dedikleri sende bulunur
Burcu burcu kokar gülün Erciyes

Eksilmez başından dumanın kışın
Var mıdır dünyada şu senin eşin
Sorsam suallensem yüz bin yaşın
Dünyanın binasın bilin Erciyes

Ali Dağ da Erciyes'in eteği
Güzeller yatağı sümbüller biteği
Zamantı illeri Avşar yatağı
Karlı buzlu akar suyun Erciyes

Yükseğinde şahinler seslenir
Engininde güheylanlar beslenir
Böyle kalmaz deli gönül uslanır
Lale sümbül gülü reyhan Erciyes

Karacaoğlan der ki mislin bulunmaz
Arap at yorulur gönül yorulmaz
Güz gelince hiç semtine varılmaz
Yamandır Tekir'in belin Erciyes■

Kendimizi Aramaklar Yolculuğu

Bu Dağlara İhanet Edilmez

Fotoğraflar ve Şiir: M. Akif Coşkun

*yüzündeki gülücüğüne
gözlerinin enkazını örten çocuk
yeryüzü neden bu kadar yüzünüz
vallahi bilmiyorum*

Bize aradığımızı buldurduktan sonra biz kendimizi kaybettik. Bakmayın öyle dediğime, aradığımızın o olduğuna bize inandırıp arayış yolculuğumuza son verdik. Yolculuğumuz akamete uğradı ve biz kendimizi kaybettik. Oysa bu dünyada arayışın sonu yoktu. Daimi bir arayış hâliydi dünya hayatı ve bu daimi arayışla ancak yolumuzu bulabilirdik. Bir yolunu bulmak, yolculuğun nihayet bulması değildi. Sürekli bir yoldan sapmaya meyyal hâlimizin farkındalığı ile kendimize tekrar bir çekidüzen verip sapmamızın nerede başladığını sorgulayıp tekrar istikametimizi gösteren yola evrilme arayışındaydık “bir yolunu bulmak”. Arayış yolcusu olan insan aldanır, aldatılır, tökezler, düşer, yara alır, sakatlanır ve hatta aldatır da, düşürür de, yaralar da, sakatlar da. İnsan bu, tüm bu kıvrımlı yollarda yaratılış vasıflarını ayan eder, ama kendini kaybetmezdi. Kendimizi kaybetmek demek tüm bu yaratılış vasıflarından sıyrılmış olmak demektir. İnsanın insanlıktan çıkma hâlidir kendini kaybetmek. Kendini kaybeden insandan

korkmalı. Kendini kaybeden insan bir cinnet hâlidir. Bu hâl içinde olana sarf edilecek söz ve gayret beyhudedir. Bir şekilde bir vesileyle sakinleşirse bir eşref saatine denk gelirse o ufacak çentikten bir şeyler sızarsa içerisine belki o zaman kendini kaybettiğinin farkına varabilir. Bu o kadar karmaşık bir durumdur ki ne zaman ve nerede olacağının hesabı yoktur. Dünya hâli işte, tüm bu gizemliliği ile kendi içinde bizi yoğurmaya devam etmekte ve biz kendimizi kaybetmenin zirvesini yaşamaktayız.

*söküklüysem neden bir söküklü düşmüyor bendime
yarılandıysam neden başka yarımara göz koymuyorum*

*yarıladım bir şiirin yuvasından yarım bir lokma ile
yarımuşkulıysam neden bir yarım ayıkla kalmıyorum*
Büyük boşluklu cümleler biriktirdim yine zihnimde. Kayıp kelimeler var ve ben bu kayıplarımı ne zaman ve nerede bulacağımı bilmeden zihnimi kamburlayan cümlelerimle yolculuğuma devam ederken yeni boşluklu cümlelerle daha da kamburluyorum sanki zihnimi. Cümlelerimi bilerek uzun tutuyorum, ara verirsem, bir noktayla bölersem yine cümlelerimin arası boşluklanacak kaygısı yaşıyorum. Yitik keli-

melerin peşine düşmenin ne tür bir eziyet olduğunu düşünmek artık bir züldür bana. Bunun farkındayım ama yine de bu eziyetin yorgunluğu karşısında utanıyorum. Zihnimdeki boşluklu cümlelerime rağmen susmak istiyorum. Herkesin konuştuğu şu zamanda kendi işgal edilmişliğimizi düşünerek susmak istiyorum. Herkes sussun istiyorum. Tüm dünya sessizliğe boğulsun. Herkes artık kendi bireysel dünyasında yaşadığı eziyetleri tek bir kıstasla tartsın ve utansın ve sussun. Bırakalım da biraz hâlimiz dile gelsin. Biraz bakışlarımız dile gelsin. Kulaklarımız sağır edici bu dil gürültüsünden öylesine kaçmak istiyorum. Kendimi bir dağın eteğine vurup zihnimdeki boşluklu kelimelerimi vadinin her bir yanına savuşturmak ve o boşlukları toprakla doldurmak. Toprak kokusu sinsin kelimelerimin boşluklarına. Toprak kokusu hatırlatsın bize ne kadar yüssüzleştığımızı. Toprak kokusu gösterebilir dağların kendimizi kaybetmenin zirvesi karşısında ne kadar

mütevazileştiğini. Toprak hatırlatsın, dağlar yolculuğa davet çıkarsın.

*günahı olmadan yaşayamaz insan
tevbesi olmadan yaşayacağını sanır*

Ben yine de yazılarımı düzlemenin ve yürümelerimi yanlamanın derdindeyim. Düz yazıp yan yürümeliyim. Toparlıyorum kendimi. Yeni yolların sarpllarında dağ rüzgârının esintileriyle nefesleniyorum. Zihnimde boşluklu cümleler kamburu. Nefesleniyorum. Neden anlamıyoruz? Nefesleniyorum. Neden anlaşmıyoruz? Nefesleniyorum. Neden anlayışlayamıyoruz? Nefesimi her tazelemede yeni bir soruyla sorgulanıyorum? Hepimizin bu sorulara mutlaka cevabı vardır biliyorum. Benim de bir cevabım var bu sorulara. Onca bilgi birikimi, onca tecrübe onca marifet onca tedrisat ile kitap hacminde cevaplarımız var da neden bu dikiş tutmaz, neden bu uçurum büyür, neden kendimizi kaybetmek durmadan zirvelenir? Onca cevabımıza karşın neden her

yerimiz işgal altında? Nefesleniyorum. Bu dağlar bana bir şeyleri hatırlatıyor. Ve sadece bu dağlarda hatırlıyorum. Nasıllığını ve nedenliğini bilmiyorum. Bilmek de istemiyorum. Bazı şeyler gizemini korumalı. İnsan eli değmemeli. Çokdeşiyoruz çok karıştırıyoruz çok bulanıklaştırıyoruz.

*yüzü kentliler ellerini oğuşturur kitaplarımda
bir kelime düşecektir evet düşecektir
bir harf ondan ötekine
bir nokta belki
dilime*

Dağlar bana bir şeyleri hatırlatıyor; insan kalabalığının yoğun olduğu şehrimin meydanında bir dostu bekliyorum. Bekleyişimi önümde bir sel gibi akan kalabalığı seyrederek dolduruyorum. Türüli suretler geçiyor önümden. Her birine ayrı bir hikâye yakıştırıyorum. Kimi rahatsız ediyor, kimi hüzne boğuyor, kimi acıtıyor. Yüzünde birikmiş ümitsizliği ile bir anne ve onun koluna tutunmuş gamsız hâliyle genç bir kız

evladı geçiyor önümden. Onların hikâyelerinde hiçbir zaman hiçbir yerim olmayacak düşüncesi içimi acıtıyor. Önümden akıp giderken beni fark etmiyorlar ama ben, onların yüzündeki amansız cedeli o kısa bir an içinde okuyan ben hiçbir şey yapamıyorum. Sadece seyre diyorum. Sadece okuyorum. Ben onların içinde yaşıyorum. Onlarla beraber yaşıyorum ama aynı zamanda onların çok uzağındayım. Tüm bu suretleri okuyacak kadar yakınında olup, okuduklarına dokunamayacak kadar uzağında olmak kadar utanç verici olan nedir? Tüm bildiklerimi, tüm gerçeklerimi önüme yığıp tepelemek geçiyor aklımdan. Şimdi bu dağların önünde nefeslenirken bu hatırladıklarım ile ben ne yapmalıyım? Her birini kolundan tutup dağların yolcusu kılacak imkânım olsaydı ah. Ben anlatamam, benim boşluklarımı cümleler işgal etmiş durumda. Ben anlatamam, ben susmalıyım. Ama karşı koymadan gelmelisin benimle. Bu dağların söyleyecekleri var sana. Bu dağların sana hatırlatacağı unutmuşların var. Gelmelisin benimle. Kendini aramaklar yolculuğuna çıkabilmen için kendine gelmelisin.

*her neyim varsa, gibi düşüyor uzağıma
ve her neyim kayıpsa sarıhleşiyor bana¹*

Kendimizi kaybetmenin zirvesini yaşıyoruz. Cinnet hâlinin zirvesini. Ancak yine de umutsuz değilim. Çünkü biliyorum. Çünkü inanıyorum. Bir uçurum kenarında önümdeki dağların ihtişamını seyrederken Allah'ın o ayetleri yankılanıyor zihnimde. Önümde sıra sıra dizilmiş dağlara haykırmak istiyorum, *yemin olsun, allah insanı en güzel şekilde yarattı. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdi.*²

Her ne kadar kendimizi kaybetmenin zirvesini yaşıyor olsak da yine de umutsuzluğu yakıştıramıyorum kendime. Üzerinde tüm bu kir, pas ve yarayla insanın yine de kendini aramanın yolculuğuna çıkaracak donanımına sahip olduğunu biliyorum. Ve biliyorum, kendimizi aramanın yolculuğu dağlardan geçer. Onların hatırlattıklarıyla dağsız yollarda bir dağ gibi uyarıcı ve uyandırıcı olabiliriz, biliyorum.

Boşluklu cümlelerimin kamburuyla yoluma devam ediyorum şimdi. O kambur, evet hâlâ rahatsız ediyor beni. Ama aldırmamaya çalışıyorum. Her boşluğu dolduracak kuvvette olmadığımı kabullenerek yoluma devam ediyorum. O boşluklar, cümlelerimi kesreden o dipsiz boşluklar içimde gittikçe büyüyen bir gazze olsun diye dua ediyorum. ■

¹ Goethe – Faust adlı tragedyası, ithaf bölümünün son iki mısrası. Tercüme: M. Akif Coşkun

² Tin suresi

Rabia Sultan ile Hasan-ı Basrî

Kayserili Olması Muhtemel Meşhur Osmanlı Şairi Ahmedî'nin Bir Mesnevîsi
 Rabia Sultan ve Hasan-ı Basrî -Arasında Vukubulan Er ile Avret Hikâyesi-

Mehmet Karaarslan

tarihcikalemi@gmail.com

Giriş

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de dil ve edebiyat sayesinde inançlar, kanaatler ve fikirler kitlelere kolaylıkla sunularak ulaştırılmaktadır. Böylelikle edebiyatın hayatımızdaki belirleyici yeri pek mühim olmaktadır. Halk kitlelerinin zihin yapısının belirlenmesinde destan, menkıbe vs. hikâyelerin tesirinin büyüklüğü bu suretle daha iyi anlaşılabilir.

Selçuklulardan Osmanlılara uzanan tarih çizgisinde Muhammediye, Hamzaname, Hz. Ali Cenknameleri, Maktel-i Hüseyin, Ebu Müslimname, Battalname, Danişmendnâme vs. manzum eserlerin halkın gaza ve cihad anlayışına müspet tesirleri asla inkâr edilemez bir hakikattir. Bu durum kahramanlık ideali için böyle olduğu gibi evliya menkıbelerinin de halkın İslâmlık anlayışına tesirleri göz ardı edilemez.

İslâm tasavvufunun ilk şahsiyetleri ve dolayısıyla örnekleri durumunda olan ve kendisinden Şeyh ve İmam olarak bahsedilen Hasan-ı Basrî ile kendisinden

Sultan olarak söz edilen Rabia Hatun arasında geçen hadise de şüphesiz bu genel çerçeve içerisinde çok mühimdir. İşte mesnevînin işlediği mevzu bu iki İslâm velisinin evlilik üzerine olan ilişkilerine dair konuşmaları ve görüşleridir.

Edebiyat ve Şiir

Edebiyatın, kısaca duyguları, düşünceleri, hayalleri ve olayları dil aracılığıyla ifade etme sanatı olduğu kabul edilir.

Edebiyatın geçmişteki macerasını ele alan edebiyat tarihi de içine aldığı devrin bütün yazarları, eserleri ve hadiselerini değerlendiren bir ilim dalıdır. Edebiyatın hikâye, roman, şiir, mektup, tenkit, seyahat vs. birçok türleri vardır.

Edebiyatın diğer türleri olağan şeyleri anlatırken, şiir öbür türlerin anlatamadığını yani olağanüstü olanı anlatır. Şiirin cazibesi de buradan gelmektedir denilebilir. Şiirde vezin ve kafiye gibi unsurlar çoğu zaman sadece dış görünüşten ibaret kalır. Ancak Osmanlı devri

şiirlerinde mana gibi şeklin de mükemmelliğine önem verildiği için vezin (ölçü) ve kafiye (uyak) unsurlarına yer verilmiştir.

Tarihî Edebiyatımızın Birikimi ve Şairleri

Tarihî edebiyatımız âşıkların halk, dervişlerin tasavvuf ve medreselilerin divan edebiyatı adlarıyla üçe ayrılmakla birlikte bazen her üçünü şahsında bir araya getiren şairlere de rastlanmaktadır.

Şiirleri yazıyla tespit etme geleneği bunlar içinde en belirgin olan Divan Edebiyatıdır. Manzumeleri yazıya aktarma bakımından daha sonra Tasavvuf Edebiyatı gelir. Halk şairleri olan âşıkların cönk denilen mecmuaları önceki sayılanlara göre pek o kadar fazla değildir. Bilinen Divan şairlerinin beş bin kadar olduğunu belirtirsek adı bilinmeyen, yazıya geçmemiş vs. sebeplerle unutulmuş halk ve tekke şairleriyle birlikte şairlerimizin sayısının on bini geçtiği anlaşılr.

Mesnevînin Yazma Nüshasının Hususiyetleri

Bu mesnevî H. 1167 (M. 1753-1754), H. 1168 (M. 1754-1755) ve 1178 (M. 1764-1765) senelerine ait dört tecvid eserinin başında bulundu. Eser Kayseri'nin meşhur hafızlarından “Hasbekli” olarak meşhur Mümin Akan Hoca'nın şahsına ait olup, torunu ve öğrencim Mümin Yakup Akan Bey tarafından şahsıma eserin keyfiyetinin sorulması vesilesiyle elime geçtiğini, eserin fotoğrafını aldıktan sonra sahibine teslim ettiğimi burada belirtmek isterim.

Mesnevînin başlığı, tarih, nazım veya müstensih kaydı da bulunmamaktadır. Yani bu hâliyle mesnevînin nâzımı tarafından konulmuş bir adı da bulunmamaktadır. Ancak manzumenin içinde şairin mahlası 54. beyitte Ahmedî olarak geçtiği için eserin Osmanlıların kuruluş devrinde yaşayan o büyük şaire ait olduğu düşünülmektedir. Çünkü manzumenin dili ve imlâ hususiyetleri de o devrin usul ve üslubunu aksettirir biçimde olduğu görülmektedir.

Mesnevînin içinde bulunduğu tecvide ait eserlerde Kayseri şehrinde yazıldığı kaydı bulunmamaktadır.

Kayseri'de türbesi mevcut bulunan Tâceddin Veli'nin adının da İbrahim olması dolayısıyla bu eserin ona aidiyeti de düşünülebilir. Eğer durum tahmin edildiği gibiyse Kayseri şehrinde divan edebiyatının ilk büyük şairlerinden birisi yetişmiş ve burada çok sonraları telif edilmiş risalelere bu kısa mesnevî de ilâve edilmiş demektir.

Şair Ahmedî (H. 735?-815)¹

Ahmedî'nin hayatı hakkında çeşitli kaynaklardan derlenen bilgiler yetersiz ve tutarsızdır. Çünkü kaynakların çoğunda parça parça bilgiler yer almakta, bazen de şaire dair verilen bilgiler birbirleriyle çelişmektedir. Şuara tezkiyelerindeki şairleri tanıtmaya yönelik açıklamalar, bu türün kendine has yapısı sebebiyle oldukça sınırlı ve bu eserler çoğunlukla birbirini tekrar eder mahiyette olduğundan şairin hayatına dair elde edebildiğimiz bilgiler oldukça kısıtlıdır.²

Eski Türk edebiyatında *İskendernâme* ve sonundaki *Dâstân-ı Tevârih-i Mülûk-i Âl-i Osmân* ile meşhur divan şairidir. O, mesnevî şairi olarak meşhurdur. Asıl adı İbrahim, babasının adı Hızır, lakabı Taceddin'dir. Germiyanlı veya Sivashlı olduğu söylenir. İlköğrenimi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Bilgisini artırmak üzere Mısır'a gittiği bilinmektedir. Sırasıyla Aydınogulları, Germiyanogulları ve Osmanogullarına intisap etmiştir. Ahmedî, Eski Türk şiirinin ustalarından ve M. XIV-XV. asırların büyük mesnevî şairlerinden biri sayılmaktadır.

Tâceddin künyesi hakkında Köprülü şunları yazar: “Esasen İslam adları ve lakabları hakkında tetkikatta bulunanlar pek iyi bilirler ki, hemen pek az istisna ile İbrahim ismine Taceddin, Mehmed ismine Muhiddin, Ali ismine Alaeddin, Yusuf ismine Sinaneddin, Hüseyin ismine Hüsameddin, Mahmud ismine Bedreddin vs. lakapları ilave olunur. Bundan dolayı şairimizin asıl isminin İbrâhîm olduğu için Tâc al-Dîn lakabını aldığı, Ahmedî mahlasını da şairliğe başladıktan sonra kullandığını emniyetle söyleyebiliriz.”³

Ahmedî'nin hazırcevaplığına dair tarihlerde şu fıkra anlatılır:

“Bana değer biç!”

Tarihin büyük cihangirlerinden Timur ile şair Ahmedî bir gün hamamda beraberken Timur ona şöyle sual eder:

“Bre Ahmedî, bana değer biçsen ne kadar ederim?”

Ahmedî de, şu cevabı verir:

“Seksen akçe edersin.”

Bunun üzerine itiraz eden Timur:

“Nasıl olur? Benim yalnız belimdeki futanın (peş-tamal) değeri seksen akçedir.” der.

Bunun üzerine Ahmedî:

¹ H. 753/M. Eylül 1334-20 Ağustos 1335, H. 815/M. 13 Nisan 1412-1 Nisan 1413.

² Ahmedî; *İskendernâme*, haz. Yaşar Akdoğan-Nalan Kutsal, S. 74.

³ Köprülü, M. Fuad; “Ahmedî” *İA*, C. I, S. 216.

“Benim de değer biçtiğim odur!” der.

Yani “Yoksa sen iki metelik etmezsin” demek ister. Bu çok cesur cevaba kızmayan Timur aksine şaire iltifat eder.⁴

Taceddin İbrahim

Kayserili müellif Ahmed Nazif Efendi, tarihsiz ve muhtemelen M. XX. asrın başlarında kaleme aldığı Meşâhîr-i Kayseriyye adındaki biyografi mecmuası olan eserinde Taceddin Velî hakkında şu malumatı vermektedir:

Kayseri kasabasında, kendi adıyla adlandırılan Şeyh Taceddin Mahallesi’nde bulunan cami-i şerifi içindeki hususi türbesinde yatmaktadır.

Şeyh Taceddin İbrahim Hazretleri, Kadiriyye tarikâtının ulu şeyhlerindendir. Yüce tarikat silsileleri, Hoca Vatan vasıtasıyla, Seyyid Abdulkadir-i Bağdâdî, Seyyid Cüneyd-i Bağdâdî ve Seyyid Marûf-ı Kerhî’ye ve ondan da, derece derece, Allah’ın Arslanı İmâm Aliyyü’l-Murtazâ -Kerrem Allâhu vechehu- Hazretleri’ne ulaşmaktadır.

Şeyh Taceddin İbrahim Hazretleri’nin bir hayli hayır tesisleri vardır. Bunlardan, mübarek türbesini içine alan cami-i şerifle mektep onun beğenilen hayratındandır. Eskişehir mevkiindeki mezralar ve bağlar, vakfının akarlarındandır. Bugün mevcut olan vakfiyesinin H. 919/M. 1513 tarihini göstermesine bakılırsa bahsi geçen cami-i şerif bu tarihte yaptırılmıştır.

Hazret, Kadiri tarikatının güzellikleri kendinde toplayan temel fikirleri üzerinde bir müddet feyizler yaymış ve H. 923/M. 1517 tarihinde Ahiret Evi’ne intikal buyurarak yukarıda bahsi geçen temiz türbeleri içinde, gufran toprağına emanet edilmişlerdir. Kendilerinden sonra, yüce oğulları Şeyh Kemâleddin babalarının makamında posta oturup bir müddet de adı geçen feyiz saçmış, doğru yolu göstermiştir.

Yüce türbeleri H. 1316/M. 1898 tarihine kadar yıkık bir hâlde iken bu tarihte Kayseri Mutasarrıfı Mehmet Nâzım Paşa’nın büyük gayretleri ve vasıtalarıyla, vakfının gelirlerinden yeter miktarda para sarf edilerek yeniden yaptırılıp canlandırılmıştır. Bugün, Müslümanların ziyaret yeridir.

Kayserice, Taceddinzadeler ve Bakırcızadeler adı ile tanınan aile, adı geçenin çocukları ve torunlarıdır.⁵

- ⁴ Hoca Sadettin; *Tâciü’t-Tevarih*, C. V, S. 37. Nişancı Mehmed Paşa; *Tarih*, S. 140. Âlî; *Künhü’l-Ahbâr*, S. 119/vr. 46a.
- ⁵ Ahmed Nazif; *Kayseri Meşhurları (Kayseri Meşâhiri)*, S. 22. Bu hâl tercümesinin yazıldığı tarihten günümüze bir asırdan biraz fazla zaman geçtiği için o zamanlar küçük bir külliye hâlinde

Ankara’daki Taceddin Dergâhı’nın da Kayseri’deki şeyhe tâbi olduğu ve onun silsilesinden olanların burada postnişinlik makamında bulundukları düşünülebilir.

Her iki Taceddin İbrahim’in hâl tercümesi hakkında anlatılanlarda da katiyet bulunmaması, verilen tarihler arasında bir asırlık bir farkın bulunması gibi sebeplerle farklı şahıslar olduğu düşünülebilir. Ayrıca Kayseri’de medfun olan şahsın telif ve tanzim ettiği herhangi bir eserinden bahsedilmemektedir. Ancak böyle kaydın bulunmaması edebî çalışmalarının bulunmadığı manasına da gelemeyeceği aşikârdır.

Ahmedî’nin Eserleri

Başlıca eserleri *İskendernâme*, *Cemşid u Hurşid*, *Ter-vihü’l-Ervâh*, *Divan*, *Mirkâtü’l-Edeb*, *Mizânü’l-Edeb*’dir. Osmanlı tarihine dair Türkçe ilk eser sayılan *Dâstân ve Tevârih-i Mülûk-i Âl-i ‘Osmân* ise *İskendernâme*’nin sonuna ilave edilmiştir.

Ahmedî’nin mevzubahis olan mesnevîsinin bu anılanların haricinde başka bir eserine ait olduğu anlaşılmaktadır.

Eserin Bazı Hususiyetleri

Manzume, divan edebiyatının mesnevî denilen tür ve şeklinde kaleme alınmıştır.

Manzum eser 3 varak ve 71 beyitten ibarettir. Manzume Eski Anadolu Türkçesinin hususiyetlerini taşımakta ve harekeli olarak yazılmış bulunmaktadır.

Eserde didaktik bir üslup hâkimdir.

Eserde teknik bazı bozukluklar görülmesine rağmen umumiyetle aruz vezni olan:

“**Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün**” kalıbı kullanılmıştır.

Eserin kafiyesi: Bütün mesnevilerde olduğu gibi her beyitte a-a, b-b, c-c... şeklinde olmak üzere ayrı ayrıdır.

Mutasavvıfların hikâyesi denilebilecek olan bu tasavvufi eserde tabiatıyla menkibe ve meviza (nasihat) da yer almaktadır. Bu sebeple eser didaktik ve pragmatik vasfı ağır basan bir manzumedir.

Eserde edebî sanatlara yer verilmeyle beraber nefis terbiyesi için veciz ifadelere ağırlık verilmiştir.

olan Taceddin Dergâhı’ndan günümüzde sadece türbesi kalmış, bahsi geçen mektep ve dergâh tamamen ortadan kaldırılmıştır. Ancak Dergâh’ın yıkılan mütevazı mescidi yerine hayırseverler tarafından muazzam bir cami yaptırılarak manevî havası ihya edilmeye çalışılmıştır. Taceddin Vakfı ise, mazbut tabir edilen bir vaziyettedir.

Eserin Hazırlanması

Eser manzum hâliyle Osmanlıca (Arap harfli) yazılmış olduğundan bugünkü Latin harfli Türk alfabesine transkripsiyonlu olarak çevrilmiştir. Bununla eserin günümüz okurlarının istifadesine sunulması imkânı doğmuştur.

Manzumede geçen Arapça ve Farsça kelimeler ile eski Türkçe kelime ve terkiplerden oluşan lügatçe hazırlanarak manzumenin sonuna ilave edilmiştir. Eski Türkçe kelimelerin lügatçeye alınmasıyla bugün pek az kullanılan veya hiç kullanılmayan eski Türkçe sözlerin anlaşılmasına hizmet etmek istenildiği gibi dil araştırmacılarına da yardımcı olunmaya çalışılmıştır.

Bibliyografya

Ahmed Nazif; *Kayseri Meşhurları (Kayseri Meşâhiri)*, haz. Meserret Diriöz - Haydar Diriöz, YAKTAŞ AŞ Yay., Kayseri, 1991.

Ahmedî; *Dîvân*, haz. Yaşar Akdoğan, KB, 3141/424, PDF.

Ahmedî; *İskendernâme* (İnceleme-Tenkitli Metin), haz. Yaşar Akdoğan-Nalan Kutsal, YEK İstanbul, 2019.

Ahmedî; *Dâstân ve Tevârih-i Mülûk-i Âli Osman*, Düzenleyen: Çiftçioglu N. Atsız, Türkiye Yayınevi, İstanbul, 1949.

Âlî, Gelibolulu Mustafa; *Kitâbü’t-Târih-i Künhü’l-Ahbâr*, haz. Ahmet Uğur – Mustafa Çuhadar – Ahmet Gül – İbrahim Hakkı Çuhadar, Erciyes Üniv. Yay. No: 109, Kayseri, 2006.

Âşık Çelebi (Es-Seyyid Pîr Mehmed bin Çelebi), *Meşâ’irü’ş-Şu‘arâ*, haz. Filiz Kılıç, PDF, KB 3593/587, Ankara, 2018.

Burusalı Mehmed Tâhir; *Osmanlı Müellifleri*, C. II, İstanbul, H. 1333.

Çetin, Nihad M.; “Ahmedî’nin Bilinmeyen Birkaç Eseri” *Tarih Dergisi*, 1952.

Enverî; *Düstûrnâme-i Enverî*, Paris Bibliotheque Nationale Ancien Fonds, nr. 250, H. 869.

Faik Reşat; *Eslâf*, haz. Emrah Aydemir – Fatih Özer, KB 3641/614, Ankara, 2019 (PDF).

Hoca Sadettin Efendi; *Tâciü’t-Tevarih*, KB I-V, haz. İsmet Parmaksızoğlu, Eskişehir, 1992.

İpekten, Haluk-İsen, Mustafa-Toparlı, Recep-Okçu, Naci-Karabey, Turgut; *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, KB, Ankara, 1988.

Köprülü, M. Fuad ; “Ahmedî” *İA*, C. I, S. 216.

Kut, Günay; “Ahmedî”, *DİA*, C. II, S. 165-167.

Latîfî, Kastamonulu; *Tezkire-i Latîfî*, nâşir: İkdamcı Ahmed Cevdet, Dersaâdet, 1314.

Mehmed Süreyyâ; *Sicill-i Osmânî Yâhûd Tezkire-i Meşâhîr-i Osmâniyye*, İstanbul, 1308.

Nişancı Mehmed Paşa; *Tarih (Siyer-i Enbiyâ-yı ‘İzâm ve Ahvâl-i Hulefâ-yı Kirâm)* (*Tarih-i Nişancı Mehmed Paşa*), İstanbul, 1279.

Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabeti

(ا) A, a, E, e

(ا) Â, â

(ا) Ĭ, ĭ

(ا) O, U, o, u

(ا) Ū, ū

(ء) ’

(ى) (ي) (ى) Ĭ, ĭ

(ب) B, b

(پ) P, p

(ت) T, t

(ث) S, s

(ج) C, c

(چ) Ç, ç

(ح) H, h

(خ) H, h

(د) D, d

(ذ) Z, z

(ر) R, r

(ز) Z, z

(ژ) J, j

(س) S, s

(ش) Ş, ş

(ص) S, s

(ض) Z̤, z̤, D̤, d̤

(ط) T̤, t̤

(ظ) Z̤, z̤

(ع) ‘

(غ) Ğ, ğ

(ف) F, f

(ق) Ḳ, ḳ

(ك) K, k

(گ) G, g

(ڭ) Ñ, ñ

(ل) L, l

(و) V, v, w, w

(ه) H, h

(ى) Y, y

[Rabia Sultan ile Hasan-ı Basrî -Arasında Vuku bulan Er ile Avret Hikâyesi-]

[Er ile Avret:1b]

1. Bir hikâyet kılayım anı beyân
Diñle ‘avret almağa râğıb olan
2. Râbi‘a Sultân’ı diñle yâ ahl
Gör nice ‘avret olurmuş ol sahl
3. Ol vilâyet rûtbe-i bulmuşidi
Fânî dünyâdan ferâğ olmuşidi
4. Gör ne ‘izzet şâhibi ol ‘avreti
Hakğ katında gör nicedür kıymeti
5. Ka‘be‘ye vardığı dem kadri yüce
Ka‘be istikbâline geldi gice
6. Ol Hasen-i Basrî meger bir gün gider
Râbi‘a Hâtûn’ı kendine diler
7. Dér Hasen: “Yâ Râbi‘a bir söz saña
Söyleyim ammâ ki, incinme baña!”
8. “Söyle dér incinmezem ben yâ velî
Ey Hudâ’nıñ ‘âşık-ı şâdık kulı!”
9. Étdi Şeyh: “Allâh’ıñ emriyle seni
Bir Müslümân’a virem diñle beni
10. Teñri’niñ emri Resûl’iñ şer‘i bu
Zen ere varsa mücerreden éyü”
11. Râbi‘a gördi İmâm’ıñ sözünü
Bildi râğıb kendi ister izini
12. Râbi‘a dér: “Üç sû‘âlim var saña
Vér cevâbı ben olam râzî aña
13. Ger cevâbımı düşürünce ırak
Zevcelik hâlinde bulmazam merâk”
14. Ol İmâm étdi: “Sû‘âliñ göreyim
Mümkin olursa cevâbı véreyim”

[Er ile Avret:2a]

15. Ol dédi “Evvel sû‘âlim yâ İmâm
Érse ecel ‘ömrüm olunca temâm
16. Ben ‘aceb gider miyem îmân’ile
Nic’ola ahlvâlim ol Sultân’ile
17. Ol dédi: “Bilmem bunı ehl-i dîn
‘İlm-i Hakğ’dur ol bilür ancak hemîn
18. Râbi‘a dér: “Bir sû‘âlim dağı var
Ol sû‘âli: “Kabr olur mı baña yâr?
19. Ol Nekîr ü Mûnker’e vérem mi
cevâb?
Yâ éderler mi baña anda ‘azâb?”
20. Şeyh éder: “Bu işde gâyet bilmezem
Ğâyibe hükm édüp âşim olmazam”
21. Râbi‘a dér: “Bir dağı var yâ ulu
Ol Kıyâmet Güni haşr ola kamu
22. Ehl-i Maşşer iki fırka olalar
Biri Cennet biri Nâr’ı bulalar
23. Ben ‘aceb kanğı bölükden oluram?
Cennet’e yâhû[d] Cahîm’e varuram”
24. Şeyhim étdi: “Bunı da gâyet bilme-
zem
Bu dağı Hakğ ‘ilmidir aňlamazam!”
25. Râbi‘a dér: “Yâ İmâm bir kişiniñ
Bunca efkârı olunca başınıñ
26. Ol nice varıp ere râhat ola?
Yâhûd er nice dağı lezzet bula?
27. Gice gündüz fikr éderem bu işi
Göñlümi almış bu gamlar teşvişi
28. Koy bu efkârile yanam nâra ben
Olmışam bu havfile âvâre ben
29. Ol recâ havfı édinmişem cenâh
İhtiyârem bula mı semt-i felâh?

[Er ile Avret:2b]

30. Baña yitmez yüklenüyem bir yüki
Ere varanlar kılur hamli iki
31. Er alur ‘avretleri râhat ola
‘Avret aña hizmet-i şer‘i kıla
32. Kılmasa hizmet ere ‘işyân éder
Kılrsa uhrâ fikrini nişyân éder
33. Bu iki hizmet arasına başı
Şalmazam nokşân olur uhrâ işi
34. Oldı bu havf odına bağrım kebâb
Vérmediñ bu sözlerime bir cevâb
35. Bârî lutf eyle kılayım bir sû‘âl
Sen anı hall eyle bulursuñ me‘âl
36. Nefsile ‘aklı Hudâ resm éyledi
Erlere ‘avretlere kısım éyledi
37. Nice bahş olmuş erile ‘avrete
Kankısını gâlib étdi şehvete
38. Kankısının ‘aklı gâlib söylegil
Bunları sen baña takrîr eylegil”
39. Şeyh éder: “‘Akı ve nefsi Kirdigâr
Her birini on bilik kıldı â yâr
40. Vêrdi tokuz ‘aklı bir nefsi ere
Vêrdi tokuz nefsi bir ‘aklı zene
41. Erleriñ ‘aklı tokuzdur nefsi bir
‘Avretiñ nefsi tokuzdur ‘aklı bir”
42. Râbi‘a dér: “Göz nemin sile sile
Nice tokuz şehveti bir ‘aklıle
43. Zabt kıldım baña yitmez tâkati
Baña érmez anlarıñ hiç âfeti
44. Bir ipe tokuz kelâmı bağladım
Erleri havf âteşine dağladım

[Er ile Avret:3a]

45. Sen tokuz ‘aklıle yâ merd-i kibâr
Olmadıñ bir nefse zâbiğ kanı ‘âr?
46. Sen tokuz ipe bir kelbi ‘aceb
Bağlamadıñ bu işe dünyâ sebeb
47. Nefse uyup tâlib olma ‘avrete
Şalma kendiñ bu fenâda zahmete
48. Ere ‘avretler yüki gâyet gîrân
Girme aña ol kılur kaddiñ kemân
49. Var otur şeyhim riyâzat postına
Zâbiğ olursuñ bu nefsiñ üstüne!”
50. Şeyh işitdi gâyet oldı şerm-sâr
Giñ cihânı başına étdirdi dâr
51. Zene tâlibken başına aldı gam
Ağlayu vardı yolına ol dedem
52. Yâ alanlar nice gam-hâr olmaya
Mekri eline giriftâr olmaya
53. Şûrb-i melbûsâtı isrâf aldırır
Erleri uhrâya müflis gönderür
54. Aħmedî aldıñ mı ‘ibret ey deni?
Nice mağbûn eylemiş nefsin seni
55. Sen bu ‘avret deñlü nefsi zabtıña
Almadıñ havfıñ kanı yazık saña
56. Sen ki nefsin kârını terk éde gör
Kâlbe uhrâ havfını berk éde gör
57. Tüt şer‘at yolını ir menzile
Şıdkıle var gitme aña tarzile
58. Gör seni Hakğ şâhib-i nefsi eyledi
İmtihâniçün fenâya yolladı
59. Nefsiñ üstüne olunca pehlevân
Ol vérir yarın saña Hûrî-i Cinân

[Er ile Avret:3b]

60. Var Cinân içre ne ‘avretler saña
Hâzır olmuş nice ni‘metler saña
61. Yüz cimâ’ıñ lezzeti işbu cihân
Bir cimâ’ıñ lezzetidir fi‘l-Cinân
62. Yâ birâder nefsiñi kör eyle sen
Uyma aña dâ‘imâ ħor eyle sen
63. Sen kulağıñ urma anıñ sözine
Nâr izidir gitme anıñ izine
64. Sen aña uyunca seni ħor éder
Hâkim olur üzeriñe zor éder
65. Şehvetiñ gâlib olursa yâ cüvân
Şâliħa ‘avret ala gör fi zemân
66. Eyle sâlim ol zenile şehveti
Oldı bu zirâ Resûl’iñ Sünneti
67. Şâliħa mestûre ‘ırz ehlile ol
Anuñile râhatı dâreyni bul
68. Nâşize alma seni rûsvây éder
Her dü-‘âlemde emegiñ zây éder
69. Rabbenâ nâşizelerden kıl ırak
Asl-ı pâki bizlere eyle yatak
70. Havf-ı Hakğ’ı al bu kâlbe nefsi at
Déyclim Sultân-ı Dîn’e es-salwât
71. Okuyanı diñleyeni yazanı
Yarlığa rahmetlerle yâ Ğanî

LÜGATÇE

{Kısaltmalar: A. Arapça, F. Farsça, T. Türkçe}

Â (T): Seslenerek bildirme, seve-
rek ve okşayarak çağırma; tekdir ve
azarlama hitabı; ihtar ve tembih ile
beraber üzüntü ve tevekkül ifade
eder.

Aceb (A): Acaba, hayret, gariplik,
şaşılacak şey, tuhafılık.

Âfet (A): Afet, bela, felaket; güzel
sevgili.

Ağlayu (T): Ağlayarak, aksaya-
rak.

Âhî (A): Erkek kardeş, eli açık.

Ahvâl (A): Oluşlar, bulunuşlar,
durumlar.

Akl (A): Akıl, us.

Ala gör (T): Al da bak.

Alur (T): Alır.

Ammâ (A): Ama lâkin ancak, şu
kadar ki, o kadar ki, öyle ki, çokluk
bildirir.

Ana (T): Ona.

Anda (T): Orada; onda, o
konuda, o hususta; oraya, o zaman.

Anı (T): Onu.

Anlamazam (T): Anlamam.

Anun (T): Onun, onun için.

Âr (A): Utanma, mahcup olma,
hayâ.

Âsim (A): Günahlı, kabahatli.

Asl-ı pâk (A-F): Temiz soylu.

Âşık-ı sâdık (A): İçten seven,
aşkına bağlı.

Âteş (F): Od, yakma, hararet,
kızgınlık.

Âvâre (F): Aylak, boş gezen, işsiz,
serseri, parasız.

Avret (A): İnsan bedeninde gös-
terilmemesi icab eden yer; kadın,
karı, zevce.

Azâb (A): Azap, işkence, keder.
Bağır (T): Karaciğer, göğüs, sine, her şeyin içi veya özü.
Bağrım (T): Ciğerim, içim, özüm.
Bahş (F): Bağış, ihsan. Bârî.
Berk (A): Yaprak, varak; pek katı, sert, sağlam, metin; şimşek, ışık.
Beyân (A): Anlatma, açık söyleme; dile getirme.
Bilik (T): Bölük, kısım.
Bilmezem (T): Bilmem.
Bilür (T): Bilir.
Birâder (F): Erkek kardeş.
Bölük (T): Parça, kısım; saç örgüsü; askeri birlik.
Bula (T): Bulsun, varsın, ersin.
Bulmazam (T): Bulmam, bula-mam; rastlamam, karşılaşmam.
Bunı (T): Bunu.
Cahîm (A): Cehennem, tamu.
Cenâh (A): Kanat, kuşkanadı; kol, pazı; yan, kol; ahiret.
Cennet (A): Bahçe, uçmak, pek müzeyyen ve müferrah mekân.
Cevâb (A): Sorulan şeye verilen karşılık.
Cihân (F): Yer, gök ve arasındaki kâinat, dünya, âlem, yeryüzü, zemin.
Cimâ' (A): Çiftleşme (insan hak-kında).
Cinân (A): Cennetler, bahçeler.
Cüvân (F): Genç, taze adam, delikanlı, şâb, bernâ.
Dâ'imâ (A): Devamlı, sürekli, her vakit.
Dâğ (F): Yanık yarası; insan ve hayvan vücuduna kızgın demirle vurulan damga, işaret, im.
Dâğladım (F-T): Kızgın demirle yakıp yaraladım.
Dahî (T): Da, bundan başka, aynı zamanda, henüz, artık, bir daha, yine.

Dem (F): Soluk, nefes, an, vakit, zaman, saat, içki.
Denî (A): Alçak, zelîl, dîn.
Denlü (T): Bir türlü, kadar, mik-tarda, denli.
Didi (T): Dedi, söyledi.
Dir (T): Der, söyler; topla.
Dü-âlem (F-A): İki dünya, dünya ve ahiret.
Dünyâ (A): Yeryüzü.
Düşür (T): Avla, vurup yere ser.
Ecel (A): Hayatın sonu, vefat, ölüm.
Efkâr (A): Fikirler, düşünceler, endişe, vesvese; niyet, maksat.
Ehl-i dîn (A): Dinine bağlı, dindar kimse.
Ehl-i Mahşer (A): Kıyamet günü dirilecek olanlar.
Er (T): Koca, erkek, sahip, yiğit.
Es-salwât (A): Halkı namaza davet için kullanılan bir söz; kendine güvenen meydana çıksın.
Evvel (A): İlk, başlangıç, önce, Allah'ın isimlerinden.
Eyle (T): Öyle kabul etmek; yapmak, eylemek.
Eylegil (T): Yapıver, ediver.
Eyü (T): İyi.
Fânî (A): Ölümlü, yok olucu, geçici, pek zayıf.
Fenâ (A): Yokluk, yok olma, geçip gitme; iyi olmayan, uygunsuz, kötü.
Ferâğ (A): Bırakıp gitme, terk etme, vazgeçme; dinlenme, istira-hat etme; hiçbir işle meşgul olmama.
Fırka (A): İnsan kalabalığı grubu; siyaset partisi; askerî tümen.
Fî (A) içinde, -de, (evvelce) tari-hin başına konurdu.
Fî'l-Cinân (A): Cennetlerde.

Fıkr (A): Düşünce, fikir; idrak; hatır; zihin, akıl; rey; zihin tasavvuru, kuruntu; murat, maksat, niyet.
Gâlib (A): Galip, yenen, ağır basan, üstün; daha kuvvetli.
Gam (A): Tasa, kaygı, üzüntü, keder, dert.
Gam-hâr (A-F): Gam yiyen, kederlenen, tasalanan.
Ganî (A): Varlıklı, zengin, bol, doygun; Allah'ın adlarından.
Gâyet (A): Son, nihayet, uç; çok, fazla, son derece.
Gâyib (A): (Aslı **ga'ib**) Kayıp, görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, üçüncü şahıs.
Ger (F): Eğer: edat-ı şart.
Gice (T): Gece.
Gidermiyem (T): Gider miyim?
Gin (T): Geniş.
Gîrân (F): Ağır, sakil; fena, kokmuş; bıktırıcı, usandırıcı; sert, katı.
Giriftâr (F): Tutulmuş, tutsak, esir; düşkün, müptela, duçar.
Hâkim (A): Her şeye hükmeden, Tanrı; hükmeden, dava yargılama işine memur olan, yargıç; üstte bulu-nan; kadı, vali, amir, hükümdar, emir.
Hakk (A): Hak, Allah, Tanrı; doğru, gerçek; adalet ve hakkaniyete uygun, emek; pay, hisse.
Hall (A): Çözme, çözülme, karı-şık bir meselenin içinden çıkma; karar verip neticeye varma; eritme; tahlil.
Hamı (A): Ana karnındaki çocuk; gebe olma, gebelik; isnat, atıf; yük-lenme.
Hasen-i Basrî (M. 641-728): Tâbiînin büyüklerinden. Zâhid, muhaddis, fakih ve müfessirdir. Zühd ve takva önderlerinden sayılır.

Haşr (A): Haşır, toplama, ölüleri diriltip mahşere çıkarma.
Havf (A): Korku, korkma.
Havf-ı Hakk (A): Hak korkusu.
Hâzır (A): Hazır, huzurda, müheyya, mevcut.
Hemîn (F): Bu, işte bu, bu bile, tıpkı bu, çok.
Hiç (F): Hiç, yok denecek kadar az olan, değersiz, ehemmiyetsiz.
Hikâyet (A): Nakletme, bir vaka ve sergüzeşti sırasıyla anlatma, riva-yet; hakikî ve uydurma ve ekseriya hisse kapmağa mahsus vukuat, kıssa, mesel (masal); roman.
Hizmet (A): İş, vazife, birinin işini görme.
Hizmet-i şer'î (A): Şeriata ait hizmet.
Hor (F): Zelil, hakir, müptezel, değersiz, ehemmiyetsiz, bayağı, adi.
Hudâ (F): Tanrı, İlâh, Rab.
Hûrî-i Cinân (A): Cennet kızları.
Hüküm (A): Hüküm, hâkimlik, emir, irade, kumanda, katî karar, kesin karar, kuvvet, ehemmiyet, nüfuz.
Irak (T): Uzak.
Irz ehli: Namuslu, iffetli kim-seler.
İbret (A): Hayat dersi, acayip, tuhaf.
İçre (T): İçinde, arasında, içine, ... vaktinde.
İde gör (T): Et de bak, yap da gör.
İder (T): Eder, söyler, der.
İderem (T): Ederim, söylerim.
İdinmişem (T): Yapınmışım.
İdüp (T): Edip.
İhtiyârem (A): İsteğimle, seçi-mimle.
İlm (A): Bilme, bilgi, biliş, dâniş, malumat, haber, vukuf; bir şeyin doğ-

rusunu bilme; okuyarak öğrenilen bilgi, nazarî bilgi.
İlm-i Hakk (A): Hak ilmi, kelâ-mullah bilgisi.
İmâm (A): Önder, namaz kıldı-ran, mezhebine uyulan, bir ilm ve fende sözü sened olan, Halife, Hz. Ali soyundan gelenler.
Îmân (A): İnanma, inanç, İslâm dinini kabul etme.
İmtihân (A): İmtihan, sınama, deneme.
İrmez (T): Ermez, erişmez, ulaş-maz.
İrse (T): Erse, ulaşsa.
İsrâf (A): Gereksiz yere harcama, saçıp savurma.
İstikbâl (A): Gelecek zaman; birini karşılama; birine karşı çıkma.
İsyân (A): İtaatsizlik, emre boyun eğmeme; ayaklanma.
İtdi (T): Etti, yaptı; konuştu.
İzzet (A): Değer, kıymet, yücelik, kuvvet, kudret; hürmet, saygı, ululuk, kudret, hürmet.
Ka'be (A) Kâbe, Mekke'deki Mescid-i Haram'ın ortasında bulu-nan bina.
Kabr (A): Kabir, mezar, merkad.
Kadd (A): Boy, kamet.
Kadr (A): Kadir, değer, onur, şeref, itibar, haysiyet, derece, mezi-yet, rütbe.
Kalb (A): Kalp, yürek, gönül.
Kamu (T): Hep, bütün, cemî', her, herkes.
Kangı (T): Hangi.
Kanı (T): Hani, nerede. İhtar ve tembihe delil.
Kâr (F): İş, güç, kazanç.
Kebâb (A): Kebap, doğrudan doğruya ateşte ve kap içerisinde

pişirilen et; ateşte alazlanarak veya kavrularak pişirilen her türlü nesne.
Kelâm (A): Söz, lakırdı; birkaç cümleden mürekkep ve kendi başına bir maksat ifade eder söz ve ibare, fıkra, nutuk, söyleyiş, lisan, lehçe, ilahiyat ilmi; Kur'ân.
Kelb (A): Kelp, köpek, it, seg, zağar.
Kemân (F): Yay, kavis; kirişli çalgı; yaya benzer muhtelif âlet ve edevat keman.
Kıla (T): Yapsın, etsin, eylesin.
Kılmasa (T): Yapmasa, etmese, eylemese.
Kılsa (T): Yapsa, etse, eylese.
Kılur (T): Yapar, eder, eyler.
Kısım (A): Kısım, bölük, parça, takım, çeşit, nevi; fasıl, bahis, bölüm.
Kıyâmet Günü (A): Âhir zamanda bütün ölülerin kalkıp haşr ü neşr olması günü.
Kirdigâr (F): Yaratıcı ve yapıcı. Allah.
Kul (T): Esir, tutsak; hizmet için satın alınmış adam; mahlûk.
Kulağın urma (T): Kulağını verme, dinleme; önem verme.
Lezzet (A): Lezzet, tad, zevk.
Lûtf (A): Lütuf, iyilik, güzellik, alâka göstermek, yumuşaklık, kerem, ihsan, müsaade.
Magbûn (A): Alışverişte aldan-mış olan; şaşkın, şaşırılmış.
Me'âl (A): Meydana gelen şey, netice; mana, kavram, mefhum.
Meger (F): Meğer ancak, illâ, şu kadar ki, oysaki olsa olsa.
Mekr (A): Hile, huda, dubara, düzen, oyun, hile ile birini aldatma.
Menzil (A): Seyir ve seyahat esnasında gece inilen yer; iki konak

arası yol, ikamet olunan konaklama yeri.

Merâk (A): Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan arzu; bir şeyi edinmek, yapmak bir şeyle uğraşmak arzusu; heves, istek, düşkünlük; iç darlığı; kuruntu, telaş; kaygı, tasa; kara sevdâ, dalgınlık.

Merd-i kibâr (F-A): Büyük yiğit, ulu kişi.

Mesnevî: Divan edebiyatında nazım şekillerinden biri olup beyitler hâlinde uzun konuları işler.

Mestûre (A): Örtülü, kapalı, gizli, perdeli, hafî, yaşmak veya peçe tutunan ve açık gezmeyen kadın.

Mücerred (A): Tecrit edilmiş, soyulmuş, çıplak; tek, yalnız; bekâr; soyut; yalnız ancak.

Müflis (A): İflas etmiş, parasız, züğürt; ticarette top atmış.

Mümkîn (A): Mümkün, imkânı olan, olabilen, olağan, muhal olmayan.

Nâr (A): Od, ateş; Cehennem; ateş gibi yakıcı şey; dert, elem.

Nâşize (A): İtaatsizlikte direnen (kadın).

Nefs (A): Nefis, ruh, can, hayat; insanın yeme içme gibi biyolojik ihtiyaçları; kendi, şahıs.

Nekîr ü Münker (A): Mezarda ölüyü sorgulayacak olan iki melek.

Nem (F): Hafif surette ıslaklık, az yaşlık; hava ve duvardaki yaşlık, rutûbet; çiğ; gece düşen damlalar.

Nî’met (A): İyilik, ihsan, servet, refah; Allah ’ın nimeti olan yiyecek ve içecek ve ekmek, saadet.

Nic’ola (T): Nasıl olsun? Ne kadar olsun?

Nice (T): Ne, ne kadar, ne çok, kaç, ne zaman; nasıl, ne türlü, ne

suretle, hangi, ne derece, ne vakte kadar.

Nisyân (A): Unutma.

Noksân (A): Noksan, eksiklik, azalma, azlık, kusur, eksik.

Od (T): Ateş.

Ol (T): O, üçüncü tekil kişi adı; öbür, öteki, diğer.

Ola (T): Belki, ... mi acaba, ihtimal.

Olam (T): Olayım.

Olmazam (T): Olmam.

Olmuşam (T): Olmuşum.

Oluram (T): Olurum.

Ömr (A): Ömür, yaşama, yaşayış, hayat.

Pehlevân (F): Pehlivan, güreşçi, yiğit.

Rabbenâ (A): Ey Rabbim.

Râbi’a Hâtûn/Râbi’a Sultân (ölümü: M. 801): Tabiin devrinde yetişen Basralı meşhur kadın sûfi.

Râgıb (A): İstekli, isteyen, rağbet eden, istekle karşılama; istek, arzu; iyi kabul edilme.

Râhat (A): Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir hâlde bulunma; gönlü rahat.

Râhat-ı dâreyn (A): Dünya ve ahiret rahatlığı.

Rahmet (A): Esirgeme, acıma, koruma, yarlıgama, merhamet; Allah ’ın ölülere rahm edip günahlarını affetmesi; yağmur; Hz. Muham-med (a.s.s.); Kur’ân-ı Kerîm.

Râzî (A): Razı, rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen.

Recâ (A): Ümit, umma; istek, dilek; yalvarma.

Resm (A): Resim, yazma, çizme, desen; eser, iz, nişan, alâmet; sûret; tertip; tören; usûl; vergi.

Resûl’in Sünneti (A-T): Hz. Muhammed ’in (a.s.s.) sözleri ve davranışlarıyla belirlediği yol, usul ve kaideler.

Resûl’in Şer’i (A-T): Hz. Muhammed ’in (a.s.s.) Şeriatı.

Riyâzat postı (A-T): Riyâzet, nefsi kırma postu, dünya lezzetle-rinden sakınma makamı.

Rüsvây (F): Rezil, haysiyetsiz, itibarsız.

Rütbe (A): Sıra, derece, basamak; memurluk, mevkii, derecesi.

Sahî (A): Cömert, eli açık.

Sâhib-i nefis (A): Varlığın sahibi, nefsi koruyan.

Sâliha (A): Dinin emrettiği şekilde harekette bulunan dindar, iffetli ve temiz Müslüman kadın; yarar, elverişli, yakışır.

Sâlim (A) Sağ, sağlam; eksiksiz, sakatı, noksanı olmayan; korkusuz, emin, esenlik içinde.

Salmazam (T): Salmam, başıboş bırakmam, serbest koymam.

Sebeb (A): Neden, sebep, bahane, ilgi, vasıta, âlet.

Semt-i felâh (A): Kurtuluş tarafı, yönü.

Sıdk (A): Doğruluk, gerçeklik, kalp temizliği, hakikat.

Söylegil (T): Deyiver, söyleyiver.

Sû’âl (A): Sorma, istifhâm; soru-lan şey, istifham olunan madde; dilenme, dilencilik.

Sultân (A) Padişah, hükümdar; hükümdar eşi ve kız çocuğu; sevgili.

Sultân-ı Dîn (A): Dinin Sultanı: Hz. Muhammed (a.s.s.).

Şehvet (A): Aşırı istek, nefis, cinsî arzu.

Şerî’at: İslâm dini, İslâmiyet ’in hukuk kaideleri.

Şerm-sâr (F): Utangaç.

Şeyh (A): Yaşlı adam, koca, ihti-yar; kabile veya aşiret reisi; tasavvuf ve tarikatların önderi.

Şûrb-i melbûsât (A): İçecekler ve giyecekler.

Tâkat (A): Güç, kuvvet.

Takrîr (A): Yerleştirme, yerleşti-rilme; sağlamlatma; ağızdan ifade ve beyan etme, anlatma, uzun uzadıya tarif etme.

Tâlib (A): İsteyen, istekli, talebe.

Tarz (A): Şekil, biçim, suret, kılık; usûl, yol, üslûb, yöntem.

Temâm (A): Tamâm, tam, eksik-siz, tam olma; bitme, bitirme, son; uygun, münasip; ne eksik, ne fazla; tam olarak, eksiksiz; son.

Tenri (T): Tanrı.

Terk (A): Bırakma, bırakılma, koyuverme, salıverme, vazgeçme, vazgeçilme; boşama; ihmal.

Teşviş (A): Karıştırma, karma karışık etme.

Tokuz (T): Dokuz (sayısı).

Uhrâ (A): Başka, diğer.

Ulu (T): Zengin; ağır; çok büyük, pek mühim; şerefli, saygıdeğer.

Varuram (T): Varırım.

Velî (A): Allah ’ın 99 isminden biri; sâhib; bir çocuk veya kadının işlerine karışan ve hâlinden mesul olan adam; ermiş.

Velî (F): Velâkin, ammâ, fakat.

Vilâyet (A): Bir şeyi kudretle elde etme; birine kefil olma; dostluk, muhabbet; il, ülke.

Vir (T): Ver.

Virem (T): Vereyim.

Yâ (A): Ey, hey.

Yâhûd (F): Veya isterseniz; iyisi, daha doğrusu.

Yanam (T): Yanayım.

Yâr (F): Dost, sevgili, tanıdık, ahabab, yardımcı, arkadaşı.

Yarlığa (T): Günahını, suçunu bağışla.

Yatak (T): Barnak, in.

Yazık (T): Boşuna sarf olunan, bîhûde yere giden, itlâf ve isrâf edilen; zarar, ziyan, gadr, mağdûriyet; kuvvet, güç.■

Nahye-i Karakaya

Mehmet Gönen

Vakıflar, zaviyeler tesis edilen, zaviyesinde 580 seneden fazla kazan kaynayan, konaklanan, içinde Kayseri’de bilinen inanç merkezlerinden Seyyid Halil Türbesi bulunan, 1484’te köy ve timar, 1520’de nahije olan, Öşür ve Seyyidlik Sancağı, Sakalı Şerif ve bazı evlerde bir müze çapında etnografik malzeme bulunan köyümüz; daha çok IV. Murat’ın Bağdat seferi sırasında Kayseri’den geçerken Seyyid Halil Devletli ile görüştüğü, onun duasını aldığı ve kerametine mazhar olduğu menkıbesiyle bilinmekteydi. Efsanelerden gerçeklere gidildiğinde Karakaya’nın öneminin tarihinden, coğrafyasından ve Seyyid Halil Devletli hazretlerinden kaynaklandığı görülür.

Kayseri kültür tarihçisi Ahmet Emin Güven’in “Sizin o yörede Karakaya ve Ağırnas Kayseri’nin medeni köşelerindendir” sözü benim Karakaya’nın daha fazla araştırılması ve medeni yönünün açığa çıkarılması hususundaki isteğimi kamçıladi. Bu yönüyle Karakaya çalışmaları, Kayseri kültür tarihine ışık tutan çalışmalardır.

Araştırmacı yazar Kamil Şahin’in Ankara-Hacıbayram’da kitapçı iken topladığı, çoğu Karakaya’daki vakıflarla ilgili olan, muhtemelen birçoğu arşivlerde bulunmayan 40’a yakın belge o günkü Belediye Başkanı Mustafa Alkan tarafından temin edildi. Arşivlerde de Karakaya ile ilgili birkaç kitap hacminde belge bulunmaktadır.

TARİH

Karakaya’da çıkan buluntular köyde değişik kavimlerin milattan önce bulunduğunu gösterir. Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu: 22.06.2018 tarih ve 3349 numaralı kararıyla “**Alipınarı Mevkii Eski Tunç Devri Yerleşimi**” I. derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edildi.

Karakaya’da bulunup Kayseri müzesine teslim edilen tabletlerden hareketle köyün Tabal Krallığı’nın (MÖ 800) 24 prenslik merkezinden biri olduğu belirtilmektedir. Kaya oyma mezarlıklarından çıkan **gözyaşı şişeleri Etilelere aittir**. Etillerden sonra köye **Romalılar** yerleşmiştir. Ören yerlerinde **Roma Dönemi’ne ait madeni paralar** çıkmaktadır.¹

Karakaya; Saruşeyhoğlu, Seyyid Halil Devletli ve bir grup Danişmendlinin, Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslamlaşması esnasında, Anadolu Selçuklu Devleti’nin sonunda, Eratna Beyliği’nin kuruluşu esnasında, 1320-1330 tarihleri arasında Eskiköy’e (Yoncalık Mevkii) yerleştiği, Eratnalılar yani Beylikler Devri Türkmen köyüdür. 1520’de nahije kaydedilen Karakaya’nın idari durumu bazen köy, bazen nahije olarak 1989’a kadar devam eder. 1989’da belde olan Karakaya, 2014’te Bünyan’a tabi mahalle oldu.

Karakaya Adı (Evliyalar Diyarı): Anadolu’nun Türkleşmesi esnasında pek çok köy ve mahalle zaviyeler etrafında gelişti. Bölgeye hâkim olan sülale ve beyler her zaman doğudan gelen Türk dervişlerinin topraklarında zaviyeler kurmasına izin vermişlerdir. Türk dervişleri, geldikleri yerlerin isimlerini zaviyeleriyle yaşatmışlardır. Köyün coğrafi konumu Kara ve Kaya kelimesinin karşı-

¹ Hacıpaşaoğlu, Şaban (2010); Bünyan, Korza Yayıncılık.

lıklarında belirtilen kuzey, yüksek ve kayalık² tanıma uymaktadır. 1500’de ismi bir ara “**Beyanoğlu/Yabanoğlu**” diye geçmektedir.³ Seyyid İsa adına düzenlenen vakfiye suretlerinde **Karakaya**; İsmail Hakkı Uzunçarşılı’ya göre **Kırkkaya**,⁴ Kemal Göde’ye göre **Karakaya** olacaktır.⁵ Birçok yerde köy ve yer ismi olarak Karakaya adına rastlanmaktadır. Kayseri’de Bünyan ve Develi kazalarında Karakaya köyleri vardır.⁶

Karakaya’da 39 evliyanın olduğuna dair bir rivayet vardır. İnanç turizmi açısından Seyyid Halil Türbesi önemli ziyaret yerlerindendi. Halk arasında Evliyalar Diyarı diye de bilinir.

1584 tarihli Kayseri Tapu-Tahrir Defteri’ne göre Karakaya’da oturan 12 kişiye seyyidlik belgesi verilir. “**Da’va-yı Siyâdet iderler. Siyâdetleri Nakîbü’l Eşraftan hüccete havâle olundu**”⁷ “Seyyid olduklarını ifade ederler. Seyyidlikleri nakîbü’l eşraftan hüccete havale olundu. Seyyidlik beratlarıyla ilgili nakîbü’l-eşraftan bilgi alınması ve buna göre muafiyet verilmesi hususu belirtilmiştir.” Seyyid Halil Devletli’nin isminde ve oğlu Seyyid İsa’nın vakfiyesinde, Seyyid İsa’dan bahsedilirken “**Ruhi saadeti ve seyyidliği daim olsun**”

↑ Resim 2: Osman Sarıççek’in evi. Fotoğraf: Hasan Karakaya

- ² Çağbayır, Yaşar (2007); Ötügen Türkçe Sözlük. İstanbul, c. 1-5.
³ Afyoncu, Erhan (1998); Kayseri Sancağında Yörükler (1483-1584). II. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri.
⁴ Uzunçarşılı, İ. Hakkı (1968); Sivas-Kayseri Dolaylarında Eratna Devleti. Belleten, Sayı: 126.
⁵ Göde, Kemal (1994); Eratnalılar, Türk Tarih Kurumu.
⁶ Türkiye’de Meskûn Yerler Kılavuzu (1946); Başbakanlık Devlet Matbaası.
⁷ Halaçoğlu, Yusuf (2011); Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453-1650), Türk Tarih Kurumu Yayınları.

↑ Resim 1: Karakaya’dan Erciyes. Fotoğraf: Cengiz Yeşilirmak

ifadesindeki “Seyyid” kelimesi isim olmaktan ziyade unvandır.

COĞRAFYA

Karakaya Kayseri’ye 42 km, Bünyan’a 25 km uzaklıkta, Sarımsaklı Ovası’nın bitiminde, Sarımsaklı İstasyonu’nun 8 km kadar kuzeyinde, Belen Yaylası’nın güneyinde, kaşın (dik, sarp ve yalçın kayalık) göğsünde, meyilli, engebeli, 1500 m rakımlı bir arazi üzerinde kurulmuştur. Karakaya; kuruluş yeri olarak stratejik, hâkim bir noktadadır. Fiziki özelliklerinin yanında bölgede su ve taşın bulunması yerleşim için bir imkân hazırlamıştır.

Seyyid Halil Devletli’nin şehir hayatından ve kalabalıktan hoşlanmadığı için Kayseri’nin dışında kendisine bir mekân edindiği ve orada münzevi bir hayat yaşadığı, işe yaramayan dağlık bölgelere Karakayalılarının yerleştiği tespiti son derece haksız bir yakıştırma.

Devletin kuruluş aşamasında zaviyeler dervişlere bilerek ve isteyerek kurdurulan yerlerdir. Hatta zaviyelerin ekseriya devlet tarafından bilhassa seyahat ve mübadele işleri için tehlikeli addedilen yerlerde tesisi teşvik edildiği düşünülürse, köyümüzün yolcuların geçiş güzergâhında ve çevreye hâkim bir yerde kurulmasının önemi daha iyi anlaşılır.

KARAKAYA TÜRKMENLERİ

Kayseri ve civarında Talas, Cırgalan, Hasan Alp, Sarımsaklı, Karakaya, Hacılar, Hisarcık gibi Türk yerleşim ve oymak adları Türklerin önemli ölçüde yerleşik hayata geçtiklerini gösterir. 16. yüzyıldan itibaren Karakaya nahiyesi çevresinde mezraların köyleşmeye başladığı ve Yörük-Türkmen oymaklarının yerleşiminin arttığı gözleniyor.⁸

⁸ Akbaş, S. Burhanettin (2005): Kayseri’de Yörükler ve Türkmenler. Kayseri Büyükşehir Belediyesi.

1584 tarihli Kayseri Tapu-Tahrir Defteri’nde “**Öşürlerin sahib-i arza ve rûsûmların Cemâat-ı Yörük sipahisine edâ ideler**”⁹/“Öşürleri timar sahiplerine, vergileri de Yörük cemaati sipahilerine verirler” ifadesi köyümüzün Yörük olduğunun diğer bir delilidir. Yörük (Yürük), kuruluş devresinde yarı konar-göçer Türkmenlere verilen isimdir. Anadolu’daki aşiretlerin tam manasıyla göçebe hayatı yaşamadıkları anlaşılmaktadır.¹⁰ Yahyalı Aladağlarda yaylaya çıkan Karakaya Yörükleri olduğu gibi,¹¹ 1591’de Karakaya nahiyesindeki Sarı Danişmendli oymağı, yazın Kayseri sancağı yaylağında, kışın Arap vilayetleri kışlağında oturlardı.¹² Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslamlaşması esnasında, devlete hizmet etmiş hürmete layık bazı ahillerle babalara ve alp-erenlere vakıf olarak verilen yerlerden biri de Karakaya’daki Saruşeyhoğlu ve Seyyid Halil zaviyeleridir.

Yerleşimden yıllar sonra bile mezra olarak gösterilen Karakaya’da oturanlar Avşar boyundan gösterilmiştir.¹³

Fakılı Oymağı: Kayseri’nin birçok bölgesinde Fakılar isimli yer adlarına ve yerleşim yerine rastlanmaktadır. 1563 yılından itibaren Fakılar oymağını Pınarbaşı, Sarız, Bünyan ve Kayseri’de, Sarı Fakihleri Tomarza’da, Karafakılıları Kayseri merkezde görüyoruz. Kayseri şehir merkezinde bu tarihte bir mahalle kurmuşlar. Ayrıca bu oymağın Yozgat’a doğru gittiği de Fakılı isimli yer adlarından rahatlıkla anlaşılıyor. Danişmendliler, 24 Oğuz boyundan meydana gelen bir Oğuz boylar birliğinin adıdır. Kayseri yöresinde Selçuklularla birlikte büyük bir Danişmendli topluluğunun yerleşime geçtiği biliniyor.¹⁴

1484’te Karakaya, Malya (Tomarza) nahiyesinin mezarası iken, Dıraçlı cemaatinin yerleşmesi ile köye dönüştü deniyorsa da ilk yerleşilen yerin Sarıfakılı olması, daha sonra Sarıfakılı’nın köy olması ve köyün üst tarafının Fakılı Yaylası ismini alması, Karakaya Türkmenlerinin Fakılı oymağından olduğuna bir dellettir. Fakılı cemaati Yüreğir boyundandır.

- ⁹ Yinanç, Refet-Mesut Elibüyük (2009); 1584, 1563, 1575 Kayseri İli Tahrir Defterleri, c. 1-3. Kayseri Büyükşehir Belediyesi.
- ¹⁰ İnbaşı, Mehmet (1998); XVI. Yy’da Kayseri ve Civarında Yörük-Türkmen Cemaatleri. II. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri.
- ¹¹ Önder, Ali Rıza (1991); Cenupda Türkmen Oymakları. Ankara.
- ¹² Halaçoğlu, Yusuf (2011); Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453-1650), Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ¹³ Halaçoğlu, Yusuf (2011); Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453-1650), Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ¹⁴ Akbaş, S. Burhanettin (2005): Kayseri’de Yörükler ve Türkmenler. Kayseri Büyükşehir Belediyesi.

Karakaya nahiyesinde birçok boy iskân olmasına rağmen Karakaya Türkmenleri; Yusuf Halaçoğlu’na göre **Yazır**,¹³ Faruk Sümer²³ ve Seyit Burhanettin Akbaş’a göre **Yüreğir** boyundandır.³ Yüreğir köyü, Kayseri’de Yüregir (Üreğir) oymağını temsil eden yerlerden biridir. 16. yüzyılda Karakaya nahiyesine bağlı Yüreğir köyünde oturan 31 hane vardı.¹⁵

KARAKAYA KÖYÜ (Karye-i Karakaya), 1320-1330 ilk yerleşim, 1484’te köy

Karakaya’ya ilk gelen Danişmendli Seyyid Halil hazretleri ve Saruşeyhoğlu ailesinden küçük bir gurubun bir kısmı Sarıfakıl mezarasına diğerleri yol güzergâhı üzerinde, hâkim bir noktadaki Eskiköy’e (Yoncalık Mevki) yerleştiler. Sarıfakıl’a yerleşenler de bir müddet sonra Eskiköy’e intikal ettiler.¹⁶

Karakaya; 1484’te **Malya (Tomarza)** nahiyesinin mezarasıdır, Dıraçlı cemaatinin yerleşmesi ile köye dönüşmüştür.¹⁷ 1484 tarihli Kayseri Tapu-Tahrir Defteri’nde de köy olarak kaydedilmiştir.¹⁸ 1354-1355 tarihli Seyyid İsa Zaviyesi vakfiyesinde Karakaya, Erkilet (Sırt-saray) nahiyesine bağlı köy olarak geçmektedir. **Erkilet (Sırtsaray)**, Hıdırellez tepesinin kuzeydoğusudur. 14. yy’da nahiye iken bugün terk edilmiş olup kalıntılara rastlanmaktadır.¹⁹

Köye Türklerin yerleşmesi Anadolu’nun Türkleşmesi esnasında, Eratna Devleti zamanında, 1320-1330 tarihleri arasında Seyyid Halil hazretlerinin tekkesiyle olmuştur²⁰ diye bilinirse de köydeki ilk zaviye Saruşeyhoğlu Zaviyesi’dir.²¹ Kayseri’de kurulan Eratna Beyliği’nin IV. Emiri Cafer Bey tarafından Karakaya köyünün çevresindeki araziler Seyyid Halil hazretlerinin zaviyesine gelir olarak vakfedilmiştir.²² Köyün 1484’te 21 hane olduğu dikkate alınırsa, Eskiköy’e yerleşenlerin sayısının bir elin parmağını geçmediği düşünülebilir.

- ¹⁵ Sümer, Faruk; Tarihler, Boy Teşkilatı, Destanlar-Oğuzlar (Türkmenler).
- ¹⁶ Akbaş, S. Burhanettin (2005): Kayseri’de Yörükler ve Türkmenler. Kayseri Büyükşehir Belediyesi.
- ¹⁷ Halaçoğlu, Yusuf (2011); Kayseri Aşiretleri, Cemaatleri, Oymakları (1488-1650). Ankara.
- ¹⁸ İnbaşı, Mehmet (2009); 1484 Tarihli Tapu-Tahrir Defteri. Kayseri Büyükşehir Belediyesi.
- ¹⁹ Çayırdağ, Mehmet (2011); Gavrem-zade Abdülkadir Ağa Vakfı. Kayseri, Laçın Yay.
- ²⁰ Hacıpaşaoğlu, Şaban (2010); Bünyan, Korza Yayıncılık.
- ²¹ Erdoğan, M. Akif (2003); Karaman Vilayeti Zaviyeleri. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi, cilt 9, sayı 1.
- ²² Ahmet Nazif (1987); Mirat-ı Kayseri. Özel İdare ve Kay. Bel. Bir. Yayını.

1484 tarihli Kayseri Tapu-Tahrir Defteri’ne göre; eski defterde köy Cafer Bey Zaviyesi’ne tahsisli iken, padişahın izniyle Seyyid Halil’in oğlu Seyyid Mehdi tasarrufuna verilmiştir. Bu tarihte köy 9 hanedir, 8 hanesi avarız ödemektedir. Ayrıca dört kişi Seyyid Halil Devletli’nin akrabalarıdır.²³

Şeriye sicillerinde ve tahrir defterlerinde bazen köy, bazen nahiye olarak geçmekteyse de 1642 Kayseri Avarız ve 1834 tarihli Kayseri Temettuat Defterleri’nde Karakaya köy olarak kaydedilmiştir.

1717 ve 1835’teki zelzelelerde Eskiköy hasar gördü.²⁴ Bu zelzele ile ilgili menkıbeler halk arasında hâlâ anlatılmaktadır. Türbenin çekim gücü, tekkenin maneviyatı köylüyü tekrar Eskiköy’e yerleşmeye sevk etti. İkinci depremden sonra büyük bir dağılma oldu, 75 hane Eskiköy’den göç ettiler. Başta Sarıfakıl olmak üzere yakın mezralara ve civar köy ve kazalara birçok aile göç etti. Sarıfakıl’dan eşkıya baskısı ve yılan, Karacaören’den de susuzluk nedeniyle göç ederek 1840’larda şimdiki Karakaya köyüne yerleştikleri görülmektedir.

Karakaya’daki Bilinen Diğer Köyler: Halk arasında Karakaya’da birçok yerleşim yeri olduğu söylenmektedir: Yakın tarihte bilinenleri şöyle sıralayabiliriz:

Karye-i Kuruca, 1584’te köy²⁵

Karye-i Sarıfakılı, 1625-26²⁶... ve 1692²⁷ tarihlerinde köy

Karye-i Alaca (Alaca Devlet), 1642 tarihli Kayseri Avarız Defteri’nde Alaca köyü olarak kaydedilmiştir. Alaca Devlet’te örenler vardır.

Kayapınarı²⁸

Karacaören köyü, Seyyid İsa ve Seyyid Halil Zaviyesi’nin mezarasıydı. Ören kalıntılarından anlaşılaacağı üzere 10-15 hanenin Sarıfakıl’dan sonra, 1840’tan önce Karacaören’e yerleştiği rivayet edilmektedir.

1500 tarihli Kayseri Tapu-Tahrir Defteri’ne göre; köy 32 kişi, 8 hanedir. Buğday tarımı yapılmakta, ceviz yetiştirilmektedir. Geliri, 2996 akçedir.

1584’te köyde 18 caba, 11 ekinlü, 4 nim, 27 bennak, 1 çift olmak üzere 61 vergi nüfusu bulunmaktaydı. Arpa,

- ²³ İnbaşı, Mehmet (2009); 1484 Tarihli Tapu-Tahrir Defteri. Kayseri Büyükşehir Belediyesi.
- ²⁴ Gönen, Mehmet (2015); Seyyid Halil Devletli ve Karakaya, Kardeşler Ofset.
- ²⁵ Kahraman, Seyit Ali (2009); Karaman Vilayeti Vakıfları, Kayseri Büyükşehir Belediyesi.
- ²⁶ Gündüz, Ahmet (1994); 27/1 Numaralı Şer’iyye Sicili 1625-26. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: ERÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ²⁷ Girgin Kalan, Şenay (2011); 100/1. Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili (H 1104/M 1692), Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: ERÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ²⁸ Hacıpaşaoğlu, Şaban (2010); Bünyan, Korza Yayıncılık.

↑ Resim 3: Karakaya Belediyesi Amblemi

buğday, bağ, ceviz ve meyve üretilmekteydi. Hayvancılık ve arıcılık yapılan köyde 1 adet bezirhane bulunmakta olup köyden alınan vergi hâsılı ve malikâne 4500 akçeydi.

KARAKAYA NAHİYESİ (Nahye-i Karakaya), 1453

Nahiye, esas itibarıyla timar sistemi çerçevesinde ortaya çıkan ve coğrafi bir bütünlük gösteren bölgelerdir. Nahiyeler, adli yönden umumiyetle kaza kadılarına bağlı Nâibler tarafından yönetilirdi. Karakaya’da gelir serbest olarak tasarruf edildiği için, asayiş dirlik sahiplerince yerine getiriliyordu.

“Osmanlı Yer Adları” isimli eserde 1483-1530 tarihleri arasında Karakaya nahiye olarak belirtilmiştir.²⁹ Kayseri’nin sancak olarak Karaman vilayetine bağlı olduğu 1520’de de Karakaya nahiye olarak kaydedilmiştir.³⁰ Nahiyeye ismini veren köy, nahiyein merkezi olmuş. O dönemde Karakaya, Kayseri’nin on nahiyesinden biridir. 1584’te Karakaya, Kenar-ı Irmak nahiyesiyle beraber kaydedilmiştir.³¹ Karakaya, Kızılırmak’a yakın olduğu için civar köylerin büyük kısmı Kenar-ı Irmak nahiyesine bağlanmış, Karakaya’nın nahiyeelik statüsü sonlandırılmış denirse de bu tarihten sonra da zaman zaman nahiye olmuştur. Örneğin:

1775-1800, Nahiye (Ahmet Gündüz. XVIII. yüzyılın son çeyreğinde Kayseri (1775-1800))

1738-1739, Nahiye (Özen Tok. 130 No. Kayseri Şeriye Sicili)

Karakaya’nın; nüfusundan ziyade, geliri, yol güvenliği, hâkim bir noktada bulunması, tekke (zaviye), vakıf

- ²⁹ Sezen, Tahir (2017); Osmanlı Yer Adları. Başbakanlık Devlet Arşivleri. Ankara.
- ³⁰ İnbaşı, Mehmet (1992); XVI. Yy. Başlarında Kayseri. Kültür Müdürlüğü.
- ³¹ Yinanç, Refet-Mesut Elibüyük (2009); 1584, 1563, 1575 Kayseri İli Tahrir Defterleri, c. 1-3. Kayseri Büyükşehir Belediyesi.

↑ Resim 4: Tımar Sancağı II. Abdülhamid Tuğrası.
Fotoğraf: Hasan Karakaya

ve timarının olmasına binaen nahiye olduğu kanaatindeyiz.

1520’de Kayseri Nahiyeleri:³²

1-Merkez Kasaba (Şehir)

2-Sahra / bugün yok, Kayseri Ovası

3-Koramaz / Bünyan çevresi

4-Cebel-i Ali / Ali Dağı, Talas

5-Cebel-i Erciyes / Erciyes Dağı, Hacılar

6-Karakaya

7-Kenar-ı Irmak / Çukur

8-Malya / Tomarza

9-Karataş / İncesu

10-Bozatlı

1520’de Karakaya nahiyesi 10 hane (4 mücered), toplam nüfusu 54 kişi, vergi geliri 2152 akçedir.³³

1570’de Karakaya nahiyesine bağlı köyler: Saraycık, Karye-i Ekmelü Eğimli (Eyim), Yazır, Anbar Viranı, Ispıdın, Yorgat, Horsana, Gülveri, Höbek, Yenice, Mahzemin.³⁴

1570 tarihli Kayseri Tapu-Tahrir Defteri’ne göre ikamet eden 18 hanenin 4’ü bennak (toprağı olmayan evli çift), 2’si nim (yarım topraklı), 9’u caba bennak (evli, topraksız köylü), 3’ü cabadır (arazisi olmayan köylü). Divani geliri 5502 akçe, malikâne geliri 3860 akçedir. Buğday, arpa, sebze, bostan yetiştirilmekte; bağcılık, arıcılık yapılmaktadır.

1584’te Kayseri Nahiyeleri: 1-Sahra, 2-Koramaz, 3-Cebel-i Ali ve Cebel-i Erciyes, 4-Kenar-ı Irmak ve **Karakaya**, 5-Karataş, 6-Malya, 7-İslamlu (Himmetdede çevresi), 8-Köstere (Tomarza güneyi), 9-Cemaat-ı Danişmendlü (Kayseri Sancağı), 10-Kayseri Kazası (Liva)

³² İnbaşı, Mehmet (1992); XVI. Yy. Başlarında Kayseri. Kültür Müdürlüğü.

³³ İnbaşı, Mehmet (1992); XVI. Yy. Başlarında Kayseri. Kültür Müdürlüğü.

³⁴ İnbaşı, Mehmet. 1570 Tarihli Kayseri Tapu-Tahrir Defteri KBB, 2009.

1584’te Karakaya nahiyesine bağlı köyler: Saraycık, Beğdili, Yüreğir. Tokuş, Rızık (Kızık). Mezralar: Kar-daşar Ağılı, Kızılcaın, Mağmur Bey (Yağmur Bey), Vah Viran, Kutluca.

1584’te 9 tarla sahibi, 12 seyyid 67 kişi meskündür.

Karakaya’nın köy ve nahiye olarak tabi olduğu yerler:

1320-1330, ilk yerleşim

1354-1355’te Sırtsaray’a (Erkilet) tabi köy

1484’te Kayseri Sancağı, Sırtsaray (Erkilet) nahiyesine tabi köy

1520’de Kayseri sancağına tabi nahiye

Zamantı kazası, (1527-63), Malya nahiyesi (1584), Köstere (Tomarza) nahiyesi (1589-90), Sahra nahiyesi (1700-30), Sivas’ın Aziziye kazası İlbaşı (Bünyan) Bucağı (1868-1889), Sarıoğlan nahiyesi (1863-1864), Aziziye kazası (1864-1867), Bünyan ilçesi (1890-1894), Bünyan-ı Hamit ilçesi (1895-1907), Bünyan ilçesi (1908-1912), Kayseri’nin Bünyan kazasına (1912-1989) tabi köy 1989-2014’te Bünyan kazasına tabi belde

2014, 30 Mart mahalli seçimleriyle Bünyan ilçesine tabi mahalle oldu.

TİMAR

Sözlük anlamı olarak yara bakımı, ağaç bakımı, hayvan temizleme (tımar) gibi anlamlara gelirse de tarihte, beslediği sipahilerle harbe giden beylere, öşrünü almak üzere ayrılan arazi manasına gelir. Tarihte, bir veya birden fazla toprak parçasının 20.000 akçeden az olan gelir miktarının muayyen bir vazife ve hizmet karşılığında ve belli şartlarla bir şahıs veya birden fazla kimseye müştereken tahsisidir. Tımar; fethedilen yerlerden sipahilere, zaimlere kılıç hakkı olarak verilen yerlerdir. **Sipâhî**, atlı bir askerî sınıf; **timarlı sipahi**, timar sahibi yerine kullanılan bir tabirdir.

Timar sistemi bir yönüyle devlete ait toprakların işlenmesini sağlarken diğer yönüyle de devletin atlı asker ihtiyacını temin eder. Timar sahipleri toprağın sahibi ve işleticisi değillerdi. Onlar reayanın, yani toprağı işleyen köylünün örfi veya miri olarak vermek zorunda oldukları bazı vergileri tahsil etmekle ve toprağın ziraatını denetlemekle görevli ve yetkili idiler.³⁵ 1570’de köydeki 14 kişinin 5’i timarlı sipahidir.

Onda bir anlamına gelen öşür (çoğulu aşardır), toprak ürünlerinden alınan zekâtı ifade eder. Tahrir

³⁵ Kahraman, Seyit Ali (2009); Kayseri Sancağı Timarları 1589-1590, Kayseri Büyükşehir Belediyesi.

defterlerinde köyün gelirleri tarif edilirken “**iki baş tasarruf olunur**” ifadesi geçmektedir.³⁶ Toprak gelirinin bir kısmının **divânî adı ile timara**, bir kısmının da **malikâne adı ile Saruşeyhoğlu, Seyyid Halil, Seyyid İsa zaviyelerine ve mülk olarak da Hoca Mehmed b. Abdurrahman ve oğlu Abdurrahman b. Hoca Mehmed**’e tahsis edildiği görülmektedir. 1484 tarihli Kayseri Tapu-Tahrir Defteri’ne göre Hoca Mehmed bin Abdurrahman ve oğlu Abdurrahman bin Hoca Mehmed, Karakaya’da mülk sahibidir.

1484’te timar olan Karakaya’nın bu görevi hangi tarihte sonlandırdığına dair malumatımız yok. Hamisler sülalesinden Cündüler (Çündüller) lakaplı aile köydeki timarın temsilcileridir.

1589-1590 Kayseri Timarları: Cebel-i Ali, Sahra, Koramaz, Malya, **Karakaya**, Hınzırı, Kenar-ı Irmak, İslamlu, Karataş, Karahisar, Develü, Gösterge, Çörümşek (Sarız ve Tomarza yöresi), Zamantu, Pınarbaşı.³⁷ Karakaya’da kurulan vakıflardan, Vakf-ı Kerîmeddîn ve Kara Hacı, Vakf-ı Evlâd-ı Hoca Ahmed Veled-i Abdurrahmân timar vakıflarıdır.

SANCAK (Türbe Sancağı): Çoğunlukla askerî birliklere verilen, üzerinde o birliği belirten işaretler bulunan, kenarı saçaklı ve gönderli (direkli) bayraktır. Hükümdar, veliaht, kumandanlar ve donanma için ayrı ayrı bayrakların yanında seyyidlerin, esnaf kuruluşlarının ve tarikatların teşekkülünden sonra her tarikatın ayrı bayrakları da ortaya çıkmıştır. Sancak, Osmanlıda hükümdarın saltanat simgesi idi. Sancak aynı zamanda eyalet ile kaza arasında yer alan yönetim biçimidir. Türbede bulunan sancaklar ve sakal-ı şerif, tekkeler ve zaviyeler kapanınca köye nakledildi. Hac uğurlama, karşılaşmalarında ve yağmur dualarında yeşil renkli **Tarikat Sancağı** (Seyyidlik Sancağı) kullanılırdı. II. Abdülhamid döneminde (1876-1909) H 1320/M 1902’de Seyyid Ali (Seyyid Halil olmalı) Türbesi’ne hediye (yadigâr, hatıra) olarak verilen vişne renkli sancak, köylülerce “Öşür-Timar” sancağı diye bilinmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi; öşürleri, savaşa hazırlık olarak atlı asker besleyen, sahib-i arz denen timar sahibine (sipahisine), vergilerini de Yörük cemaati sipahisine verirlerdi.³⁸

³⁶ İnbaşı, Mehmet (2009); 1484 Tarihli Tapu-Tahrir Defteri. Kayseri Büyükşehir Belediyesi.

³⁷ Halaçoğlu, Yusuf (2011); Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453-1650), Türk Tarih Kurumu Yayınları.

³⁸ Yinanç, Refet-Mesut Elibüyük (2009); 1584, 1563, 1575 Kayseri İli Tahrir Defterleri, c. 1-3. Kayseri Büyükşehir Belediyesi.

↑ Resim 5: Gülbek Rızvanettin Evliya Türbesi

Sancağın Tanıtımı: Sancaklar vişne renginde olur, zamanla solduğu için pembe rengi almıştır. Üç kenarı yeşil saçaklı ibrişim; dört kenarı yeşil atlas kumaş üzerine iki sıra sarı sırmalı Enfal, Ayetü’l Kürsi, Bakara, Nur, Fetih, Enbiya, Kalem surelerinden ayetler yazılıdır.

Orta kısımdaki hilal ve içindeki yazı beyaz işleme ile işlenmiştir. Hilalin içinde “**el-Müstenidü li-Tevfikatü Rabbaniye Melikü’l Devletü’l Aliyyü’l Osmaniyye**” Allah’ın tevfiklerine güvenen Osmanlı Devleti’nin meliki (Abdulhamid Han) yazılıdır. Hilalin içindeki II. Abdülhamid’in tuğrası “**Abdulhamit Han bin Abdulmecid el-Muzaffer Daima**” ve sağ üst taraftaki “el-Gazi” yazısı beyaz işlemelidir. Tuğrada “Muzaffer Abdulmecid oğlu Abdulhamid Han” yazmaktadır.³⁹■

³⁹ Umur, Süha (1980); Osmanlı Padişah Tuğraları. İstanbul: Cem Yayınevi.

Kayseri’de Suyun Serüveni

Mustafa Türkmen

Malumunuz, dünyamızın ve insan vücudunun $\frac{3}{4}$ ’ü sudur. Su; bildiğimiz döngü ile buharlaşır, bulut olarak rüzgârla birlikte hareket eder sonra, yağmur ya da kar olarak tekrar yağar. Bu döngü hiç sapsmadan devam eder. Suyun kimyasal özellikleri nedeni ile bu döngüde ne asit yağışı ne de kütle hâlinde yağış olur. Yeryüzünü ihya edecek şekilde mucizevi olarak tane tane ve dupduru, tertemiz yağar; bu nedenle yağın kar ya da yağmuru seyretmek veya hafif yağarken gezmek her

insanı duygulandırır ve mutlu eder. Bu durum şairlere ilham, ziraatçılara bereket verir.

Bitkilerin fotosentez yapabilmesi için gerekli olan üç şarttan; ısı, ışık ve üçüncüsü sudur. Hayvanların yaşaması için gerekli üç şarttan; yiyecek, nefes ve üçüncüsü sudur. Canlılar içerisinde şerefli mahlûkat olarak yaratılmış olan insanların yaşayabilmesi için nefesten sonraki şart da sudur. Balıklar karada, kara hayvanları ve insanlar da suda yaşayamaz. İkisini birleştirdiğimizde, canlılar oksijensiz yaşayamaz. Suyun kimyasal birleşiminde ise iki hidrojen bir oksijen vardır. Dolayısıyla su hayatın kaynağıdır. Bu yüzden Peygamberimiz “Dere kenarında abdest alıyor olsanız dahi suyu israf etmeyin.” demiştir. Atalarımız da ekmeğe olan saygı gibi suya olan saygısını göstermek üzere suyu oturarak içmiş, hatta bir atasözünde “su içene yılan bile dokunmaz.” demiştir. Suyun önemini anlatmak için de “su gibi aziz olasin.” denir. Kur’an’da birçok ayette de suyun öneminden bahsedilmektedir. Özellikle Araf suresi, 57. ayette “Rahmetinin önünde rüzgârları bir müjde olarak gönderen O’dur. Bunlar ağırca bulutları kaldırıp yüklendiğinde, onları (kuraklıktan) ölmüş bir şehre sürükleyiveririz ve bununla oraya su indiririz de böylelikle bütün ürünlerden çıkarırız. İşte Biz, ölüleri de böyle diriltip-çıkartırız. Ki ibret alasınız.” buyurulmaktadır.

Suyu temin konusunda tüm canlıların farklı yöntemleri ve içme-kullanma şekilleri vardır. Ama en ilginç olanları; çöldeki avını yakalamış yırtıcının avının iç organlarındaki sıvıyı içmesi, ağaçların topraktaki suyu emmesi, hayvanların ve insanların tüm meyve sebze ve bitkilerdeki sıvıdan su ihtiyacını gidermesi bildiğimiz şeylerdir.

KAYSERİ’MİZDEKİ SUYA GELİNCE

Kayseri’miz 117 bin kilometrekare alana, 1,5 milyon nüfusa ve 714 mahalleye sahiptir; deniz seviyesinden ortalama 1100 metre yükseklikte yani rakımdadır. İklimimiz yazları kurak ve sıcak, kışları soğuk ve yağışlıdır. -35 ile 35 C° arası sıcaklıklarda, yaklaşık 6 ay yaz 6 ay kışla geçen, “fireze bas kara bas” özlü sözü ile özdeşleşmiş hava durumumuz var.

Kayseri merkezde yüzey suları tarımda kullanılırken içme suları pompalarla yeraltından çekilerek temin edilir.

Yeraltı su seviyesi 30 yıl önce şehir merkezinde 3 metre derinlikte iken şimdi 10 metreyi geçti. Tabii bunun çeşitli sebepleri var. Bu durum başta şehir mer-

kezinin betonlaşması olmak üzere, yağış rejiminin değişmesi, çok sayıda kuyuyla yeraltından su çekilmesi gibi sebeplerden kaynaklanıyor. Her ne kadar yeraltı suyu seviyesinin düşmesi deprem ve yapılaşma açısından iyi olsa da obruk denilen yeraltı mağaralarının (boşlukların) oluşması ve su teminindeki zorluklar gibi nedenlerle olumsuz bir durumdur. DSİ bu işi kontrol altında tutmak için izinsiz kuyu açılmaması konusunda gayret göstermektedir. Bu konu ile ilgili Çevre Şehircilik Bakanlığı ve Kayseri Büyükşehir Belediyesi, dolayısıyla KASKİ Genel Müdürlüğü, havzadaki suyun korunması adına uzun vadeli planlar yapmaktadır. Su kaynaklarımızın kapasitesi nedir, kaç yıl daha yeter, yetmemesi durumunda ne tür tedbirler gerekir gibi sorular ve cevapları çok önemli olup hepimizi ilgilendirmektedir.

KASKİ Genel Müdürlüğü kontrolünde yaklaşık 650 adet kuyu (içme suyu sondajı) olup bu kuyulardaki pompalar ortalama 150 metre derinliktedir. Kayseri’de günlük 250.000 ton su üretilip depolanırken 220.000 m³’ü vatandaşlarımız tarafından kullanılıyor olup bu suyun temini için günlük 175.000 kW (yıllık 64 milyon kW) elektrik kullanılmaktadır. Çıkarılan bu sular bulundukları yerlere en yakın, şehirdeki 15 katlı binalardan daha yukarıda olan su depolarına pompalanarak orada klorlanıp cazibe ile şebekeye aktarılmaktadır. Betondan inşa edilen su depoları 500 tondan 15.000 tona kadar su alabilen kapasitede yelpazeye sahip olup toplamda 710 adettir. Duruma göre 190 terfi merkezinden, önce terfi deposuna, oradan da ana depoya su basılır.

Kayseri’mizde musluklardan şaşal su kalitesinde su akmaktadır. Elbette bu kalitede su elde edebilmek için daha fazla iş ve enerji gerekmektedir. Çünkü su ne

kadar derine inerse o kadar süzülerek temizlenmekte ve rezerv oluşturmaktadır.

Erciyes Dağı; Kayseri merkez, dağın güney cephesinde Develi, batı cephesinde Dokuz Pınarlar, doğu cephesinde Tomarza olmak üzere tüm bölgeyi beslemektedir. Nitekim batı cephesindeki Dokuz Pınarlar mevkiinde Kayseri'nin 50 yılına yetebilecek kaliteli yeraltı su kaynağı tespit edilmiş ve gerekli çalışmalar

yapılarak bu su şehir merkezine getirilmiştir. Bilim adamlarının yaptığı çalışmalar sonucunda, Erciyes Dağı'na yağan kar ya da yağmurun süzülerek 17 yıl sonra şehir merkezine yeraltı suyu olarak indiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla Kayseri için Erciyes Dağı'nın ve bize sunduğu bu su değerinin kıymetini bilmemiz gerekmektedir. Bilindiği gibi Erciyes Dağı'nın güneyinde, Yahyalı, Yeşilhisar, Develi ilçeleri arasında Sultan Sazlığı bulunmaktadır. Dünyaca ünlü yüzlerce kuş çeşidinin barındığı bu kuş cennetinin ana kaynağı da Erciyes'tir. Nitekim kaynağın başlangıcı Erciyes'in

güneybatısında Soysallı Büğleğen olarak meşhur su kaynağıdır. Erciyes'in kuzeybatısında bulunan Şeker Gölü ve kuzeydoğusunda bulunan Engil Gölü de yine Erciyes Dağı kaynaklı göllerimizdir. Nitekim kaynaklarda; "Erciyes Dağı'nın kuzeye doğru uzanan eteklerindeki ovada kurulan Kayseri, arazisinin volkanik yapısı nedeniyle su kaynakları bakımından fakir izlenimi verebilir; ancak gerçekte durum bunun tersidir. Kızılırmak'ın Karasu ve Delisu kolları ile Zamantı ırmaklarından sulanan Kayseri, yer altı sularınca da zengin bir kent. Kayseri'ye hayat veren sular arasında Pınarbaşı suyu, Sarız suyu, Yahyalı suyu, Develi Çayı, Sarımsaklı suyu da başı çeker. Pervane Deresi, Göz Deresi, Hisarcık Deresi ve Kesdoğan Derelerinden de zengin sulara sahip olan Kayseri'de Sultan Sazlığı, Engir Gölü, Tuzhisar Gölü, İlbaşı Gölü, Çubuk Gölü, Sarı Göl ve Sazlık Gölü kente hayat verir." bilgileri verilmektedir.

Kayseri ilçeleri ve kırsalda, bölgenin yapısına ve coğrafi durumuna göre en uygun olan yöntemle su temin edilmektedir. Pınarbaşı ilçemizde adından da anlaşıldığı gibi Pınarbaşı su kaynağından, Akkışla'da Kesdoğan Gözü'nden çıkan kaynaktan, Bünyan ilçesinde aynı şekilde kaynaktan, Develi ilçesinde Elbiz su kaynağı ve baraj suyunun Gıcık Tüneli ile ovaya aktarılması çalışması sırasında tünel içinde çıkan Öksüt kaynak suyundan, Yahyalı ilçesinde Aladağların kar sularının oluşturduğu su kaynaklarından ve Özvatan ilçemizde de kaynaktan su temin edilmektedir. Uygun olan yerlerde de Kayseri merkezde olduğu gibi sondaj kuyularından faydalanılmaktadır.

Yahyalı-Adana sınırı arasında bulunan dünyaca ünlü Kapuzbaşı Şelaleleri ve Develi Künye Mahallesi, Homurlu Şelalesi de önemli su kaynaklarındandır. Kızılırmak, Zamantı ırmakları bölgemizdeki büyük su

kaynaklarıdır. Yamula Barajı başta olmak üzere, Sarıoğlan Barajı, Çiftlik Barajı, Yahyalı Ağcaşar Barajı, Develi Gümüşören (Fraktin) Barajı, Sarımsaklı Barajı ve Erciyes Tekir Yaylası'nda bulunan Öküz Çukuru ve Tekir Göleti barajları şehrimizin 50 yıl sonraki potansiyel su kaynakları olarak bulunmaktadır. Kayseri merkezde Beştepeliler su kaynağı maalesef kuruma derecesine gelmiştir. Tacettin Veli Mahallesi'nde bulunan su sarnıcı ve Talas Kuruköprü Mahallesi'nde bulunan tarihî su köprüsü ilk akla gelen günümüze ulaşmış tarihî su temin etme çalışmalarıdır. Tarihî çeşmeler ise maalesef artık kullanılmamaktadır. Ama hayırseverlerce yaptırılıp KASKİ Genel Müdürlüğüne bağlı olan, 75 tanesi abonelik şeklinde aylık tüketimi ödenen, 125 tanesi de baştan 10.000 ton bedelini peşin yatırarak abone olmuş toplam 200 adet hayır çeşmesi bulunmaktadır.

Kayseri'mizde 700 bin civarı abone bulunmaktadır. Bu abonelerin 610 bini mesken, 52 bini işyeri, 20 bini tutanaklı, 4 bini resmî daire, 10 bini engelli, 1.500'ü şehit-gazi, 2.500 adedi de halka açık umumi hizmet veren wc ve çeşme gibi yerlerdir. Ayrıca bu abonelerin 270.000'i Melikgazi, 220.000'i Kocasinan, 80.000'i Talas, 40 bini Develi, 16 bini Yahyalı, 16 bini İncesu, 15 bini Bünyan, 13 bini Tomarza, 12 bini Sarıoğlan, 11 bini Pınarbaşı, 11 bini Hacılar, 10 bini Yeşilhisar, 6.500'ü Sarız, 4 bini Felahiye, 3.600'ü Akkışla ve 3.000'i de Özvatan ilçesindedir. Her yıl ortalama 25 bin yeni abone daha katılmaktadır. Bu da 25 bin yeni abone için yeni hatlar, yeni kaynaklar yapılması demektir.

Tüm su hizmetlerini vatandaşa ulaştırmak için 90'lık diye bilinen 9 cm çap üzeri döşeli ANA Hat boruları ve yarım parmak (20'lik), üç çeyrek (25'lik), bir parmak, 40'lık ve 63'lük borularla döşenmiş TALİ Hat boruları olmak üzere toplamda 9.000 km uzunlukta boru hattı bulunmaktadır. (Bu metrajın 6.000

metresi haritaya kodlanmıştır.) Bu hatların büyük çaplı olanları çelik ve duktıl, tali hatlar ise daha çok plastik malzemedendir.

Kullanılan suyu kanal marifeti ile arıtma tesislerine taşıyan toplam 4352 km uzunluğundaki hatlar da beton ve koruger borulardan oluşmaktadır. Ayrıca yağmur sularını toplayıp uzaklaştıran 260 km yağmur suyu hattı da var. Toplanan kullanılmış sular; Kayseri merkezde saniyede 500 litre kapasiteli ileri biyolojik arıtma tesisinde, ilçelerde de 16 adet arıtma tesisinde arıtılarak uygun ortama deşarj edilmektedir.

Tüm bunları bilelim ve gereksiz su kullanmayalım, israf etmeyelim ve çevreyi kirletmeyip gelecek nesillere sağlıklı bir çevre bırakalım.■

El İşçiliği Yorgancılık Bitiyor

Ahmet Sivacı

Toplum olarak sahip olunan tüm değerlerin, günümüz ve gelecek kuşaklar için birer miras olduğunu söylemeye gerek var mı? Yok. Kültürel mirasın yaşatılması, korunarak geleceğe aktarılması ancak sürdürülebilir olması ile mümkün deniliyor. Oysa, zanaatkarının dünya değiştirdiği, teknolojiye ayak uyduramamış öyle zanaatlar var ki yalnızca antikacılarda kendilerinden bir parça gördüğümüzde, bu dünyadan bir semerciliğin, bir halı yastıkçılığın, süpürgeciliğin, takunyacılığın, faytonculuğun geçtiğine tanık olunabiliyor. Bitkisel hammaddelerin, ardından da hayvancılığın gelişmesi ile yün malzemeden elde edilen keçe ve dokuma ürünler, yorgan olarak tarihsel gelişim göstermedi mi?

Dahası, Türk el işçiliğini yansıtan yorganlar somut olmayan kültürel miras çerçevesinde korunması gereken bir değer ve gelecek kuşaklara aktarımın sağlanması gerekirmiş! Gerekir de ekran baş döndürücü bir hızla sürekli değişiyor. Tercihler, zevkler de öyle. Değişmeyen tek şey değişimin kendisi. Çıplak, kirli ayakları dışarıda bırakan, bir kişiye ait olamayan, adından bile utanmayan yorganlar niye miras olsun ki? Allah aşkına çok mu özlenecek kadar değerliyidiler? Şu hâlde bırak kalsınlar tarihin derinliklerinde. Bir daha da arz-ı endam etmesinler, o hiç çıkmadıkları işçi evlerinden.

“Ayağımı yorganına göre uzat.” Öyle demiş birileri ne zaman söylediye. Yorgan kısaysa, boy pos yerindeyse

yorgan neylesin. Yorgan gider, kavga bitermiş. Keşke öyle olsa ya! Kan davaları hırsından çatır çatır çatırdı.

İyi bir uyku, beden ve ruh sağlığı için insan vücudunun olmazsa olmaz ihtiyaçlarındanmış. Gece yeterli ve kaliteli bir uyku ile tüm günün yorgunluğunu ve stresini atmak mümkünmüş. Kaliteli uyku ise elbette doğru seçilmiş uyku malzemeleri ile elde edilebiliyormuş. Uyku malzemeleri deyince akla gelen yatak, yorgan ve yastıkların sayısız çeşidi bulunuyormuş. Öyle söylüyor, öyle yazıyor birileri. Hayatları nasıl da tanımadığı belli. İyi hoş da kim kaybediyor, kim bulabiliyor Kaşıkçı Elması gibi uyku malzemelerini?

Ah! O yokluk içinde geçen çocukluklar. Bir döşekte on iki kişi olmasa da üstüne solgun bahar çiçekli yüz geçirilmiş, kurşun gibi ağır, genç yaşlı püsküllü belâ pirelerin üstünde volta attığı, şilteden, kırk yamalı yorganların altında kıvrılan, bükülen, titreyen incecik, gencecik vücutlar. İsteddiği kadar “Çarşafsız döşekle, yüzüz yorganla yatılmaz” desin atalar. “Bitli yorganı kimse üstüne almaz” desinler. “Pire için yorgan yakmak” olacak şey mi?

“Gece yorgan kaplanmaz”mış “Evlenmek isteyen genç yorganını keser”miş. Yorgan kaplamanın zamanı mı olur? Kaytan bıyıklı, yandan bakışlı genç; şairin dediği gibi; cep delik ise, cepken delik ise nasıl kendi kendine yorganını kesecek? Hani var ya! Bu atalar bi sussalar sanki

çok daha iyi olacak gibi. Yahu öyle şeyler üfürmüşler ki gel de şaşkınlıktan dil yutma:

“Kadının iyisi yorganı yorgana katar, şaşkınlı yorgan deliğinden aya bakar.”

İşte hayalleri süsleyen, dillerden düşmeyen, bir “Offf” çektiğin dağları delik deşen hayallerin dize olmuş hâli.

Elveriyor el veriyor
Orta direk bel veriyor
Açtım baktım al yorganı
Mehmed'im can veriyor

Yüreğe kan gibi düşen bir türküde bir yorgan, böyle-sine acı ile feryad ü figan ederse sözün bittiği yer.

O ünlü Kırşehir türküsünde Sürmeli'nin, al yorganı atamayışının şikâyetini kimler duymaz, en azından hissetmez ki?

Al yorgan atılmıyor sürmelim
Yâr sevdim tutulmuyor sürmelim
Ayrılık var ölüm var sürmelim
Sevda zor çekilmiyor sürmelim

Ve yıllar sonra...

Anneannelerimizden bize kalan bir gelenekten ziyade, bir miras aslında yün yorganlar. Yün yorganlar, genelde koyun tüylerinden elde edilen ve bu sebeple de organik olarak kabul edilen yorgan çeşitlerinden biri olarak bel-ğimizde yer alıyor. Zengin olduğumuzu zannettiğimiz yıllar. Teknolojik gelişmeler sonucu, yorgan sanayisinde pamuk ve diğer farklı malzemelerle üretilen yorgan türleri hayata geçti. İşte şimdi yaşadığımız hayatlardan daha başka hayatların da olabileceğini gördük. Bundan dolayı tercihler de değişti. Fantezi, daha bir albenili, görsel bağlamda daha çekici yorgan türleri yatak odalarının vazgeçilmezi, parçası oldu. Artık yatak odalarında, gelinlik kızların çeyizlerinde “Çıkan neyse yakışan o” anlayışı var. Öyle ki çocukluğumuzda bizleri soğuktan koruyan, sımsıkı sarılıp uykunun derinliklerine, asla gerçekleşmeyecek hayallere daldığımız, özellikle kış şartlarının çetin geçtiği bölgelerde mükemmel bir ısıtma görevi gören yorganlar da yatak ve yastıklar gibi değişime uğradı.

Yetmedi. Daha da olmalıydı daha da.

Yaz aylarında da vücudu terletmeme özelliği olduğu söylenen eski yatak, yorgan ve yastıklara; devir değişti,

devran döndü kimse yüz vermez oldu. Hemen her evde kullanılan; allı, yeşilli, morlu, sarılı, hatta kızıl gül motifli çarşaflara sahip, kurşun gibi ağır yün yorganlar, yeniliğe açık olan, farklı düşünenlerce, özellikle genç nesil tarafından oldukça kaba görülmeye başlandı. Haklıydılar. Bizler yaldır yaldır yanan yorganları yalnızca gelin odalarında görür, bilirdik. Bir dokunabilseydik, bir okşayabilseydik, yüz sürebilseydik hele hele yokluğa inat, varlığı üstümüze çeker gibi çekebilseydik, altında kıs kıs gülebilseydik hani var ya! “Telli yorgan içinde yatasın.” İşte bu yorganlar, o telli yorganlardı. Çeyiz yorganı, bebek yorganı, sünnet olacak çocuk için önceden diktirilerek hazırlanan yorganlar özel yorganlardı ve özel zamanlarda, belli bir süre için ortaya çıkarlar, sonra da gözden kaybolurlardı.

Kaşgarlı Mahmut'un Divan-ü Lügati-t Türk adlı eserinde yazdığına göre “yorgan” sözcüğü “yoğurkan” sözcüğünden gelmekteymiş. Başlangıçta örtü anlamındaymış. Daha sonra, yatakta örtünmeye yarayan, içi yün, pamuk veya kuş tüyü doldurularak dikilen örtüye “yorgan” denilmiş. Türklerde yorgancılık sanatının gelişimi özellikle Osmanlılar döneminde olmuş. Kaynaklara göre, Osmanlı şenliklerinde padişahın önünden geçen ve gösteriler yapan esnaf alaylarında yorgancılar da bulunurmuş. Sultan III. Murat'ın, şehzadesi Mehmet (III. Mehmet) için, 1582 yılında, İstanbul'da, At Meydanı'nda (Sultan Ahmet Meydanı) düzenlenen ve 52 gün, 52 gece süren şenliklerde geçen esnaf alaylarında yorgancı esnafı da sırma yataklarda, üstlerine sırma işlemeli yorganlar örtünerek geçmişler. 1637 yılında, IV. Murat'ın Bağdat Seferi'ne çıkması üzerine düzenlenen esnaf alayında yorgancılar yer almışlar. III. Ahmet'in 1623 yılında, şehzadeleri için düzenlediği sünnet düğününde geçen esnaf alaylarında yorgancılar da geçmiş, hediye olarak atlas ve bürümcük üzerine işlemeli dört tane kıymetli yorgan vermişler.

Evliya Çelebi, *Seyahatname*'sinde İstanbul esnaflarını anlattığı bölümde şu bilgileri veriyor: Yorgancıların pirlerinin Kâmil Hindi olduğunu yazıyor. Osmanlılarda yorgan yüzlerinin genellikle kadife, atlas, ipek ve ketenden yapı-lıp üzerlerine çeşitli motifler işlendiği gibi; değerli taşlar, altın ve gümüş tellerle bezendiğini söylüyor. Bu değerli yorganlar saray ve çevresinde, zenginlerin evlerinde kullanılırdı diyor. Halk ise tahta kalıplarda kumaşa basılmış motiflerin bulunduğu basma ya da yazma yüzü yorganlar kullanırlarmış. Bu kumaşları hazırlayan yastık ve yorgan yüzü basmacıları da ayrı bir meslek dalı oluşturmuşlar.

Küçük Mustafa Mahallesi'nde, küçük bir yorgancı dükkânındayım.

Yorgancılık sanatının en önemli çalışmalarından birisi yorgan yüzlerine yapılan motiflerin seçilmesi, tebeşir veya kuru sabunla kumaş üzerine çizilmesi ve motifler boyunca iğne ile dikilerek şekillerin ortaya çıkarılması.

Klasik tarzda yorgan imal eden Doğan Yorgan Atöl-yesinden içeri giriyorum. İlk gözüme çarpan renk renk kumaşlar, nevresimler, duvarda asılı, pırıl pırıl parlayan ipek bir yorgan, dikiş makinesi, pile makinesi, overlok makinesi, elyaflar, pamuklar, yünler vs.

Yorgancı Mehmet Doğan Usta Kayseri'nin Hacılar ilçesinden. Mustafa Ağa ile Şükriye Hanım'ın dört çocuğundan biri. Mehmet Usta İlkokulu Hürriyet Mahallesi, Mehmet Soysaraç İlkokulunda okur. İş hayatına atılmak

ister ve ağaç torna işine girip çalışmaya başlar. Bir süre

sonra ayrılarak baba mesleği olan el halıcılığı dokuma işini yapmaya başlar. Askerlik görevi için Denizli'ye gider ve dağıtım sonrasında Hatay Reyhanlı'dan terhis olur. Yeniden eski işine döner bu arada 1996 yılında Hacı Musa Ağa'nın ve Gülşen Hanım'ın kızları Hatice Hanım ile hayatını birleştirir. İlerleyen yıllarda onların bu evliliklerinden çocukları Muhammed Emin, Merve Şükran ve Mustafa Ümit doğarlar. Mehmet Usta bir ara kırtasiyecilik-kitapçılık işiyle uğraşır. Daha sonra yorgancı ustası Ahmet Şener'den yatak-yorgan yapımını öğrenir ve bir süre birlikte çalıştıktan sonra kendi işini kurar. Küçük Mustafa Mahallesi'ndeki atölyesinde kalfası Fatih Kumsar ile birlikte mesleğini sürdürüyor. Fatih Usta da kendisini ustası Ömer Tok'un yetiştirdiğini ifade ediyor. Anlatıyor sürekli. Bazen gözleri uzaklara, bazen pırl pırl parlayan yorgan yüzlerine, bazen, elinde kırış kırış olmuş sipariş kâğıdına takılıyor.

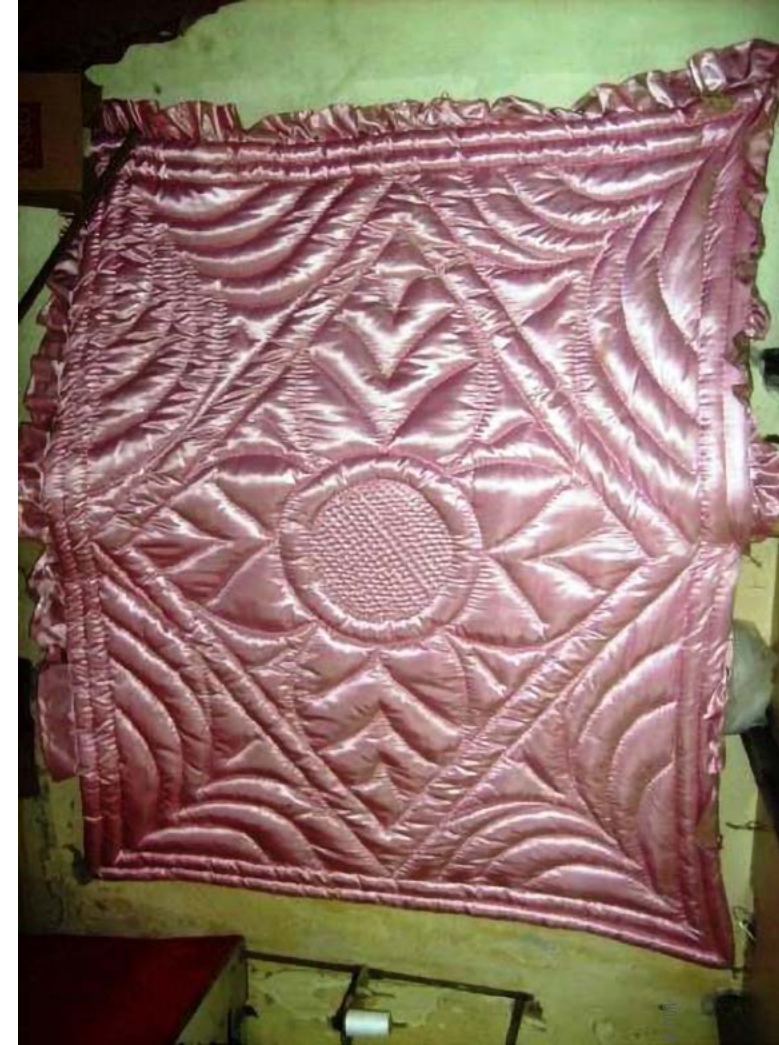
— Ne tür yorgan imal ediliyor?
— Genellikle yorgan imalatı ile çalışmalar yapıyorum. Yün, pamuk ve elyaf yorganlar işimizin esasını oluşturuyor. Aynı malzemelerden yapılma yastıklar ve yataklar

da buna dâhil. Yatak imalatı hemen hemen bitti gibi. İpek yorgan üzerine daha çok iş aldığımı söyleyebilirim.

— Çift kişilik bir ipek yorgan nasıl yapılıyor?
— Öncelikle 5 metrelik pamuklu kumaş yorgan ebadında kesilerek bir kenarı boş kalacak şekilde dikilir. Dikildiğindeki ölçüsü 200x230 santimetredir. Daha sonra hallaç pamuk makinesinde taranmış olan yün, hallaç sopası ile yayılır ya da serilir. Bir tarafından başlanarak rulo hâlinde bükülmeye başlanır ve kumaş ters yüz edilerek yünlerin içeride kalması sağlanır. Açık olan kenar dikilerek kapatılır ve içerideki yünlerin yorgan içinde her tarafa eşit dağılması için hallaç sopası ile dövülmeye başlanır.

Daha sonraki işlem yorgan kenarlarına belirli aralıklarla el ile dikiş atılmasıdır. Bunun adına köpüme yapma başlangıcı da diyebiliriz. Bütün kenarları bir sıra köpüme yapıldıktan sonra içe doğru 15 santimetre aralık bırakılır ve yeniden yorgan ortasına doğru değişik motifler verilerek köpüme işi sürdürülür. Bu işlem sonrasında ayrıca üzerine nevresim geçirilip dikilerek yorganın kirlenmesi önlenir. Şunu da belirtmekte fayda var, gelin çeyiz setinde genellikle krem ve beyaz renkler tercih ediliyor.

— Bildiğim kadarıyla gelin çeyiz seti de hazırlıyorsunuzuz.

— Gelin çeyiz seti ipek yorganlara ilaveler yapmakla mümkün olabiliyor. İpek yorgan altına öncelikle akfil malzeme geçiriyoruz. Saten kumaştan yapılma çarşaf da bu setin bir parçası oluyor. Yastıkları ise yine saten üzerine nakış yapılmış ve isteğe göre pamuk, yün, elyaf malzemeden imal ediyoruz.

Mehmet Usta yorgan yapımının yanı sıra şilte ya da halk arasında yuvarlama adı verilen hazır yataklara 10 santimetre kalınlığında yün yatak ve sedir üzerine pamuktan yatak da yaptıklarını belirtiyor. Çift kişilik bir yün yorgan için 4,5 kilo yün koyuyorlar. Aynı yorgan eğer pamuktan imal edilecekse 3,5 kilo pamuk, elyaftan üretilecekse 3 kilo elyaf malzeme kullanılıyor. Tek kişilik yorganlarda bu miktarlar değişiyor. Yün için 3,5, pamuk için 2,5, elyaf için ise 2 kilo malzeme kullanılıyor.

Yorgancı Mehmet Doğan Usta tek kişilik şilte ya da yuvarlama için 5 kilo yün kullandıklarını ifade ederken

çift kişilik şilte için 8 kilo yün malzeme kullandıklarını da sözlerine ekliyor.

— Geçmişte yün yataklara ilgi çoktu. Yün yatakların sıcak tutma özelliği olmasının yanı sıra ter emme açısından oldukça sağlıklı olduğu bilinen bir şeydir. Birbirinden bağımsız olarak yapılan araştırmalara göre vücut ağırlığının yüzde onu kadar ağırlıktaki bir yorganla yatmak gerçek manada parasempatik sinir sistemini harekete geçirerek güvenlik ve sakinlik hissi vererek stres, korku, sinir gibi duyguları azaltıyor. Yani ortalama 60 kilo ağırlığında bir kişinin 6 kiloluk bir yorganla yatması depresyonu azaltıp sinir sistemine fayda sağlayacak etkiler ortaya çıkartabiliyor. Hazır yataklarda bulunan yayların esnemesiyle rüzgârlama olayı gerçekleşiyor ve bundan dolayı da bel ağrıları oluşuyor. Ancak yeni kuşaklar hazır

fabrikasyon yatak ve yorganları tercih ediyorlar. Eski kuşak geleneksel alışkanlığından kolay kolay vazgeçmiyorlar. Buna rağmen işlerimiz eskiye oranla büyük bir düşüş gösteriyor. Günde ancak altı adet yorgan yapabiliyoruz. Zaten yatak talebi hiç olmuyor.

— Bu durumda ne yapıyorsunuz?

— Sandalye, koltuk, kanepeler, divan kılıfları yapıyoruz. Bir adet çeyiz takımı yapıldığında otuz adet yorgan gelirine eşit oluyor. Ancak çeyiz işi de son derece gerilemiş durumda.

Mehmet Usta doğal olarak sıkıntılı. Onun bir yorgan yapımı sırasında kullandığı malzemeleri soruyorum.

— Pamuk, yün, elyaf, iğne, pamuklu kalın sizim ip, yüksük, nevresim için Bursa’da gelen güpür, süsleme için saten, yatak örtüsü için nevrül gibi malzemeler kullanı-

yoruz. Yorgan iğneleri birden beşe kadar numaralandırılmıştır. Bir ve iki numaralı iğnelerle kaba işler, üç, dört ve beş numaralı iğnelerle de ince işler yapılır. En iyi yorgan iğneleri, yorgancı ustalarının ifadelerine göre, “Roze” marka İngiliz iğneleridir. Ayrıca Rus ve Çekoslovak iğneleri de kullanılmaktadır.

Yorganların üzerlerinde yer alan desenler çeşitli adlarla anılmaktadır. Örneğin: “fırıldak”, “gül”, “güneş”, “karanfil”, “yıldızlı beş lale”, “yonca”, “zırhlı baklava”, “muz”, çelik motif”, “dörtlü s parke”, “batırmalı mekik”, “çerçeve”, “beş çiçek”, “Karadeniz”, “Sultan Selim Lale”, “dallı yonca”, “menekşe”, “papatya”, “batırmalı çift kare” ve çeşitli geometrik motifler. Bazı usta yorgancılar yorgan üzerlerine “tavus kuşu”, “bülbul” gibi motiflerle tanınmış kişilerin portrelerini de çizip işlerler. Son zamanlarda yorgan yüzü motiflerini çizen desinatörler bu motifleri çeşitli kataloglarda toplayarak bastırmaktadırlar. Bazı yorgancılar da bu motifleri kullanmaktadırlar.

Mehmet Usta, uzaklara dalıyor ve son sözlerini ümitsiz bir şekilde söylüyor:

— Günümüzde azalmakla beraber gelinlerin çeyizlerine kadife ipek veya saten kumaşlardan yapılmış yorganlar konması geleneği sürmektedir. Bu yorganların motifleri özenle seçilmekte ve işlenmektedir. Halk arasında lohusa ve sünnet yorganları bazı geleneklere uygun olarak hâlen kullanılmaktadır. Yorganlar tek kişilik, çift kişilik yorganlar olarak hazırlanır. Beşik çocukları için beşik, daha büyükleri için de çocuk yorganları yapılmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile değişim her alanda ya da iş kolunda kendini gösteriyor. Eski zevkler, tercihler yerlerini yenilere bırakıyor. Bir zamanların yün yatakları bile yerini belki daha konforlu ama sağlıklı olduğu tartışılabilen fabrikasyon yataklara bıraktı.

Yorgancı ustası Mehmet Doğan Usta da bundan etkilenenlerden sadece biri. Geleceğinden oldukça endişeli. Bir gün kepenk kapatırsa, geleneksel el sanatlarımızdan biri olan yorgancılığın en azından Kayseri’de tarihe karışmasından sorumlu olamayacağını ifade ediyor.

Ama o, şimdilik çok sevdiği mesleğini sürdürmeye devam edecek.■

St Garabed Césarée

Kayseri’de Mitolojik Bir Ermeni Hikâyesi

Gregoryan ve Fatih Döneminde Gregoryanlar

Abdullah Ayata

Rivayet odur ki bundan iki bin beş yüz yıl kadar evvelinde Kayseri’nin doğu tarafındaki Gesi yakınlarında “Efkere Krallığı” adında küçük bir devlet hüküm sürmekteydi. Dünyanın birçok bölgesinde olduğu

gibi putperest olan Efkere halkı; Güneş Tanrısı Artemis, Savaş Tanrısı Zeus, Aşk Tanrısı Eros gibi tanrılara tapmaktaydılar.

Bir gün Orta Asya’dan, aslı Türk olan Gregoryan isimli genç bir adam elinde asası ile Efkere’ye gelir. Birkaç gün dinlenip şehri dolaşır. Ahalinin inanç ve yaşantısından pek memnun olmaz. Onlara;

“Yanlış yoldasınız. Bu kadar Tanrı olmaz. Tanrı tektir, bütün canlı, cansız mahlukatı o yaratmıştır.” ikazında bulunur. Onun bu sözlerine öfkelenip karşı çıkan şehir halkı şiddete başvurarak Gregoryan’ı öldüresiyle dövdükten sonra yaka paça tutar, getirip krallarının önüne atar ve “Bu adam bizim tanrılarımıza hakaret etti. Cezasını sen ver.” derler.

Kral, Gregoryan’ın hâline acıyıp, “Zaten bunu siz yeteri kadar cezalandırmışsınız. Bırakın, Efkere’yi terk etsin. Nereye giderse gitsin.” emrini verir.

Onun bu sözleri üzerine zoraki olarak esasına dayanıp ayağa kalkabilen Gregoryan yavaş adımlar ve halkın yuhalamaları arasında Efkere’den ayrılır. İki günlük bir yolculuk sonrasında şimdiki Tomarza ilçesinin doğusunda bulunan Saraycık Yaylası’nda bir mağarada yaşamaya başlar. Gün gelir, zaman geçer; Efkere Kralı amansız bir hastalığa yakalanır. Tabipler, otacılar onun bu derdine bir türlü çare bulamazlar. Çok sevilen bir şahsiyet olduğundan onu kaybetmek istemeyen Efkereliler çevreye “Kralımızı kim iyileştirirse mükâfatlandırılacaktır.” duyuruları yaparlar. Gregoryan orada, dağlardan toplamış olduğu bitkilerden, otlardan yaptığı ilaçlarla kralı kısa zamanda sağlığına kavuşturur. Herkes sevinçli ve mutludur. Bir zamanlar kendisini huzurundan kovan kral ona, “Dile benden ne dilerse!” sözleriyle sınırsız talep hakkı verir.

Gregoryan “Saygıdeğer kralım, ben şu anda bir mağarada yaşıyor ve çok sefil, müzmin bir hayat sürüyorum.

Երկրորդ Բարձր Վարժարան
Ս. Կ. Վանք Կենտրոն

Mümkünse yaşadığım yere benim için bir manastır yaptırın.” der.

Onun bu arzusu kral için çok basit bir iştir. Hemen adamlarını göndererek onun yaşadığı mağaranın yanına bir manastır yaptırır. Bu olaydan sonra Gregoryan’ın çevrede saygınlığı ve itibarı artar. Ona inanan insanlar manastırına gelerek yerleşmeye başlarlar. Müritleri çoğalır. Söylemleri, görüşleri ileriki yıllarda bir Hristiyanlık mezhebine dönüşür. Zamanla Efkere kralı yaşlanıp ölünce rica minnet Gregoryan’ı getirip Efker’e kral yaparlar.

Şimdi, bazı Ermeniler bu mitolojik hikâyeye dayanarak atalarının Gregoryan olduğu, Türk asıllı oldukları, dünyaya ilk tek tanrılı dini kendilerinin yaydıkları iddiasındadırlar. Gregoryan mezhebi ise sadece Anadolu Ermenilerine ait bir mezhep ve inanç biçimidir. Bildiğimiz kadarıyla başka hiçbir Hristiyan ülkesinde inananı ve mabedi yoktur.

Sayıları az da olsa şu anda dünyanın çeşitli yerlerinde dağınık olan Gregoryan mezhebi mensuplarının cesur olanları evlerinde Türkçe konuşmakta, Türk yemekleri yemekte, iş yerlerine Türk isimleri vermektedirler. Hatta bazıları her yıl ABD’nin New York şehrinde yapılan Türk yürüyüşüne bizim temsilcilerimizle birlikte katılma cesareti bile göstermektedirler.

FATİH SULTAN MEHMET’İN VERDİĞİ SÖZ

Henüz millî devletlerin oluşmadığı krallık dönemlerinde özellikle Hristiyanlık mezhepleri arasında derin uyuşmazlıklar ve kavgalar bulunmaktaydı. Bu sebepten Bizans Krallığı sürekli olarak Anadolu Ermenilerinin Gregoryan mezhebinden vazgeçip Katolik olmaları için uğraş vermiş, başarılı olamayınca bu insan-

lara caydırıcı yaptırımlar uygulamaya başlamıştı. Ağır vergiler konulmuş, yerine göre eziyet ve işkenceler yapılmaya başlamıştı. Aynı ülkenin vatandaşları oldukları hâlde dışlanan Gregoryanlar ülke yöneticilerinden nefret etmeye başlamışlardı. Ancak zulümden kurtulmak isteyen çok az sayıda Ermeni mezhep değiştirmiş, büyük çoğunluk direnerek inandıkları mezheplerinden vazgeçmemişlerdi. Bu duruma oldukça öfkelenen zamanın Bizans Kralı İkinci Justin-yen “Gregoryanlar şeytanın peşinden giden, Bizans’ın aşağılık mahluklarıdır. Kostantiniye’ye girmelerine asla izin verilmeyecektir.” şeklinde bir ferman çıkararak Anadolu Ermenilerinin İstanbul’a girmelerini yasaklamıştı.

Türkler akın akın Anadolu’ya girmeye başlayınca Ermenilerin imdadına yetiştiler. Bizans zulmünden kurtulmak isteyen bu insanlar Diyarbakır, Urfa, Antep ve benzeri yerlere akınlar düzenleyen Türk birliklerine yardımcı olup rehberlik yapmaya başladılar. Çevreyi çok iyi bildiklerinden oldukça yararları oldu. Bu çatışmaların tamamını Türk birlikleri kazandı. Hatta Malazgirt Savaşı’nda Romen Diyojen’in ordusunda bulunan Ermeni askerler, yine aynı orduda bulunan Türk asıllı Hristiyan Uzlar ve Peçenekleri de ikna ederek Türk saflarına geçtiler. Zaferi Alparslan komutasındaki Türk ordusu kazanınca Anadolu’ya adalet ve huzur geldi.

Türkler Anadolu’ya hâkim olunca kendilerine savaşlarda lojistik destek veren bu azınlığı koruyup gözetir oldular. Ayrıcalıklı azınlık olarak çeşitli imtiyazlar tanıdılar ve Selçuklu döneminde Ermenilere devlete bağlılıklarından dolayı “Millet-i Sadıka”, Sadık Millet denilmeye başlandı. Bu ünvan Osmanlı Dönemi’nde daha da

ileri götürülerek “Sadık-ül Evladeyn”, Sadık Evlatlarımız şekline dönüştü.

Osmanlı İmparatorluğu Dönemi’nde padişahlarımızın “Tedbil-i Kıyafet” adıyla gerçekleştirdikleri çok önemli bir uygulama vardı. Zaman zaman sarayından çıkan hükümdar halkın giymiş olduğu kıyafetlere bürünerek kendisini belli etmeden çarşıda pazarda dolaşır, ahalinin, esnafın durumunu denet-

ler, böylece devletin aksayan, uygun düşmeyen yönlerini, eksiklikleri, aksaklıkları tespit ederek ona göre tedbirler alırdı.

Genç Padişah İkinci Mehmet de böyle uygulamalar yapan padişahlardan birisidir. Henüz İstanbul alınmamışken Bursa şehrinde tedbil-i kıyafetle dolaşırken yolu bir Ermeni kilisesine düşer. Daha âyin başlamamıştır. Diğer vatandaşlar gibi o

da geçip uygun bir yere oturur. Ön taraftaki kürsüsünde Ovakim isimli rahip sürekli olarak elinde bulunan bir kitabı karıştırıp incelemektedir. Merak ederek rahibe, “Hangi kitabı okuyorsun?” diye sorar.

Rahip, “Kitab-ı Mukaddesi okuyorum.” cevabını verir.

Ovakim’in kilisede ilk defa görmüş olduğu bu yabancı adam, “Rica etsem, o kitaptan herhangi bir

sayfayı açıp benim için okuyabilir misiniz?” ricasında bulunur.

Rahip adamın ricasını kırmayıp kitaptan rastgele bir sayfa açar. İncelemeye başlar. Şaşırmış, hayretler içerisinde kalmıştır.

Adam, “Ne yazıyor?” diye sorar. Rahip, “Burada dünyaya hâkim olacaksınız yazıyor.” der.

Hâliyle o günlerde sürekli olarak zihninde Bizans’ı fethetme planları

kuran genç padişahın kafası oldukça karışık ve yorgundur. İster istemez kaygılanmaktadır.

“Bizans’ı, Konstantiniye’yi de yazıyor mu?” diye yeniden sorar.

“Elbette, tekmil dünyayı, bütün dünyayı kastediyor.”

Onun bu sözleri üzerine rahatlayan İkinci Mehmet oturduğu yerden ayağa kalkarak kendisini tanıtma gereği duyar.

“Ben Osmanlı Hükümdarı İkinci Mehmet. Allah bana Bizans’ı almayı kısmet ederse oranın payitahtı olan Kostantiniye’yi ben de payitaht yap-

cağım. Sana burada bulunan ahalinin huzurunda söz veriyorum. Oraya bir patrikhane yaptırıp seni de o patrikhaneye patrik olarak atayacağım.”

Gizemli adam yerine oturur. Onu dinleyenler afallayıp kalırlar. Ayın sonrasında insanları selamlayıp dışarı çıkar. Bu duruma şahit olanların çoğunluğu adamın hükümdar olduğuna inanmaz, deli bir zavallı olmalı diye gülümseyip geçerler.

Zamanı gelip hazırlıklar tamamlanınca zamanın en ileri teknikleri ve mucizevi bir savaş taktiği ile Bizans yıkılarak zamanın en güçlü imparatorluğu ortadan kaldırılır. Bir çağı kapatıp yeni bir çağın başlamasına vesile olan bu olay dünyadaki dengeleri de kısa zamanda altüst eder. İkinci Mehmet’e Fatih ünvanı verilerek Fatih Sultan Mehmet olarak anılmaya başlar. Genç hükümdarın ilk işi fethettiği topraklarda adaleti ve düzeni sağlamak olur. Atalarının yaptığı gibi ayrı millet ve inançtan olan insanlara eşit davranır. Hiçbir şahsı dışlayıp ötelemes. Hükümranlığı altında yaşamakta olan tebaalar arasında ayırım yapmadan hükümünü sürdürmeye başlar. Belli ki bu durumdan Bizans’ın ahali bile memnun olmuş; köhne, kısır çekişmelerle yönetilmeye çalışılan bir devletin her hükümdar değişikliğinde yaşadıkları eziyet ve yokluktan kurtulmuşlardır. Önceleri kendilerine zalim, canavar görünümlü olarak anlatılan Türklerin adalet ve dürüstlüğüne görünce içleri rahatlar.

Sistem yerine oturup huzur ortamında çeşitli inanç ve millete mensup insanlar bir arada, endişe ve kaygılardan uzak şekilde işlerine başlayıp gündelik hayatlarını devam ettirmeye başlayınca dengesizlik ve haksızlıklara son vermek isteyen Padişah öncelikle sanatkarlar, esnaflar olmak üzere isteyen her

Ermeni ailesinin İstanbul’a girmesine, gelip yerleşmelerine kademeli olarak izin verir. Böylece Bizans döneminde hakları kısıtlanan, ikinci sınıf vatandaş muamelesi gören Gregoryanlar gönül rahatlığı ile şehrin imkânlarından yararlanma hakkına sahip olurlar. Fatih Sultan Mehmet, zamanında Bursa’da rahip Ovakim’e verdiği sözü unutmaz. Ermeni asıllı din adamlarını ve mimarları huzuruna çağırıp kısa zamanda kendilerine uygun gördükleri bir yerde patrikhane yapılabilmesi için uygun bir arazi belirlemelerini ister. Bu işe oldukça memnun olan Ermeni tebaası bugünkü Kumkapı semtinde belirledikleri yeri Padişah’a gösterirler. Devlet olarak yapım masrafları ve denetimi üstlenilen patrikhane 1461’de yapılarak tamamlanır. Bursa’dan getirilen rahip Ovakim de padişah fermanıyla kurumun yetkilisi olarak atanır.

Şimdilerde bile Ermeni cemaatinin rahatlıkla, özgürce ibadet ettikleri bu patrikhane bizim atamız Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılarak kendilerine hediye edilmiş bir mabettir.■

Kayseri’de Millî Mücadele’nin Kahramanlarından Mazlum Rasim Bey

Mehmet Çayırdağ

Mazlum Rasim (Can) Bey, büyük yazar, şair ve bestekâr Ahmet Rasim Bey’in oğlu idi. Eczacılık okumuştur. 1919 yılında Kayseri Lisesine yedek subay (İhtiyat Zabiti) öğretmen olarak tayin edilmişti. 1918 yılında, Birinci Dünya Savaşı sonrası, İngiliz, Fransız ve İtalyanlar karşısında mağlubiyeti kabul eden Osmanlı Devleti 30 Ekim’de Mondros felaket anlaşmasını imzalamış, savaşta kaybettiği ve kaybetmediği, Anadolu dâhil bütün topraklarını onlara bırakmış, buralarda istedikleri gibi hareket edebileceklerini kabul etmişti. Türk tarihinin en karanlık dönemlerinden olan bu mütareke döneminde ordular terhis edilmiş, bütün malî kaynaklar müstevlilere tahsis edilmiş, baş şehir İstanbul dahi işgal edilmiş, dört yıl süren savaşta iki milyona yakın şehit veren Anadolu, ümitsizlik, açlık ve acılar içinde kalmıştı.

Bu karanlık günlerde Türk milleti ve onun cesur, aydın ve vefakâr evlatları, bütün bu felaketli şartlara rağmen pes etmemiş, tarih boyunca her zaman olduğu gibi yurdun dört bir köşesinde vatanperver insanlar Kuvâ-yı Milliye direniş hareketlerini başlatmışlar ve istilacı düşmanlara kolayca teslim olmayı reddetmişlerdir. Ancak bunların bir organizasyon içinde yapılması gerekmektedir. İşte 38 yaşındaki Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları bu organizasyonu yapmak ve neye mal olursa olsun yurdu kurtarmak üzere harekete geçmişlerdir.

Bu felaketli günler Kayseri’de de hüküm sürmekte idi. Burası her ne kadar işgal görmemişse de sürgün edilen Ermeniler geri dönüyor; isyanlarını bastırmış ve sürgünde görev almış vali, mutasarrıf ve kaymakam gibi devlet adamlarını ve diğer görevlileri işgalcilere ve onların isteklerini yapmaktan başka çaresi kalmamış Osmanlı idaresine ihbar ediyorlar; bu ihbar neticesi yakalananlar İstanbul’da kurulmuş olan Nemrut Mustafa Paşa Mahkemesinde idam talebi ile mahkeme ediliyorlardı. Şehirde Birinci Dünya Savaşı’ndan dönebilmiş seksen civarında ihtiyat zabiti (yedek subay) bulunuyordu. İşte bunlar, Develili Osman Coşkun ve özel okulu olan Nuh Mehmet Turancı’nın teşebbüsü ile “İhtiyat Zabitan Cemiyeti” ismi ile bir dernek kurmuşlar ve bu, Kayseri’de millî mücade-

leyi başlatan ilk teşebbüs olmuştur. Derneğin başkanlığını önce Osman Coşkun Bey yapmış, onun Develi'de Fransız ve Ermeni tehlikesine karşı millî mücadeleye katılmak üzere ayrılması üzerine dernek başkanlığına Mazlum Rasim Bey getirilmiştir.

Mazlum Rasim Bey, şehirdeki faaliyetleri yanında milletin en önemli eğitim kurumlarından olan Kayseri Lisesi'ndeki öğrencilerini de millî fikirlerle aydınlatıyor, onları başlayacak mücadeleye hazırlıyordu. 15 Mayıs 1919'da İngilizler Yunanlılara İzmir'i işgal ettirmişler, bu işgal yurdun dört bir tarafında infialle karşılanmıştır. 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkan Mustafa Kemal Paşa buradan emrindeki Anadolu'nun büyük bir kısmına gönderdiği genelge ile İzmir'in işgalinin meydanlarda protesto edilmesini istemiştir. Bu genelge Kayseri'ye de gelmiş, hükümet yanlısı mutasarrıf (vali) önceleri bunu gizlemek istemişse de vilayette çalışan vatanperver memurlar durumu İhtiyat Zabitan Cemiyetine haber vermişlerdir. Cemiyet idarecileri derhâl vilayete gelerek mutasarrıftan meydanda protesto mitingi yapmak üzere izin istemişlerdir. Ancak evhamlı ve tarafgir mutasarrıf Ali Ulvi Bey açık hava toplantısına izin vermeyeceğini ancak bir binada kapalı salon toplantısı yapabileceklerini bildirmiştir. Bunun üzerine dernek, o zamanki en uygun salon olan Kıcıkapı'daki Aynalı Kahve'de bir akşam toplantısı

yapmayı kararlaştırmıştır. Burada yapılan konuşmalarda böyle sıkıntıların milletin başına tarihte de gelmiş olduğu, fakat Türk milletin bunlardan kurtulmayı bildiği, bugün de aynı şekilde mücadeleye başlandığı, millî hareketin başkanının da Mustafa Kemal Paşa olduğunun ortaya çıktığı belirtilmiş ve okunan millî şiirlerle de heyecan artırılmıştır.

Daha sonra Mustafa Kemal Paşa'nın Amasya'dan gönderdiği yeni bir genelge ile Sivas'ta bir kongrenin toplanacağı bildirilmiş, bu kongreye vilayetlerden ve mutasarrıflıklardan üçer delegenin seçilip gönderilmesi talebi üzerine Kayseri'den Ahmet Hilmi (Kalaç), Nuh Naci (Yazgan) ve Ömer Mümtaz Bey'lerin gönderilip Sivas'a yolcu edilmesinden önce Mazlum Rasim Bey Kayseri'nin dördüncü delegesi gibi derhâl Sivas'a koşmuş ve orada Mustafa Kemal Paşa'nın en yakın hizmetlerinde bulunmuştur. Kemal Paşa ona, kongrenin yapılacağı Sivas Lisesinin girişindeki odayı tahsis etmiş, Paşa ile görüşmeye gelen delegelerin önce onunla görüşmelerini istemiştir. Mazlum Bey bir bakıma kongrenin genel sekreteri vazifesine getirilmiştir. Nitekim biraz gecikerek gelen Kayseri Delegeleri de önce onunla buluşmuşlar, sonra onun tarafından Mustafa Kemal Paşa'ya takdim edilmişlerdir. Mustafa Kemal Paşa ve bir kısım zevatla kongre binası önünde çekilen fotoğraflarda genç, civanmert, kalpaklı Mazlum Rasim Bey de görülmektedir.

Kongre tamamlanınca Mazlum Rasim Bey tekrar Kayseri'ye gelmek üzere Mustafa Kemal Paşa'dan izin istemiştir. Paşa'nın ona: "Ne diye gitmek istiyorsun? Burada çalışıyoruz işte" demesi üzerine Kayseri'de yapacağı işlerin olduğunu, arkadaşlarının kendisini beklediklerini, burada yapılacak fazla bir işinin kalmadığını belirtmiş, bunun üzerine Paşa ona müsaade etmiş ve o da hemen Kayseri'ye dönmüştür.

Mazlum Rasim Bey Kayseri'ye dönünce önce Çukurova'nın Ermeni ve Fransızlarca işgaline karşı faaliyetlere girişmiştir. Mustafa Kemal ve Ali Fuat Paşa, Adana bölgesini Seyhan Irmağı sınır olmak üzere ikiye bölerek doğu tarafında Kuva-yı Milliye'yi başlatmak üzere Osman Tufan, batı tarafında da Sinan Tekelioğlu paşaları görevlendirmişlerdi. Tabii paşalar o zaman yüzbaşı rütbesinde idiler. Develi cephesinde de Binbaşı Kemal Doğan görevlendirilmişti. Mazlum Rasim Bey onlara Kayseri'den destek olmak üzere Kayseri'de Adana Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin kurulmasına yardımcı olmuş ve "Adana'ya Doğru" ismi ile bir gazete çıkararak onu Çukurova bölgesinde dağıttırmıştır. Gazeteyi Vilayet Matbaasında basmak isteyen Mazlum Bey'e tarafı mutasarrıf mani oldurmuş, o da Kayseri'de önemli bir vatanperver olan ve Atatürk'le irtibatı sağlayan Askerlik Dairesi Başkanı

Binbaşı Emrullah Bey'in askerlik şubesindeki şapoğraflar ile basmış, gazete ancak altı sayı kadar çıkabilmiştir.

18 Aralık 1919'da Ankara'da Büyük Millet Meclisini açmak üzere Sivas'tan arkadaşları ile birlikte yola çıkan Mustafa Kemal Paşa'yı İhtiyat Zabitan Cemiyeti reisi olarak Kayseri'de karşılama merasimlerini organize eden Mazlum Rasim Bey, bunda muvaffak olarak Kayseri vatanperverleri ile birlikte büyük bir karşılama merasimi tertip etmiştir. 19 Aralık'ta kar yağışı altında üstü açık otomobili ile ikinci vakti Kayseri'ye gelen Mustafa Kemal ve arkadaşlarını Kayseri halkı genç, ihtiyar, kadın, erkek, asker, ulemadan müteşekkil olarak o zaman şehre beş kilometre mesafede olan Çifte Kümbetler mevkiinde sabahtan beri kar altında bekleyerek karşılamışlardır. Bu durumu gören Mustafa Kemal Paşa derhâl otomobilinden inerek halkın arasına karışmış, onlarla birlikte akşam karanlık çökene kadar şehre doğru bu kutlu yürüyüşü yürüyerek katetmişlerdir. Yol boyunca halkın "Yaşa, var ol, arkan-dayız!" nidaları, gençlerin okuduğu şiirler ve verilen kısa nutuklarla ona olan millî destek büyük bir heyecanla ifade edilmiş, kurbanlar kesilmiştir. Nihayet kendisi için hazırlanan, şimdi Atatürk Müzesi olan, İmamzâde Raşid Ağa'nın evinde istirahat geçmesi sağlanmıştır.

Ertesi gün ziyaretlere başlayan Mustafa Kemal Paşa Belediyeyi, İhtiyat Zabitan Cemiyetini ziyaret etmiş; burada ihtiyat zabitleri olarak Mazlum Rasim Bey bir konuşma yapıp onunla beraber olduklarını ifade etmiştir. Mustafa Kemal Paşa da buna karşılık, cephelerde beraber oldukları bu arkadaşlarını şimdi yeni bir görevin beklediğini, yurdu düşmandan beraberce kurtaracaklarını ifade eden bir konuşma yapmıştır. O gün öğleden sonra da Raşid Efendi Kütüphanesinde ulema, iş adamları ve şehrin ileri gelenlerine memleketin durumunu ve yapmak istedikleri şeyleri anlatmış ve herkesin bu millî davaya katılmasını istemiştir.

21 Aralık sabah vakti yola çıkmaya hazırlanan Mustafa Kemal Paşa, Sivas'ta kurulan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Heyet-i Temsiliye (İdare Heyeti) Reisi olarak, kendisine manen ve maddeten büyük bir destek veren Kayseri halkına uzun bir beyanname (bildiri) ile duyduğu iftihar hislerini ortaya koymuş ve teşekkür etmiştir.

İnönü Savaşları ve Millî Mücadele başlayınca Kayseri'de yapacağı işin kalmadığını gören Mazlum Rasim Bey, derhâl Anadolu'nun önemli cephelerinden birisi olan ve Kayseri'ye doğru Fransız-Ermeni istilasının durdurulduğu Develi Cephesi'ne koşmuştur. Burada Develi Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti tarafından kendisine verilen yirmi kişilik atlı bir müfreze ile Adana sınırları içinde

bulunan ve Ermeni-Fransız mezaliminin devam ettiği Tufanbeyli ve Şar gibi beldelerin kurtarılmasını sağlamış ve buradan bölgedeki en kuvvetli Ermeni tahkimatının bulunduğu ve aralarında şehit edilmemiş kadın, erkek, çocuk bir tek Müslümanın kalmadığı Haçın (Saimbeyli) Savaşı'na iştirak etmiştir. Burada, Atatürk'ün gönderdiği Kemal Doğan ve Osman Tufan (Paşa)'nın kumandasında Develili ve Kayserili kahramanlarca çok kanlı ve uzun bir savaş meydana gelmiş, neticede zaferle intikam alınmıştır. Mazlum Rasim Bey'in yetiştirdiği Kayseri Lisesi öğrencileri ise Sakarya savaşlarında şehit olarak vatan borcunu ödemişlerdir.

Mazlum Rasim Bey bundan sonra ne yaptı bilemiyoruz. Atatürk'ün böyle yakını olan bu Millî Mücadele kahramanı, ne milletvekilliği ne de bürokraside herhangi bir makamda bulunmamıştır. Onu 1950'li yıllarda Adapazarı'nda Millet Eczanesinin mesul müdürü olarak görmekteyiz. Kendisi ile mektuplaşan Kayseri Basın Tarihi yazarı Ali Rıza Önder, ondan kısaca bahsetmiş ve mektubunda kısaca hayat hikâyesini anlattığını ifade etmiştir. Tarafımızdan Sakarya'da yapmış olduğumuz araştırma ve temaslarda adı geçen eczanenin sahibinin torunlarından Mazlum Rasim Bey hakkında bir bilgi ve belge elde edilememiştir. Evlendi mi? Çocukları var mı idi? Mezarı nerede, maalesef hiçbir şey öğrenilememiştir. Bu meçhul kahramana Allah'tan rahmetler diliyorum.

Ziyaretgâh-ı âlemde

Bunun gibi makam olmaz

Kimi gelir kimi gider

Hiç kimseye mekân olmaz

Bu hücreye gelen dostlar

Bizi sorsun sual itsün

Eğer bizi bulmaz ise

Emeğini helal itsün■

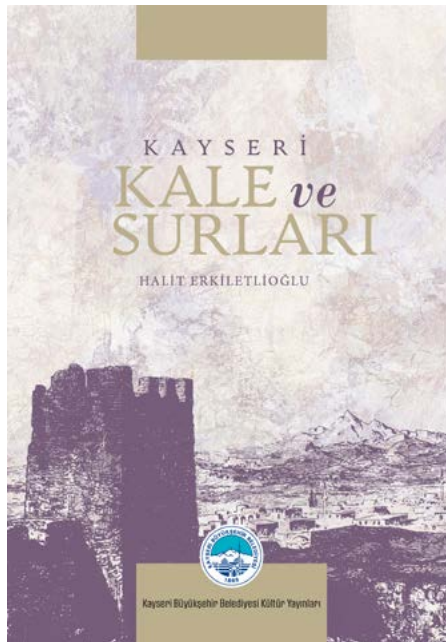
Kayseri Kale ve Surları Kitabı Üzerine

Osman Özsoy

Halit Erkiletlioğlu ile ilk defa 1992 yılında tanıştık. Görüşmemizden, diş hekimi olduğundan ziyade tarih ile uğraşan kültür ve sanat insanı özelliği aklımda kalmıştı; bir de siyâset. Aradan geçen bunca yıldan sonra ortak ilgilerimizin, dostlarımızın, okuduğumuz kitapların, gidilen yerlerin fazlaca örtüştüğünü, derinleştiğini ve katmanlaştığını fark ederek neredeyse her gün bir şekilde iletişime geçtiğimiz bir kişi oldu Halit Bey. Tarih-kültür-sanat üçgenindeki ilgisinin kitaplaşan bir boyutu var elbette. Kendi deyişiyle, geniş zamanda kullanılan “yazar” sıfatı süreklilik isteyen bir eylemi çağırıştırır. Kendisi yeri ve zamanı gelince çalışmalarını, konusu bazen tespîh, bazen de mufassal tarih olabilen bir makale ya da kitaba dönüştürür.

Başarılı bir diş hekimi olan birinin bu konularla ilgilenmesi takdirlerin gölgesinde uzmanlık dışı bir girişim olarak ele alınıp eleştirilebilir. Zamanı tersine akıtabilseydik kanımca “Dendani” belki de tarih eğitimi alacak ve hayatın akışı o yönde şekillenecekti. Bitki çiçeklerinin, yapraklı

sürgünlerin biçim değiştirmesinden meydana geldiklerini anlayan ve açıklayan bilim insanı olan Alman halk ozanı Goethe (Johann Wolfgang Von Goethe 1749-1832) *Botanik Öğreniminin Hikâyesi* başlıklı yazısında “Yazık ki ben az çok bir ozan olarak tanınıyorum ama benim tabiat bilimleri öğrenim ve incelemeleri için ne kadar çabaladığımı bilen pek az.” derken bu denli bir ilginin ve de açığa çıkan eser ve fikirlerin diploma ile ilgili olmadığını anlatmakta bizlere (Alıç Ağacı ile Sohbetler, Hikmet Birand). Kardeşi Halil Edhem Bey ile karıştırılrsa da, Sorbonne’de hukuk ve resim eğitimi ile fizikte lisans eğitimi almış olma ihtimâli Osman Hamdi Bey’in (1842-1910) kültür ve sanat tarihimize katkısı, çabaları ve eserleri en derin takdirlerimizi hak etmektedir. (Bilimin Öncü Kadını, Remziye Hisar) İyi ki bu ve buna benzer kişiler bu dünyaya gelmişler ve yaşamışlar. İnsanlık tarihinin kültürel gelişimine tarifsiz katkıları yanında birçok keşif ve icatlarda da karşımıza yine bu insanlar çıkmaktalar. Birçoğunun kendi zamanlarına yetişemesek de yaklaşık 4,5 milyarlık dünya tarihinde kıymetini yaşarken bil-

şahinlerin biçim değiştirmesinden meydana geldiklerini anlayan ve açıklayan bilim insanı olan Alman halk ozanı Goethe (Johann Wolfgang Von Goethe 1749-1832) *Botanik Öğreniminin Hikâyesi* başlıklı yazısında “Yazık ki ben az çok bir ozan olarak tanınıyorum ama benim tabiat bilimleri öğrenim ve incelemeleri için ne kadar çabaladığımı bilen pek az.” derken bu denli bir ilginin ve de açığa çıkan eser ve fikirlerin diploma ile ilgili olmadığını anlatmakta bizlere (Alıç Ağacı ile Sohbetler, Hikmet Birand). Kardeşi Halil Edhem Bey ile karıştırılrsa da, Sorbonne’de hukuk ve resim eğitimi ile fizikte lisans eğitimi almış olma ihtimâli Osman Hamdi Bey’in (1842-1910) kültür ve sanat tarihimize katkısı, çabaları ve eserleri en derin takdirlerimizi hak etmektedir. (Bilimin Öncü Kadını, Remziye Hisar) İyi ki bu ve buna benzer kişiler bu dünyaya gelmişler ve yaşamışlar. İnsanlık tarihinin kültürel gelişimine tarifsiz katkıları yanında birçok keşif ve icatlarda da karşımıza yine bu insanlar çıkmaktalar. Birçoğunun kendi zamanlarına yetişemesek de yaklaşık 4,5 milyarlık dünya tarihinde kıymetini yaşarken bil-

diğimiz ve takdir ettiğimiz bu değerli insanlar ile aynı zaman diliminde bulunmamız bizler için tarifsiz bir onur ve övünç kaynağı olsa gerek.

Bir noktadan sonra hayatı kendi akışına bırakmak ve kenara çekilmek mi yoksa heyecanla sonsuza kadar yaşayacakmış gibi çalışmak ve üretmek mi? Bazı başlıklar var ki hem çok emek istemekte hem de cesaret. Yazma isteği, uluslararası literatüre nitelikli katkı sağlama eğilimi bazen bir tutku boyutuna ulaşabiliyor. Tam olarak anlaşılması için kendi dilinde alıntılarsak, States of Matter kitabında yazar David L. Goodstein “Ludwig Boltzmann, who spent much of his life studying statistical mechanics, died in 1906, by his own hand. Paul Ehrenfest, carrying on the work, died similarly in 1933. Now it is our turn to study statistical mechanics.” cümleleriyle bilime olan tutkularını ölümüne gözler önüne serer.

Her kitap gibi çok değerli zaman ve emek isteyen bazı kitaplarına başlama arifesinde Halit Bey’in paylaştığı düşüncelerin çevresindeki herkese örnek olması gerektiğini düşünüyorum. Erkiletlioğlu’nun her yeni başlıkta amansız bir tutkuyla ve heyecanla çalıştığını ziyadesiyle görüyoruz. Bu disiplin ve nitelikteki araştırmacı kişilere çalışma imkânı sağlamak ve yardımcı olmak akademiler için kaçırılmaz fırsatlar barındırmaktadır. Kendi kabiliyetleri yanında kurumsal altyapı ve güncel araştırma teknikleriyle yerel, ulusal ve evrensel bilime katkı sağlaması keşke bir hayal olmaktan öteye ulaşsaydı ve bu meraklı, üretken insanlar kürsü ve enstitülerde boy gösterebilselerdi.

Kayseri’nin tarihî kaleleri, Anadolu’nun önemli kaleleri arasında yer almaktadır ve bu kalelerin tarihî ve mimari özellikleri oldukça zengindir.

Geçmişte yapılan çalışmaların, ölçümlerin, çizimlerin ne kadar değerli olduğunu ifade etsek azdır. Günümüzde kalelerin ve surlarının hâlen bir ilgi merkezi olması, yeni yorum ve bilgilerle tekrar değerlendirilmeleri yerel ve ulusal literatürde yer almaktadır.

Şehir içinde ve düz bir zeminde inşa edilmiş ender iç kalelerden ve surlardan birine sahiptir Kayseri. Tüm bilgi ve kaynakları bir tarafa bırakarak salt kale ve sur tanımı ve amacı üzerinden bir düşünceyle, Kayseri gibi düz bir yerleşim yerinin tam ortasına neden kale ve onu çevreleyen surlar inşa edilmiştir? Kent tarihinin daha eskiye dayandığı bilindiğine göre, akla gelen en mantıklı görüş yerleşimin ve onu koruyan yapıların savunulması en kolay fakat ulaşılması ve ele geçirilmesi oldukça zor olan daha yüksek bir tepede ve konumda konuşlandırılmasının gerekliliği değil midir? Böyle bir ovaya yerleşmekte kentin

zaman içinde oldukça nazlı davranmasının kendine göre son derece mantıklı gerekçeleri sıralandığında; zeminin sulak, bataklık, sivrisinek kaynağı olduğu neredeyse milattan itibaren bilgi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu eserin belki de çıkış noktası diyebileceğimiz Kayseri Kalesi ve Surları tarihi hakkında literatürde birçok çalışma karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın bazı aşamalarında alanda ve yerinde inceleme, ölçme, fotoğraf-lama, güncel referansları inceleme, karşılaştırma, modern bilgilerle konumlandırma gibi nitelikli işler yapılmıştır. Hatta zemine yakın kalenin blok sur taşlarının ölçümleri, taşın cinsi, yönü gibi uzmanlık gerektiren başlıklar için uzmanına danışılmıştır. Bu taşlarda ya da taşlar arasında bir işaret aramak, bulunan simge veya damgadan tarih çıkarmak ve dönemine gitmek gibi dikkat ve yorum gerektiren gayretler gösterilmiştir. Kitabe ve kitabe parçalarının yeniden fotoğraflanması, devşirme taşların tespiti, restorasyon uygulanan bölge ve hatların belirlenmesi gibi çalışmalar bazen yeni yorumlarla verilmiştir. Daha duru bir tarih bilgilendirmesi adına kitabın tam orta yerinden konuşmak gerekirse Halit Bey’in çıkış noktası da tam burası aşılmış. Sur kalıntılarının ve yerleşim yerlerinin okumasını iyi yaparak sikkeler üzerinden bir tarihlendirme çabasına girmiş, durup dururken sikkeler üzerinde karşımıza çıkan sur/surlar kelimesinin derinlemesine yorumunu yapmıştır. Bu yorum, bilinenlerin aksine surlar hakkındaki tarihlemeyi kaydırmıştır. Elbette ilk kaynaklar çok önemli. Diğer taraftan, sosyal bilimlerde bilgilerin mutlak doğruluğundan bahsetmek ve yazılarda kullanmak çok cüretkâr bir adım olarak düşünülebilir. Yazar bu noktada, rutinin dışına çıkarak geçmiş bilgilerin doğruluğunu sorgulamış ve kırılma noktası olarak tabir edeceğimiz bilginin kimden itibaren bu şekilde aktarıldığına değinmiştir. Bu savını perçinleştirmek adına en önemli adımı, tarihlendirme olayının bütün bu parametrelerden bağımsız olarak yapılabilmesinin mümkün olup olmadığı yaklaşımı olsa gerek. “Keşke salt bir blok taş üzerinden laboratuvar deneyleriyle tarihlendirme yapılabilse.” isteği Erkiletlioğlu’nu heyecanlandırmıştır. Fakat mevcut teknoloji ile şimdilik sadece taşların oluşum yaşının belirlenebilmesi ve surların gerçek yapım tarihi hakkında bilgi verilemeyeşi de bir sürpriz değil. Yazar, buradan yola çıkarak çevre taş ocaklarının izini sürmeye ve blok sur taşlarının hangi ocaktan temin edilmiş olabileceğine somut verilerle ışık tutmaya çalışmıştır. Bu eserle arkadan gelenlere ve heveslilere sağlam, derin ve geniş bir yol açtığı şüphesizdir.■

Gül Şerbeti

MALZEMELER

60 adet pembe gül
4 su bardağı toz şeker
2 bardak su
1 çorba kaşığı limon suyu

HAZIRLANIŞI

Gül yapraklarının beyaz kısımlarını kopartın.
Yaprakların üzerine bir bardak şeker serpin ve elinizle yaprakları iyice ovalayın. Şekerle ovaladığınız gül yapraklarını bir gece bekletin.
Derin bir tencerede 3 bardak şeker ve 2 bardak su ilave edip 20 dakika kaynatın.
İnce bir tülbent yardımıyla kaynamış şerbeti süzün.
Buzdolabında iyice soğuduktan sonra sulandırıp servis edin.

Sağlıklı bir vücut için

ÇAVDAR ekmeği

ÇAVDAR
ekmeği

450g e

www.kaytur.com.tr

Instagram Facebook Twitter kayturkayseri

kültürden...

BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ: “YÜZ BİNLERCE İNSANIN KAYSERİ’DEN HAYKIRDIĞI SES, HAINLERE GEREKEN DERSİ VERMENİN SESİDİR.”

Demokrasi ve Millî Birlik Günü Anma Etkinlikleri’nde Cumhuriyet Meydanı’nı dolduran Kayserililere seslenen Başkan Büyükkılıç, “8 yıldır bu meydanları doldurarak yüz binlerce insanın Kayseri’den haykırdığı ses, bu milletin sesi, Hakk’ın sesi, doğrunun sesi, hainlere gereken dersi vermenin sesidir. İyi ki varsınız Kayseri.” dedi.

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, Kayseri protokolü ile birlikte Valilik ve Büyükşehir Belediyesi iş birliğinde düzenlenen “15 Temmuz Milletın Zaferi Yürüyüşü” ile “Demokrasi ve Millî Birlik Günü Anma Etkinlikleri”ne katıldı.

15 Temmuz 2016’da Fetullahçı Terör Örgütü’nün (FETÖ) kalkıştığı hain darbe girişimi karşısında bir milletin bayrağına ve vatanına sahip çıkarak destan yazdığı 15 Temmuz’un 8’inci yıl dönümünde, tüm yurttaki olduğu gibi Kayseri’de de çeşitli programlar ve etkinlikler gerçekleştirildi.

Bu kapsamda, Kayseri Valiliği ve Büyükşehir Belediyesi iş birliğinde “15 Temmuz Milletın Zaferi Yürüyüşü” ve

15 Temmuz 2016 gecesi yüz binlerin doldurduğu, Türkiye’nin en büyük meydanlarından Cumhuriyet Meydanı’nda Demokrasi ve Millî Birlik Günü Anma Etkinlikleri düzenlendi.

Başkan Büyükkılıç ilk olarak, il protokolü ve vatandaşlarla birlikte, Kartal Şehitliği’nde başlayıp Cumhuriyet Meydanı’nda sonra eren yürüyüşe katıldı.

Yürüyüşün ardından Cumhuriyet Meydanı’nda Demokrasi ve Millî Birlik Günü Anma Etkinlikleri kapsamında saygı duruşu ve İstiklal Marşı’nın ardından

Kur’an-ı Kerim tilaveti gerçekleştirildi. Ardından şehitler için İl Müftüsü Yusuf Akkuş tarafından dua edilen ve Kayserililerin yoğun ilgi gösterdiği etkinliğe Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç’ın yanı sıra TBMM Millî Savunma Komisyonu Başkanı, Kayseri Milletvekili Hulusi Akar, milletvekilleri, Kayseri Valisi Gökmen Çiçek, Garnizon Komutanı Hava Tuğgeneral Haldun Taşan, AK Parti Kayseri İl Başkanı Fatih Üzümler, askerî erkân, emniyet mensupları, yargı mensupları, rektörler, ilçe belediye başkanları, müdürler, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve oda başkanları ile çok sayıda vatandaş katıldı.

Programda Kayserililere hitap eden Başkan Büyükkılıç, “Her birinizi sevgi-

le, saygıyla, muhabbetle selamlıyor, bağrıma basıyor, alnınızdan öpüyorum.” dedi.

8 yıl önce bu meydanlardan tüm dünyaya bu vatanın bölünmeyeceğini haykırdıklarını vurgulayan Başkan Büyükkılıç, “Bundan tam 8 yıl önce, bu meydanları, ay yıldızlı Türk Bayrağı’na, vatanına, milletine, devletine ve dinine bağlı yüz binlerce insanımız doldurmuş, adeta Hakk’ın sesini haykırarak, bu vatanın bölünmeyeceğini, bu bayrağın inmeyeceğini, bu ezanın dinmeyeceğini, bu selaların susmayacağını hep beraber haykırmıştık.” diye konuştu.

Büyükkılıç, Kayseri’nin zalimlere o gece “dur” dediğini anımsatarak, “Allah sizlerden razı olsun, sizler iyi ki varsınız. Siz sağduyunun sesisiniz, siz yerli ve millî anlayışın sesisiniz. Sizler olmazsanız Türkiye olmaz. El ele, gönül gönüle vermek suretiyle hep beraber Kayseri’mizin vatan hainlerine karşı gür sesini haykırdınız, o karanlık geceyi aydınlatmak suretiyle zalimlere dur dediniz.” ifadelerini kullandı.

“KAYSERİ HER ZAMAN OLDUĞU GİBİ TEK YUMRUK, TEK BİLEK”

TBMM Millî Savunma Komisyonu Başkanı, Kayseri Milletvekili Hulusi Akar ise Kayserili olmakla iftihar ettiğini, Kayserililerle birlikte olmanın mutluluğunu ve heyecanını yaşadığını kaydetti. Akar, “Kayseri her zaman olduğu gibi tek yumruk, tek bilek, Kayseri bizim. Tarihimize altın harflerle yazılan bir direnişi, özel, anlamlı ve önemli günü anmak için toplandık.” dedi. Kayseri Valisi Gökmen Çiçek de bundan tam 8 yıl önce hainlerin, memleketin istikbalini, geleceğini karartmak istediklerini, bu milletin yaşlısı, genci, çocuğu ile bir olduğunu, sokakları doldurduğunu, hainlere izin vermediğini anlattı.

Başkan Büyükkılıç ve protokol, Emirgan Parkı’ndan başlayıp Cumhuriyet Meydanı’nda tamamlanan 15 Temmuz Milletın Zaferi Sancak Koşusu’nu tamamlayan sporcuların teslim ettiği ay yıldızlı sancağı sallayarak Kayserililere selamladı.

BÜYÜKŞEHİR’İN 15 TEMMUZ’U UNUTTURMAYAN “MİLETTİN ZAFERİ KAYMEK GURUR SANAT SERGİSİ” AÇILDI

Kent merkezi ve ilçelerde hizmet veren tesislerinde düzenlediği mesleki eğitim ve kurslarla on binlerce vatan- daşa dokunan, Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A.Ş. (KAYMEK) tarafından “Milletın Zaferi” temasıyla sanat sergisi açıldı.

Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi’nde faaliyet gösteren Büyükşehir Sanat Galerisi’ndeki serginin açılış törenine, Başkan Büyükkılıç ve TBMM Millî Savunma Komisyonu Başkanı, Kayseri Milletvekili Hulusi Akar’ın yanı sıra, Kayseri Valisi Gökmen Çiçek, Kayseri Milletvekilleri Ayşe Böhürler, Sayın Bayar Özsoy, AK Parti Kayseri İl Başkanı Fatih Üzümler, Garnizon Komutanı Hv. Tuğgeneral Haldun Taşan, rektörler, ilçe belediye başkanları, İl Emniyet Müdürü Atanur Aydın, İl Kültür Turizm Müdürü Şükrü Dursun, Gençlik ve Spor İl Müdürü Ali İhsan Kabakcı, Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı ve KAYMEK A.Ş. Yönetimi Kurulu Başkanı Serdar Öztürk, daire başkan-

ları, müdürler, KAYMEK eğitmen ve kursiyerleri ile vatandaşlar katıldı.

60 EL EMEĞİ GÖZ NURU ESERLE MİLETTİN ZAFERİ KAYMEK GURUR SANAT SERGİSİ

Başkan Büyükkılıç, Milletın Zaferi KAYMEK Gurur Sanat Sergisi’nde 15 Temmuz ruhunu yansıtan 24 tablo yer aldığını ifade ederek sergide 27’si hazır giyim tekniği ile, 9’u üç boyutlu modelleme çalışmasıyla hazırlanan toplam 60 eserin sergilendiğini söyledi. Büyükkılıç, sergi hakkında verdiği bilgilerin ardından emeği geçenlere teşekkür ederek serginin hayırlı uğurlu olmasını temenni etti ve Büyükşehir Sanat Galerisi’nin de Millet Bahçesine yakıştığını, Kayseri’de bir açığı giderdiğini kaydetti.

TBMM Millî Savunma Komisyonu Başkanı, Kayseri Milletvekili Hulusi Akar da 15 Temmuz darbe girişimi ile ilgili hatırlatmalarda bulunarak, “Bundan 8 sene önce 15 Temmuz’da hainler ve onların maşaları, emperyalist güçlerin maşaları ülkemize, milletimize karşı bir girişimde bulundular. Fakat çok şükür Sayın Cumhurbaşkanımız’ın liderliğinde vatanına, milletine, bayrağına, sancağına, Cumhuriyet’ine bağlı asker, sivil, polis, jandarma, basın kim varsa bütün milletimiz ayağa kalkmak suretiyle bu girişimi akamete uğrattı. Bu millet, gerçekten asker doğduğunu, gerçekten asker-millet birliğimizin, beraberliğimizin daimi olduğunu bir kez daha bütün dünyaya gösterme fırsatı buldu. Bu konuda Kayseri’miz de gerçekten istikrarlı tutumuyla buradaki bütün çalışmalara destek olmuştur” şeklinde konuştu.

AKAR’DAN BÜYÜKKILIÇ’A SERGİ TEŞEKKÜRÜ

Düzenlenen anlamlı sergiden dolayı Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Mem-

duh Büyükkılıç'a teşekkür eden TBMM Millî Savunma Komisyonu Başkanı, Kayseri Milletvekili Akar, "Bu sergi önemli bir sergi. Sadece konuşmalarla değil, bizzat bu tür sergilerle de geçmişin yaşatılması lazım. Bu konuda Sayın Belediye Başkanımız son derece duyarlı, son derece başarılı faaliyetler sergiliyor. Kendilerini huzurlarınızda şahsım ve sizler adına tebrik ediyorum. "Sağ olsunlar, var olsunlar" dedi. Konuşmaların ardından Milletin Zafarı KAYMEK Gurur Sanat Sergisi, alkışlar eşliğinde kurdele kesimi ile açıldı. Daha sonra, Başkan Büyükkılıç, protokol üyeleri ile birlikte sergiyi gezdi. Büyükşehir Sanat Galerisi önünde, 15 Temmuz darbe girişimi gecesini yaşanan olaylarda darbeye hainlerin zarar verdiği emniyet araçları da İl Emniyet Müdürlüğü tarafından sergilendi.

BÜYÜKKILIÇ'IN ÇOCUKLARA ARMAĞANI KİTAP FUARI VE ŞENLİĞİ, 10 GÜN BOYUNCA ZİYARETÇİ AKININA UĞRADI

Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen, 142 yayınevi, 72 yazarın yer aldığı Kayseri Çocuk Kitap Fuarı ve Şenliği, 10 gün boyunca ziyaretçi akınına uğradı.

Kütüphaneler Şehri Kayseri hedefiyle kente yeni kütüphaneler kazandıran ve öğrenci dostu şehir ödülüyle eğitimin ve öğrencinin kentteki en güçlü destekçisi olmayı sürdüren Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç yönetimindeki Büyükşehir Belediyesi yoğun ilgi gören

ve büyük beğeni toplayan bir hizmete daha imza attı. Büyükşehir Belediyesi, Türkiye'nin en büyük millet bahçelerinden biri ve Kayserililerin gözdesi olan Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi'nde, 19-28 Nisan tarihleri arasında Çocuk Kitap Fuarı ve Şenliği düzenledi.

Başkan Büyükkılıç'ın yarının büyükleri olacak bugünün çocuklarının geleceğe daha donanımlı, daha eğitilmiş ve daha nitelikli hazırlanması için "Okuyan ve Okutan Şehir" misyonu doğrultusunda, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı armağanı olarak gerçekleştirilen çocuklara özel Kayseri Çocuk Kitap Fuarı ve Şenliği son günlerinde de adeta ziyaretçi akınına uğradı. Açılışının yapıldığı 19 Nisan'dan bu yana, çocuklar ve aileleri tarafından yoğun ilgi gören etkinlikte minikler Çocuk Kitap Fuarı kapsamında 142 yayınevi ve 72 yazarla buluşurken sahne gösterileri, spor etkinlikleri, bilimsel deney ve gösterilerle de unutulmaz bir şenlik yaşadı. Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ın, çocuklara 23 Nisan armağanı olan Kayseri Çocuk Kitap Fuarı ve Şenliği, hem eğlenen hem öğrenen hem de deneyimlemenin tadını çıkaran çocuklar ve onların kaliteli ve verimli bir etkinlikle buluşmasından keyif alan ailelerden büyük beğeni topladı.

RECEP TAYYİP ERDOĞAN MİLLET BAHÇESİ ZİYARETÇİ AKININA UĞRADI

Çocuklara kitabı ve yazarları sevdiren etkinlik, 28 Nisan Pazar günü sona ererken, hem çocuk kitap fuarı hem de şenlik için Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi ziyaretçi akınına uğradı. Çocuklar ve özellikle ebeveynleri Kayseri Çocuk Kitap Fuarı ve Şenliği için Başkan Büyükkılıç'a teşekkür ettiler.

KAYSERİ'NİN 6'NCI ÜNİVERSİTESİ KAYMEK'TEN COŞKULU YIL SONU PROGRAMI

Büyükşehir Belediyesinin mesleki eğitim kursları ile marka hâline gelen ve kentin 6'ncı üniversitesi olarak nitelenen Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A.Ş. (KAYMEK) etkin ve verimli bir eğitim-öğretim yılını daha başarıyla tamamladı. Öğrencilere yönelik akademik ders takvileri, sınavlara hazırlık kursları, etüt ve soru çözümleri, deneme sınavları, akıl oyunları, kulüp faaliyetleri, öğrenci koçluğu, yarışmalar, seminerler, sosyal, sanatsal ve kültürel faaliyetlerle dopdolu; 5 bin 82 öğrenciye hizmet verilen bir eğitim öğretim dönemini geride bırakan KAYMEK, Gençlik Merkezleri Yıl Sonu Programı düzenledi.

Kadir Has Kültür ve Sanat Merkezi'nde gerçekleşen KAYMEK Gençlik Merkezleri Yıl Sonu Programı'na Başkan Büyükkılıç'ın yanı sıra Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Serdar Öztürk, İşletmeler ve İştirakler Daire Başkanı Cenani Ayaydın, KAYMEK A.Ş. Müdürü Denizhan Burhan Çanakpınar ile öğrenciler ve aileleri katıldı.

Kadir Has Kültür ve Sanat Merkezi girişinde gençlerin alkışları eşliğinde coşkuyla karşılanan Başkan Büyükkılıç, alanda kurulan KAYMEK stantlarını inceleyerek Teknofest'e katılacak projeler hakkında bilgi aldı. Burada açıklamalarda bulunan ve KAYMEK'in binlerce öğrenciye 141 alanda kurs veren bir kuruluş olduğunu vurgulayan

Büyükkılıç, "Sayın Valimizin deyimiyle 6'ncı üniversite. Hem kalitesiyle hem ufuk açıcı yaklaşımıyla KAYMEK olarak Kayseri Büyükşehir Belediyemizin birimi" dedi.

"KAYMEK, KAYSERİ'MİZİN BİR GERÇEĞİ"

Geri dönüşüm yöntemi ile üretilen ürünlerin bulunduğu stand dikkat çeken Büyükkılıç, "Burada sıfır atık projesiyle destan yazmışlar. Değişik ürünlerle geri dönüşümü değerlendiren bir anlayış sergiliyorlar. Ayrıca 4 projemiz Adana'daki Teknofest yarışmalarına katılacak, kabul görmüş. Bunların hepsi bizi keyiflendiriyor, sevindiriyor. KAYMEK'imizin değerli yöneticilerine teşekkür ediyorum, öğrencilerini tebrik ediyorum. Bizleri seven, güvenen ailelere de ayrıca teşekkür ediyorum. Hakikaten KAYMEK, Kayseri'mizin bir gerçeği, sağ olsunlar, var olsunlar" ifadelerini kullandı.

"16 İLÇEMİZDE KAYMEK VASİTASIYLA İNSANLARIN BU FIRSATLARDAN YARARLANMASI İÇİN KOŞTURUYORUZ"

Başkan Büyükkılıç, gençlerin değerlerine bağlı ve daha donanımlı bir şekilde yetişmesi için koşturduklarını kaydederek "Değerlerine sahip çıkan, ay yıldızlı Türk bayrağına, vatanına, milletine, devletine ve inancına sahip çıkan siz sevgili gençlerimizin daha donanımlı, daha eğitilmiş, özgüven içerisinde yetişmesi için ekibimiz gece demeden gündüz demeden koşturmakta. Kendilerine teşekkür ediyorum. Sizler de bundan memnuniyet duyuyor, yararlanıyorsunuz. Çok şükür binlerce yavrumuz gerek kurslarla, gerek eğitim amaçlı çalışmalarla, gerek sosyal içerikli çalışmalarla, gerekse sportif, kültürel amaçlı çalışmalarla belediyemizin imkânlarından faydalanırken şehrimizin huzurunu, güzelliğini, şeh-

rimizin hayırseverliğini, konukseverliğini de her yere taşımaya çalışıyor. Bizler de kütüphanelerimizle, müzelerimizle, spor ve sosyal tesislerimizle hem merkezde hem taşrada, 16 ilçemizde KAYMEK vasıtasıyla oradaki insanların bu fırsatlardan yararlanması için koşturuyoruz" şeklinde konuştu.

BÜYÜKŞEHİR İLE İLÇELERDE DE ÇOCUKLAR YAZ TATİLİNİ DOLU DOLU GEÇİRİYOR

Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A.Ş.'nin İlçe Sosyal Yaşam Merkezlerinde yaz bir başka güzel geçerken, çocukların yaz tatilini daha keyifli hâle getiren çalışmalar yapıyor.

Kayseri'nin mesleki eğitim ve kültür konularında adeta lokomotif olan, Büyükşehir Belediyesinin kuruluşu KAYMEK A.Ş., Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç yönetiminde "insan odaklı" yerel yönetim hizmetini yürütmeye devam ediyor. Eğitim ve kursları ile on binlerce insana dokunan KAYMEK; sadece merkezde değil, ilçelerde de verdiği hizmetlerle gönüllerde yer ediniyor. Günden güne hizmet ağını genişleterek vatandaşın teveccühünü kazanmaya devam eden KAYMEK, şehrin tüm ilçelerinde hizmet yelpazesini zenginleştiriyor.

KAYMEK'in ilçe sosyal yaşam merkezlerinde mesleki beceri ve kişisel eğitim kursları, sosyal ve kültürel programlar düzenlenirken, gençlerin ve çocukların eğitim ve spor hayatlarında daha

başarılı olmaları için destekleyici kurslar veriliyor. Gençlere eğitim, kültür ve sanat hizmetinin yanında destekleyici kurslar verilerek onların başarılı ve donanımlı bireyler olmaları amaçlanan merkezlerde, farkındalık seminerleri ve sosyal ve sportif faaliyetlerle de gelişimleri destekleniyor. Yaz okulu döneminde gençlerin kendilerini geliştirmeleri için akademik derslerin yanı sıra akıl oyunları, el sanatları eğitimleri, sportif ve kültürel faaliyetler gibi eğitim öğretim faaliyetleri düzenleniyor. İlçe sosyal yaşam merkezlerinde eğitim öğretim döneminde ve yaz okulunda binlerce öğrenciye eğitim verilirken, çocuklar ve aileleri, böylesi özel hizmetten dolayı başta Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç olmak üzere tüm ekibe teşekkürlerini ilettiler.

KÜTÜPHANELER ŞEHİRİ KAYSERİ'NİN MİMARİ BÜYÜKŞEHİR'İN 13 KÜTÜPHANESİ, 6 AYDA 819 BİN ZİYARETÇİ AĞIRLADI

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ın göreve geldiği günden bu yana "okuyan ve okutan şehir Kayseri" vizyonu doğrultusunda kente yeni kütüphaneler

kazandıran Büyükşehir Belediyesi, sayısını sürekli artırdığı tam donanımlı kütüphaneleri ile geleceğe önemli bir kültür hazinesi hazırladı.

Bu kapsamda Büyükşehir Belediyesi, Kayseri’de geleceğin ilim, bilim, kültür ve irfan temelleri üzerine sağlam bir şekilde inşa edilmesi amacıyla çalışmalarını büyük bir gayretle sürdürürken Büyükşehir’in 13 kütüphanesini 2024 yılının ilk 6 ayında 819 bin 776 kitapsever ziyaret etti.

Kayseri Büyükşehir Belediyesinin kent genelindeki 13 kütüphanesi gerek sınavlara hazırlanan öğrenciler tarafından gerekse kitapsever vatandaşlar tarafından yılın her döneminde dolup taşıyor.

Büyükşehir Belediyesi; kent genelinde Merkez Halk Kütüphanesi başta olmak üzere Gevher Nesibe Halk Kütüphanesi, Sezai Karakoç Kütüphanesi, Şehir Kütüphanesi, Beyazşehir Halk Kütüphanesi, Ziya Gökalp Semt Kütüphanesi, Argıncık Semt Kütüphanesi, Mevlana Kütüphanesi, Erkilet Kütüphanesi, Halit Özkaya Kütüphanesi, Fuat Attaroğlu Çocuk Kütüphanesi ve Müzik Okulu, Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi Millet Kiraathanesi Kütüphanesi ve Yakut Semt Kütüphanesi olmak üzere 13 kütüphanesi ile hizmet veriyor.

2024 yılının geride kalan ilk 6 ayında Büyükşehir’in toplamda 193 bin 947 basılı eserle hizmet veren 13 kütüphanesinden 819 bin 776 kitapsever faydalandı. 2024’ün ilk 6 ayında 15 bin 317 yeni üye kaydı alan kütüphanelerin üye sayısı toplam 300 bini aşarken 13 kütüphaneden 6 ayda 162 bin 615 kitap ödünç alındı. Kütüphanelerde ücretsiz internet ve bilgisayar hizmeti veren bilgisayar odaları bulunurken, üye olan herkes ücretsiz fotokopi ve diğer imkânlardan yararlanabiliyor.

6 BİN 100 METREKARELİK DEV KÜTÜPHANE 24 SAAT HİZMET VERECEK

Kayseri’yi kütüphaneler şehri yapma yönünde çalışmalarını hız kesmeden sürdüren Büyükşehir Belediyesi, şehre kazandırdığı kütüphanelere yenilerini de ekleyecek. Kayseri Büyükşehir Belediyesi ile Kültür ve Turizm Bakanlığı iş birliğinde Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisinde yapımı süren 6 bin 100 metrekare kapalı alana sahip İl Halk Kütüphanesinde sona yaklaşıldı. 1 milyon 260 bin metrekarelik Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisinde 6 bin 100 metrekarelik alanda, klasik kütüphane anlayışının dışında özel olarak tasarlanmış ortak buluşma alanlarını da içeren devasa boyuttaki İl Halk Kütüphanesinin yakın zamanda hizmete girmesi planlanıyor. 250 kişilik bir konferans salonu, 120 bin kitap, 100 kişilik grup çalışma salonu, mini sergi salonu, Mimar Sinan köşesi ve kitaplığı, özel koleksiyonlar sergisi, çocuk kütüphanesi, bebek kütüphanesi ile her yaş grubuna hitap edecek olan İl Halk Kütüphanesi, 24 saat kitapseverlere hizmet verecek.

BÜYÜKŞEHİR’İN 7/24 KÜTÜPHANE UYGULAMASI GENÇLERDEN TAM NOT ALDI

13 kütüphanesi ile kitap kurtları ve öğrenciler başta olmak üzere tüm vatandaşlara hizmet veren Kayseri Büyükşehir Belediyesi’nin, Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç’ın talimatları ile 7 gün 24

saat açık olacak şekilde çalışma saatlerinde düzenlemeye gittiği Merkez Halk Kütüphanesi yoğun ilgi görürken yeni uygulama kitap kurtlarından beğeni topladı.

Kütüphanelerinde, tüm ziyaretçilere ücretsiz sıcak çorba, çay ve internet hizmeti ile ev sıcaklığında nezih bir ortam sunan Büyükşehir Belediyesi; kapasitesi ve ulaşım kolaylığı açısından Merkez Halk Kütüphanesinin çalışma saatini 7/24 çalışma esasına göre güncelledi.

7/24 KÜTÜPHANE HİZMETİ

Öğrenciler ve gençler başta olmak üzere vatandaşların uğrak noktası olan Büyükşehir Kütüphanelerinden Merkez Halk Kütüphanesi, yapılan düzenleme ile 15 Nisan itibarıyla 7 gün 24 saat kesintisiz hizmet vermeye başladı.

Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç’ın özel talimatı ile hayata geçen yeni uygulama kütüphane müdavimlerinden tam not aldı.

BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ: “13 MİLYON TL’LİK KAYADAN OYMA KÜLTEPE MÜZESİ’NDE SONA GELİNDİ”

Kayseri’de tarihî ve kültürel mirasa sahip çıkan Büyükşehir Belediyesinin, 6 bin yıllık köklü geçmişi olan Kültepe Kaniş-Karum’dan çıkan eserlerin sergileneceği Kültepe Müzesi çalışmalarında sona yaklaşıldı.

Bağpınar Mahallesi Ormanözü Sokak’ta yer alan toplamda 3 bin 840 metrekarelik inşaat alanında çalışmaların tamamlanma aşamasında olduğunu dile getiren Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, konu ile ilgili yaptığı açıklamada, “13 milyon TL’lik kadim Kültepe’nin kayadan oyma müzesinde sona gelindi. Heyecan verici ve büyüleyici Kültepe Mü-

zeminin çalışmaları tamamlanma aşamasına geldi, artık gün sayıyor” dedi. Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç açıklamasında şunlara yer verdi:

“Kültepe’de 1948 yılından itibaren yürütülen kazılarda büyük çoğunluğu Asurlu tüccarlara ait çivi yazılı tablet arşivleri ortaya çıkarıldı. Bu belgeler Anadolu’nun eski çağ tarihi hakkında bilgi veren en eski yazılı kaynaklardır. Bu boyutta ve nitelikte olup tek bir kazıya ait buluntuların sergilendiği tek müze olma özelliği taşıyan bu proje, kayadan oyma yapısıyla şehre değer katacaktır.”

“YAKLAŞIK 13 MİLYON TL’LİK MÜZE 2 BİN 595 METREKARE SERGİ ALANINA SAHİP”

Büyükkılıç, “Tarihi 6 bin yılı aşkın olan Kültepe Kaniş-Karum Örenyeri için yapımı planlanan Kültepe Tablet Müzesi 13 milyon TL’yi aşkın bir maliyetle hayat buldu. İçerisinde 2 bin 595 metrekare sergi alanı, 235 metrekare idari ofisler-satış mağazası ve 200 metrekare kafeterya ile destek hacimlerine sahiptir” ifadelerinde bulundu.

BÜYÜKŞEHİR’DEN TARİHİ YENİDEN CANLANDIRACAK “ASURLU TÜCCARLAR MAHALLESİ” PROJESİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kültepe Kaniş-Karum kazı bölgesi içerisinde 3 bin 450 metrekarelik bir alan üzerinde canlandırılan “14 Ev ve Asurlu Tüccarlar Mahallesi Projesi” kapsamında devam eden çalışmalarda sona yaklaştı.

Tarih boyunca ev sahipliği yaptığı çeşitli medeniyetlerle zengin bir kültür hazinesine sahip olan Kayseri’nin bu zenginliğini en güçlü şekilde yarınlara taşımayı hedefleyen Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç yönetimindeki Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kültepe Ka-

niş-Karum kazı bölgesinde tarihi canlandıracak bir projeyi hayata geçiriyor. Bu kapsamda “14 Ev ve Asurlu Tüccarlar Mahallesi Projesi”; Anadolu’daki en eski yazılı belgelerin gün yüzüne çıkarıldığı, ticaretin ilk adımlarının atıldığı Kültepe Kaniş-Karum kazı bölgesinde turizme kazandırılacak.

Kültepe Kaniş-Karum bölgesinde Asurlu tüccarların yaşam alanlarının canlandırılacağı ve gündelik yaşamlarının sahneleneceği proje tamamlanırken ziyaretçilere Asurlu tüccarların evleri ve sokakları mahalle bütünlüğü içerisinde sunulacak.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, tarihî ve kültürel mirası korumak, yaşatmak ve bu çalışmaları turizme entegre etmek için çalışmalarına hız kesmeden devam ediyor. Tarihin ön sözü olarak nitelendirilen ve Anadolu’da yazının kullanılmaya başlandığı yer olan Kültepe’de dönemin günlük ve ticari hayatının yeniden canlandığı “Kültepe Asurlu Tüccarlar Mahallesi” çalışması tüm hızıyla sürüyor.

3 bin 450 metrekarelik alanda tarihî mekânları andıran, Asurlu tüccarların ve yerel halkın kullandığı 14 ev, aynı teknik ve aynı malzemelerle yeniden inşa ediliyor.

Büyükşehir Belediyesince hazırlanan, şehrin iki turizm rotasına da hizmet edecek bu çalışma, hem arkeolojik olarak dönemin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacak hem de ülkede konsept olarak türünün ilk örneği olacak. “14 Ev ve Asurlu Tüccarlar Mahallesi” bunun yanında şehir ve bölge turizminin de önemli duraklarından biri olacak.

Kültepe Ören Yeri, yapılan Kültepe Ziyaretçi Merkezi, Kültepe Müzesi çalışmaları, hem kazı alanıyla hem de Tüccarlar Mahallesi ile turizm açısından daha zengin ve benzersiz bir niteliğe bürünecek.

BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ’TAN GASTRONOMİ TURİZMİNE ÖZEL PROJE: “MUTFAK SANATLARI MERKEZİ”

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Kreatif Şehirler Ağı Ulusal Listesi’nde yer alan Kayseri’de gastronomi turizminin yanı sıra Kayseri Mutfağı’nı tanıta-
cak olan “Mutfak Sanatları Merkezi” çalışmalarının hızlı bir şekilde devam ettiğini kaydetti.

Kayseri’yi, 1 milyon 260 bin metrekare alana sahip Türkiye’nin en büyük millet bahçelerinden olan Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi ile buluşturan Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç yönetimindeki Büyükşehir Belediyesi, yoğun ilgi gören millet bahçesini sosyal tesislerle donatmaya devam ediyor.

Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç; konu ile ilgili yaptığı açıklamada, Büyükşehir Belediyesinin gastronomi alanında şehrin tanıtımına önemli katkılar yapmaya gayret gösterdiğini ifade etti.

Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi’nin Kayserililerin gözdesi olduğunu vurgulayan Başkan Büyükkılıç, “Millet bahçesi içerisinde farklı sosyal tesislere yönelik inşa çalışmalarımız tüm hızıyla sürüyor. Bu önemli çalışmalar

kapsamında projesine hız verdiğimiz ve Kayseri'nin zengin mutfağının tanıtımında önemli bir görev üstlenecek Mutfak Sanatları Merkezi'nin yapımında da çalışmalarda sona doğru yaklaştık" diye konuştu. Büyükkılıç, Mutfak Sanatları Merkezi'nde gastronomi kültürüne ve turizme katkı sağlayacak çalışmalarının gerçekleştirileceğini belirterek, "Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisinde inşa edilen, Kayseri'nin zengin gastronomi kültürü çalışmalarının gerçekleştirileceği ve tamamlanma aşamasına gelen Mutfak Sanatları Merkezi'nin de hem kültüre hem de turizme büyük katkısı olmasını hedefliyoruz" ifadelerini kullandı. Kadim ve köklü tarihi ile zengin kültürel çeşitliliği sayesinde gastronomi konusunda önemli kentlerin başında yer alan Kayseri'yi UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Yaratıcı Şehirler Ağı Ulusal Listesi'ne kazandırdıklarını hatırlatan Başkan Büyükkılıç, ayrıca düzenledikleri Gastronomi Günleri ve Gastronomi Çalıştayı ile şehrin lezzetlerini her platformda pek çok etkinlikte öne çıkarmayı sürdürdüklerinin altını çizdi.

RECEP TAYYİP ERDOĞAN MİLLET BAHÇESİ DOLUP TAŞIYOR

Kayseri Büyükşehir Belediyesinin kente kazandırdığı Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi, vatandaşların uğrak mekânı oldu.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, TOKİ ve Kayseri Büyükşehir Belediyesi iş birliğinde hayata geçirilen, toplam 1 milyon 260 bin metrekare alanıyla Türkiye'nin açılış yapılmış en büyük millet bahçesi olma özelliğini taşıyan Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi, açıldığı ilk günden bu zamana adeta dolup taşıyor. Özellikle gençlerin ilgisini çeken millet bahçesi, içerisinde birçok sosyal ve

sportif faaliyet barındırıyor. Gençler spor tesislerinde futbol, voleybol, tenis ve basketbol oynarken bazıları da parkurlarda bisiklet ve patenlerle mini gösteri yapıyorlar. Muhammed Karacabey isimli genç, Kayseri'de yaşadığını belirterek "Millet Bahçesi'ni çok sevdik. Cidden çok güzel, eğlenceli yerleri var, vakit de çok güzel geçiyor. Spor aktiviteleri, yürüyüş yolları çok güzel, kim yaptıysa ellerine sağlık" dedi. Yiğitcan Şahin ise her gün arkadaşlarıyla burada olduğunu, Kayseri'de ilk defa böyle bir proje yapıldığını belirterek emeği geçenlere teşekkür etti. Samet Çetin de Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi'nde "Burada çok güzel sosyal bir toplum oluştuğunu düşünüyorum, bizim ve gençlerin uğrak yeri oldu. Sosyalleşmek için, hava almak için çok güzel bir mekân" derken, Semih Doğan ise Millet Bahçesi'nin Kayseri'nin ihtiyacı olan bir yer olduğunu belirterek Büyükşehir Belediyesine teşekkür etti. Millet Bahçesi'nin minik ziyaretçisi Mert Çavdaroglu da "Burasının yapılması beni çok mutlu etti, buradaki göl de çok güzel, burayı yapanlara teşekkür ederiz" diye konuştu.

BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ'TAN DOĞA HARİKASI KORAMAZ VADİSİ'NE DAVET

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, yerli ve yabancı turistleri, Kayseri'nin UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer

alan doğa harikası Koramaz Vadisi'ne davet etti. Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ın büyük önem verdiği ve gayretleri ile UNESCO'nun geçici dünya mirası listesine giren Koramaz Vadisi yerli yabancı pek çok doğaseverin ilgisini çekmeye devam ediyor. Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, konu ile ilgili yaptığı açıklamada, hem kente ziyarete gelen yerli ve yabancı turistleri hem de Kayserilileri, doğudan batıya doğru eşsiz doğa harikası Koramaz Vadisi'ne davet etti.

"KORAMAZ VADİSİ, DOĞAL GÜZELLİĞİYLE ZİYARETÇİLERİNİ BEKLİYOR"

Büyük Bürgüz, Subaşı, Küçük Bürgüz, Ağırnas, Turan, Vekse ile Bağpınar mahallelerini içine alan Koramaz Vadisi'nin adeta oksijen yuvası olduğunu belirten Başkan Büyükkılıç, "Koramaz Vadisi; yeraltı şehirleriyle, kaya kiliseleriyle, çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış olmasıyla, sivil mimari örnekleri ve dinî eserleriyle, en önemlisi doğal güzelliğiyle ziyaretçilerini bekliyor" dedi. Büyükkılıç, Koramaz Vadisi'ne gelen vatandaşların, dünyaca ünlü Ağırnaslı Mimar Sinan'ın doğduğu evi de ziyaret edebileceğini kaydetti. Başkan Büyükkılıç; 6 bin yıllık tarihi ve 7,5 milyon yıllık doğal tarihi olan, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kadim kent Kayseri'nin zenginliklerine sahip çıkan Büyükşehir Belediyesinin Koramaz Vadisi'nde bulunan Koramaz Kafe Restoran'da hizmetlerini sürdürdüğünü de hatırlattı. Büyükkılıç; vatandaşların, doğa ile iç içe keyifli zaman geçirebilecekleri, çocuklar için özel oyun alanlarının bulunduğu, muhteşem şehir manzara-

sına sahip, Kayseri Turizm Eğitim Kültür Ticaret A.Ş. (KAYTUR) bünyesinde faaliyet gösteren Koramaz Kafe Restoran'a da uğramalarını tavsiye etti. Kayseri'deki zengin turizm değerlerini turizme kazandırmakta kararlı olduklarını vurgulayan Başkan Büyükkılıç, Kayseri'nin adeta bir açık hava müzesi niteliğinde olduğunu söyledi.

BÜYÜKŞEHİR'İN GELENEKSEL ŞİİR YARIŞMASININ 7'NCİSİ BAŞLADI

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, geleneksel hâle getirdiği ve her yıl edebiyatseverlerin yoğun ilgi gösterdiği şiir yarışmasının 7'ncisini düzenliyor. Büyükşehir, 7'nci Şiir Yarışması'nda toplam 27 bin TL ödül dağıtacak. Kadim kent Kayseri'de düzenlenen kültür sanat faaliyetleri ile vatandaşların takdirini toplayan Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç yönetimindeki Kayseri Büyükşehir Belediyesi, şairleri teşvik eden ve destekleyen geleneksel şiir yarışmasının 7'ncisi ile şiir sevdalıları buluşturuyor. Her yıl heyecanla beklenen Büyükşehir'in şiir yarışmasının 7'ncisi için konu serbest, son katılım tarihi ise 16 Ağustos 2024 olarak belirlendi.

7'NCİ ŞİİR YARIŞMASINDA TOPLAM 27 BİN TL ÖDÜL

Seçkin jüri üyeleri tarafından şiirlerin titizlikle değerlendirileceği 7'nci Şiir Yarışması'nda dereceye giren katılımcılara ödül takdim edilecek.

Yarışmada 1'incilik derecesini elde eden şiir sahibine 8 bin TL, 2'ncilik derecesini elde eden şaire 7 bin TL, 3'üncülük derecesini alacak şiire 6 bin TL ödül takdim edilecek. Ayrıca yarışmada 2 bin TL'lik 3 adet mansiyon ödülü de sahiplerini bulacak. Şiirseven her vatandaşın katılımına açık olan ücretsiz yarışmaya ilişkin detaylı bilgi almak isteyenlerin "kayseri.bel.tr" internet adresini ziyaret etmesi veya 0 352 207 16 37 numaralı telefondan yetkililere ulaşması yeterli olacak.

ERCİYES A.Ş., ERCİYES DAĞI BİLİM OKULU'NDA 26 İLDEN ÖĞRENCİLERİ ZİRVEDE BULUŞTURDU

Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren Kayseri Erciyes A.Ş.nin ev sahipliği yaptığı, TÜBİTAK tarafından desteklenen, Kayseri Çetin Şen Bilim ve Sanat Merkezi tarafından düzenlenen "Zirvede Bilim 4: Özel Yetenekli Öğrencilerle Erciyes Dağı Bilim Okulu" projesi ile özel yetenekli öğrenciler zirvede bir araya geldi.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç'ın eğitime ve öğrenmeye verdiği özel önem ve büyük destekler doğrultusunda proje ve hizmetlerini sürdürürken, bünyesinde hizmet veren kuruluşları ile de eğitime ve bilime katkı sunmaya devam ediyor. Bu kapsamda, Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren Kayseri Erciyes A.Ş.; TÜBİTAK tarafından desteklenen, Kayseri Çetin Şen Bilim ve Sanat Merkezi tarafından düzenlenen "Zirvede Bilim Erciyes Dağı Bilim Okulu" projesine ev sahipliği yaptı. Türkiye'deki Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) eğitim görmekte olan özel yetenekli öğrencilerle farklı bilim dallarından öğretmenlerin danışmanlığında geniş bir çerçevede bilimsel aktiviteler gerçekleştirmeyi amaçla-

yan proje 26 farklı şehirden özel yetenekli öğrencilerin katılımı ile Erciyes'te düzenlendi. Öğrenciler, 24 Haziran Pazartesi günü başlayan ve 30 Haziran Pazar günü tamamlanan "Zirvede Bilim Erciyes Dağı Bilim Okulu" projesi ile bir hafta boyunca bilgi düzeylerini artırdı, teorik ve uygulamalı eğitimler aldı. Bilim, kültür, spor ve sanat dolu bu serüvenle, gençler öğrenme fırsatı buldu. Öte yandan, 26 ilden projeye katılan öğrenciler, dünyanın sayılı kayak tesisleri arasında yer alan ve her sezon milyonlarca yerli ve yabancı turisti ağırlayan, ayrıca Kayseri Büyükşehir Belediyesinin projeleri ile yaz aylarında da sporseverlerin gözdesi olan Erciyes'in güzelliklerini keşfetmenin mutluluğunu yaşadılar. Zirvede Bilim 4: Özel Yetenekli Öğrencilerle Erciyes Dağı Bilim Okulu öğrencileri misafirperverlikleri için Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'a ve Erciyes A.Ş. yetkililerine teşekkürlerini iletiler.

BÜYÜKŞEHİR'İN YAZ SPOR OKULLARI'NDAN KAYSERİLİLER ÇOK MEMNUN

2024 Avrupa Spor Şehri Kayseri'de Büyükşehir Belediyesi, çocuklara hem tatil hem de eğitim imkânı sunan hizmetleri ile her yaz olduğu gibi bu yaz sezonunda da hizmet vermeye devam ediyor. Bu kapsamda, 2023-2024 eğitim öğretim yılının sona ermesiyle aile ve öğrencilerin merakla beklediği yaz kursları başladı. Büyükşehir Belediyesi Spor A.Ş. tarafından 19 spor tesisi ve 5 parkta, futboldan basketbola, okçuluktan tenise, yüzmeden Kick Boks'a birbirinden farklı 15 branşın yer aldığı yaz okulunda çocuklar yaz tatilini hem sporla geçiriyor hem de yeteneklerini geliştirmeye fırsat buluyor. 7'den

70'e herkesin faydalandığı yaz dönemi kurslarından vatandaşlar oldukça memnun olduklarını ifade ederken, yaz kurslarının her zamanki gibi çocuklara ve kendilerine çok büyük bir fırsat olduğunu iletiler.

Kayseri'nin Avrupa Spor Şehri ünvanını kazandığını ve Büyükşehir Belediyesinin de bu kapsamda çalışmalarına devam etmekte olduğunu ifade eden Büyükşehir Belediyesi Sümer Spor Tesisi Yöneticisi Emine Zengin, yaz dönemine geleceğin sporcularını yetiştirmek için dolu dolu, canlı ve cıvıl cıvıl bir antrenman programıyla başladıklarını kaydetti.

Zengin, konuşmasına şöyle devam etti: "Avrupa Spor Şehri ünvanı kazanarak çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Büyükşehir Belediyesi Spor A.Ş. olarak 20'yi aşkın spor tesisimizle 7'den 70'e tüm sporseverlere hizmet vermek için buradayız. Dolu dolu, canlı, cıvıl cıvıl bir antrenman programıyla geleceğin sporcularını yetiştirmeye başladık. Tüm sporseverlerimiz Spor A.Ş.'nin resmî web sayfasına girerek online başvuru yapabilirler. Spor A.Ş. olarak binlerce çocuğumuzu ağırlamaktan onur duyduğumuzu ifade ederken, kıymetli başkanımız, sporu seven ve destekleyen Büyükşehir Belediye Başkanımız Dr. Memduh Büyükkılıç'a tüm vatandaşlar, çocuklar ve şahsım adına teşekkürlerimi iletiyorum."

BÜYÜKŞEHİR SPOR A.Ş. EV SAHİPLİĞİNDE DÜZENLENEN T200 MASTERS TENİS TURNUVASI TAMAMLANDI

Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç'ın gayret ve girişimleri ile Avrupa Spor Şehri ünvani alan Kayseri, ulusal ve uluslararası dev spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmaya devam ediyor. Bu kapsamda Kayseri, T200 Masters Tenis Turnuvası'na ev sahipliği yaptı.

Kayseri'de ilk kez düzenlenen T200 Masters Tenis Turnuvası'na 18 ilden 17 kategoride 204 sporcu katılırken turnuva büyük bir heyecan ve rekabete sahne oldu.

Türkiye'nin en büyük millet bahçelerinden Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisinde hizmet veren tenis kortlarında düzenlenen T200 Masters Tenis Turnuvası; heyecan, dostluk ve rekabet dolu maçların oynanması ile tamamlandı.

T200 Masters Tenis Turnuvası maçlarının tamamlanmasının ardından ödül töreni düzenlendi. Dereceye giren sporculara ödülleri, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Hüseyin Beyhan, Kayseri Gençlik ve Spor İl Müdürü Ali İhsan Kabakcı, Spor A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Cenani Ayaydın ve Spor A.Ş. Genel Müdürü İbrahim Somtaş takdim etti.

Turnuvaya 18 ilden 17 kategoride 204 sporcu katılırken, sporcular turnuvadan dolayı Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve Spor A.Ş.'ye teşekkür ederek tenis kortlarını çok beğendiklerini ve Kayseri için böyle bir tesisin önemli bir kazanım olduğunu ifade ettiler.

BÜYÜK ŞEHİR SANAT GALERİSİ'NE SANATSEVERLERDEN TAM NOT

Kayseri'de kültürel ve sanatsal etkinliklere her zaman destek olan Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, yeni projesi ile sanatın ve sanatçının yanında olmaya devam ediyor.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından tamamlanarak şehrin, sanatseverlerin ve sanat camiasının hizmetine sunulan Büyükşehir Sanat Galerisi'nde Türk İslam Sanatları Derneği Başkanı Dr. Ahmet Zeki Yavaş, Prof. Dr. Fatma Sevin Düz ve 8 kişilik akademik bir sa-

natçı kadro ve onların eserleri ile Klasik Türk Sanatları Sergisi ve seminer programı düzenlendi.

Seminerin ardından Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, Genel Başkan Vekili Mustafa Elitaş ile Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Abdullah Erdem Cantimur'un katılımlarıyla Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi'nde hayata geçirilen Büyükşehir Sanat Galerisi'nin açılışı gerçekleştirildi.

Sanat Galerisi; yakın tarihte hizmete açılan, şehrin ve İç Anadolu'nun yeni gözdesi ve "güvenle sosyalleşme" platformu olan Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi'nin en güzel noktasında yer alıyor.

VATANDAŞIN VE SANATKÂRLARIN HİZMETİNDE

150 eser alma kapasitesine sahip olan galeri, sergilenecek ürünün, eserin türüne göre fonksiyonel özellikler gösteriyor.

Büyükşehir Sanat Galerisi, 1000 metrekare büyüklüğünde. Yaklaşık 750 metrekare sergi alanı için düzenlenirken, galerinin yalnızca iç alanı değil, sağ ve sol kısımda bulunan toplamda 500 metrekarelik açık alanı da sergi, açılış ve kültürel faaliyetler için vatandaşın ve sanatçıların hizmetine sunuluyor. Büyükşehir Sanat Galerisi, soyut ya da somut tüm sanat ürünlerini kucaklamak isteyen yerli ve yabancı sanatçılarla çalışarak, hüsnuhat, tezhip, ebru, çini, resim, heykel, seramik, fotoğraf vb. sergileri organize ederek sanatseverlere hizmet veren hem ulusal hem de uluslararası bir galeri olmayı amaçlıyor.

Galeride; genel workshop etkinlikleri, çift terapisi, ebeveyn çocuk terapisi, çocukla sanatsal terapi gibi atölye çalışmaları da yapılması planlanıyor.■

KORAMAZ

kafe & restoran

f t i kayturkayseri kaytur.com.tr

Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları'ndan

KAYSERİ'DE YENİGÜN

kitabı çıktı

www.kayseri.bel.tr/e-kitaplarimiz adresinden
dijital olarak ulaşabilirsiniz.